

ΕΓΓΡΑΦΑ ΤΟΥ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ  
ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ ΕΝ ΑΜΣΤΕΡΔΑΜ  
ΕΝ ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙ

ΥΠΟ  
† ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΘΥΑΤΕΙΡΩΝ ΓΕΡΜΑΝΟΥ

Δήλωσης περὶ τῆς φύσεως τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου  
τῶν Ἐκκλησιῶν.

(Ἡ Δήλωσις αὕτη ἐγένετο δεκτὴ ὑπὸ τῆς Συνελεύσεως ὡς τμήμα τῆς Ἐκθέσεως τῆς Β' Ἐπιτροπῆς «περὶ τοῦ πολιτεύματος» (τρόπου διοικήσεως).

Ι. Τὸ Παγκόσμιον Συμβούλιον τῶν Ἐκκλησιῶν ἀποτελεῖται ἐξ Ἐκκλησιῶν, αἵτινες ἀναγνωρίζουσι τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν ὡς Θεὸν καὶ Σωτῆρα. Εὐρίσκουσι τὴν μεταξὺ αὐτῶν ἐνότητα ἐν αὐτῷ. Δὲν εἶνε ὑποχρεωμένοι νὰ δημιουργήσωσι τὴν ἐνότητα αὐτῶν· αὕτη εἶνε δῶρον τοῦ Θεοῦ. Ἀλλὰ γινώσκουσιν, ὅτι εἶνε καθήκον αὐτῶν νὰ συνεργασθῶσι διὰ τὴν ἐκδήλωσιν τῆς ἐνότητος αὐτῆς ἐν τῷ ἔργῳ καὶ ἐν τῇ ζωῇ. Τὸ Συμβούλιον ποθεῖ νὰ ὑπηρετήσῃ τὰς Ἐκκλησίας, αἵτινες εἶνε συστατικὰ αὐτοῦ μέλη ὡς ὄργανον, διὰ τοῦ ὁποίου παρέχουσι μαρτυρίαν, ὅτι ὑπακούουσιν ἀπὸ κοινοῦ εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν καὶ συνεργάζονται ἐν ζητήμασιν ἀπαιτοῦσι κοινὴν ἐνέργειαν. Ἀλλὰ τὸ Συμβούλιον οὐδαμῶς ἐπιθυμεῖ νὰ οἰκιοποιηθῇ οἷαν-δήποτε λειτουργίαν ἀνήκουσαν ἤδη εἰς τὰς συνιστώσας αὐτὸ Ἐκκλησίας, ἢ ν' ἀσκήσῃ ἐπίβλεψιν ἐπ' αὐτῶν, ἢ νὰ νομοθετῇ δι' αὐτάς. Καὶ ὄντως κωλύεται νὰ ἐνεργῇ οὕτω ὑπὸ τοῦ Καταστατικοῦ αὐτοῦ. Ἐπὶ πλέον ἐνῶ τὸ Συμβούλιον ζητεῖ σοβαρῶς κοινότητα σκέψεως καὶ ἐνεργείας δι' ὅλα αὐτοῦ τὰ μέλη, ἀποδοκιμάζει πᾶσαν σκέψιν ν' ἀποβῇ ἡνωμένον μοναδικὸν ἐκκλησιαστικὸν κατασκευάσμα ἀνεξάρτητον ἀπὸ τῶν Ἐκκλησιῶν, αἵτινες συνῆλθον ἵνα καταρτίσωσι τὸ Συμβούλιον, ἢ κατασκευάσμα δεσποζόμενον ὑπὸ μιᾶς κεντρικῆς διαχειριστικῆς αὐθεντίας.

Ὁ σκοπὸς τοῦ Συμβουλίου εἶνε νὰ ἐκδηλώσῃ τὴν ἐνότητα αὐτοῦ κατ' ἄλλον τρόπον. Ἐνότης πηγάζει ἐκ τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ ἐν Χῷ Ἰησοῦ, ὅστις συνδέων τὰς συνιστώσας Ἐκκλησίας μεθ' ἑαυτοῦ συνδέει αὐτάς μετ' ἀλλήλων. Εἶνε ὁ σοβαρὸς πόθος τοῦ Συμβουλίου, ὅπως αἱ Ἐκκλησίαι συνδεθῶσι στενωτέρον πρὸς τὸν Χριστὸν καὶ ἐντεῦθεν στενωτέρον πρὸς ἀλλήλας. Ἐν τῷ συνδέσμῳ τῆς ἀγάπης αὐτοῦ πόθος διηνεκῆς αὐτῶν ἔσται νὰ

προσεύχονται ὑπὲρ ἀλλήλων καὶ νὰ ἐνισχύωσιν ἀλλήλας ἐν θείᾳ λατρείᾳ καὶ ἐν μαρτυρίᾳ, φέρουσαι ἀλλήλων τὰ βάρος καὶ οὕτως ἐκπληροῦσαι τὸν νόμον τοῦ Χριστοῦ.

II. Σχετικῶς πρὸς δημοσίας ἀνακοινώσεις τὸ Συμβούλιον θεωρεῖ ὡς οὐσιῶδες μέρος τῆς εὐθύνης οὗτοῦ ν' ἀπευθύνηται πρὸς τὰ συνιστάοντα αὐτὸ μέλη, ὡσάκις καλεῖ τοῦτο ἢ περίστασις, ἐπὶ ζητημάτων, τὰ ὁποῖα ἀπαιτοῦσιν ἡνωμένην προσοχὴν ἐν τῇ σφαίρᾳ τῆς σκέψεως ἢ ἐνεργείας. Περαιτέρω σπουδαῖα ζητήματα ἐνδέχεται νὰ ἐγερθῶσιν, ὅτινα ῥιζικῶς θίγουσι τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὴν Κοινωνίαν. Ἐνῷ δὲν εἶνε βεβαίως ἐπιθυμητὸν νὰ ἐκδίδῃ τὸ Συμβούλιον συχνὰ τοιαύτας ἀνακοινώσεις καὶ ἐπὶ πολλῶν ζητημάτων, θὰ εἶνε βεβαίως σαφές· ἡ ὑποχρέωσις αὐτοῦ νὰ ἐκφράζηται, ὅταν πρόκεινται ζωτικὰ ζητήματα, ἀφορῶντα ὅλας τὰς Ἐκκλησίας καὶ ὅλον τὸν κόσμον. Ἀλλὰ τοιαῦτα ἀνακοινωθέντα δὲν θὰ ἔχωσι ἄλλο κῦρος εἰμὴ ὅπερ κέκτηται λόγῳ τῆς ἀληθείας καὶ τῆς συνέσεως αὐτῶν. Δὲν θὰ εἶνε ὑποχρεωτικὰ δι' ὅτανδῃποτε Ἐκκλησίαν, ἂν μὴ ἡ Ἐκκλησία ἐκεῖνη ἐβεβαίωσεν αὐτὰ καὶ ἀπεδέχθη αὐτὰ ὡς ἴδια. Ἀλλὰ τὸ Συμβούλιον θὰ ἐκδώσῃ τοιαῦτα ἀνακοινωθέντα μόνον ὑπὸ τὸ φῶς τῆς ἀποκαλύψεως τοῦ Θεοῦ ἐν Χῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ καὶ τῇ ζώσῃ κεφαλῇ τῆς Ἐκκλησίας, καὶ ἐν ἐξαρτήσει ἀπὸ τῆς δυνάμεως τοῦ ἁγίου Πνεύματος καὶ ἐν μετανοίᾳ καὶ πίστει.

### Καταστατικὸν τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν ὡς ἐτροποποιήθη καὶ ἐγένετο δεκτὸν ὑπὸ τῆς Συνελεύσεως τῇ 30ῇ Αὐγούστου 1948 ἐν Ἀμστελλοδάμῳ.

I. Βάσις—Τὸ Παγκόσμιον Συμβούλιον τῶν Ἐκκλησιῶν εἶνε ἀδελφότης Ἐκκλησιῶν, ἥτις δέχεται τὸν Κύριον ἡμῶν I. Χριστὸν ὡς Θεὸν καὶ Σωτῆρα. Συνεστήθη πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν κάτωθι ἔργων.

II. Μέλη—Αἱ Ἐκκλησίαι ἐκεῖναι θὰ ἐκλέγωνται ὡς μέλη τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν, αἵτινες δηλοῦσιν ὅτι δέχονται τὴν βάσιν, ἔφ' ἧς στηρίζεται τὸ Συμβούλιον, καὶ ἱκανοποιοῦντα τοιαῦτα κριτήρια, ὁποῖα διαγράφουσιν ἡ Συνέλευσις καὶ ἡ Κεντρικὴ Ἐπιτροπὴ.

III. Ἔργα—Τὰ ἔργα τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου θὰ εἶνε:

1) Νὰ συνεχίσῃ τὸ ἔργον τῶν Παγκοσμίων Κινήσεων «περὶ πίστεως καὶ διοικήσεως» καὶ περὶ «Ζωῆς καὶ Ἐργασίας».

2) Νὰ διευκολύνῃ κοινὴν ἐνέργειαν ὑπὸ τῶν Ἐκκλησιῶν.

3) Νὰ προαγάγῃ συνεργασίαν ἐν μελέτῃ.

4) Νὰ προαγάγῃ τὴν αὐξήσιν οἰκουμενικῆς συνειδήσεως ἐν τοῖς μέλεσιν ὅλων τῶν Ἐκκλησιῶν.

5) Νὰ ἐγκαταστήσῃ σχέσεις μετὰ Ὁμολογιακῶν Συνομοσπονδιῶν παγκοσμίου ἐκτάσεως καὶ μετ' ἄλλων Οἰκουμενικῶν Κινήσεων.

6) Νὰ καλῇ Παγκόσμια Συνέδρια περὶ εἰδικῶν ἀντικειμένων, ὡς δυνατόν ν' ἀπαιτῇ ἡ περίστασις, τῶν Συνεδρίων τούτων ἐχόντων δικαίωμα νὰ δημοσιεύωσι τὰ πορίσματα αὐτῶν.

7) Νὰ ὑποστηρίξῃ τὰς Ἐκκλησίας εἰς τὸ καθῆκον αὐτῶν νὰ εὐαγγελίζωνται. Ἐν ζητήμασι κοινοῦ εἰς ὅλας τὰς Ἐκκλησίας ἐνδιαφέροντος καὶ σχετιζομένοις πρὸς «Πίστιν καὶ Διοίκησιν», τὸ Συμβούλιον δέον πάντοτε νὰ χωρῇ συμφώνως πρὸς τὴν βάσιν, καθ' ἣν συνεκλήθησαν καὶ διεξήχθησαν τὰ Συνέδρια τῆς Λαζάννης (1927) καὶ τοῦ Ἐδιμβούργου (1939),

IV. *Ἀϋθεντία*—Τὸ Π. Σ. Ε. θὰ συμβάλλῃ καὶ θὰ παρέχῃ εὐκαιρίαν ἠνωμένης ἐνεργείας ἐν ὑποθέσεσι κοινοῦ ἐνδιαφέροντος.

Δύναται νὰ ἐπιληφθῇ ἐνεργείας ἐντολῇ τῶν συνιστωσῶν Ἐκκλησιῶν ἐν τοιαύταις ὑποθέσεσιν, ἅς μία ἢ πλείονες ἐξ αὐτῶν θ' ἀναθέσωσιν εἰς αὐτό.

Θὰ ἔχῃ δικαίωμα νὰ συγκαλῇ τοπικὰ ἢ παγκόσμια Συνέδρια ἐπὶ εἰδικῶν ζητημάτων ὡς ἡ περίστασις θὰ ἀπαιτήσῃ.

Τὸ Π. Σ. Ε. δὲν θὰ νομοθετῇ διὰ τὰς Ἐκκλησίας. Οὐδὲ θὰ ἐνεργῇ δι' αὐτὰς ἄλλως ἢ ὡς ἐδηλώθη ἀνωτέρω ἢ ὡς δύναται νὰ καθορισθῇ μετὰ ταῦτα ὑπὸ τῶν συνιστωσῶν Ἐκκλησιῶν.

V. *Ὁργάνωσις*—Τὸ Π.Σ.Ε. θὰ ἐκτελῇ τὰς λειτουργίας αὐτοῦ διὰ τῶν ἐξῆς σωμάτων :

1) Μιᾶς Συνελεύσεως, ἣτις θὰ εἶνε ἡ κυρία αὐθεντία ἐν τῷ Συμβουλίῳ καὶ θὰ συνέρχεται συνήθως ἐκάστην πενταετίαν. Ἡ Συνέλευσις θ' ἀποτελεῖται ἐξ ἐπισήμων Ἀντιπροσώπων τῶν Ἐκκλησιῶν ἢ ὁμάδων Ἐκκλησιῶν ἀνηκουσῶν εἰς αὐτὸ καὶ ἀπ' εὐθείας διοριζομένων ὑπ' αὐτῶν. Ὁ χρόνος τῆς διαρκείας τοῦ ἀξιώματος αὐτῶν θ' ἀρχίζῃ ἀπὸ τοῦ προηγουμένου ἔτους τῆς συγκροτήσεως τῆς Συνελεύσεως καὶ θὰ διαρκῇ μέχρι οὗ διορισθῶσιν οἱ διάδοχοι αὐτῶν. Θ' ἀποτελεῖται ἐκ μελῶν, ὧν ὁ ἀριθμὸς θέλει καθορισθῇ ὑπ' ἐκάστης Συνελεύσεως διὰ τὴν ἐπακολουθοῦσαν Συνέλευσιν, ἐκτὸς ἂν ἡ Συνέλευσις δικαιოდότησιν τὴν Κεντρικὴν Ἐπιτροπὴν, ἂν κρίνῃ τοῦτο κατάλληλον, ἵνα αὐξήσῃ ἢ ἐλαττώσῃ τὸν ῥηθέντα ἀριθμὸν κατὰ σὺν περισσότερα τῶν 20 ἐπὶ τοῖς ἑκατόν. Ὁ ἀριθμὸς δέον νὰ καθορισθῇ ὁριστικῶς οὐχὶ ὀλιγότερον τῶν δύο ἑτῶν πρὸ τῆς συγκροτήσεως τῆς Συνελεύσεως πρὸς ἣν σχετίζεται καὶ δέον νὰ ἀναλογισθῇ ὡς προβλέπεται κατωτέρω.

Ἐδραι ἐν τῇ Συνελεύσει θὰ ὀρισθῶσι διὰ τὰς Ἐκκλησίας, αἵτινες εἶνε μέλη, ὑπὸ τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς, λαμβανούσης ὑπ' ὄψιν τοιούτους παράγοντας, οἷος, ἀριθμητικὸς ὄγκος, ἀνάλογος ὁμολογιακῇ ἀντιπροσώπευσις καὶ ἀνάλογος γεωγραφικὴ διανομή. Ὑποδείξεις πρὸς ἀναδιευθέτησιν ἐν τῇ παροχῇ ἐδρῶν δύνανται νὰ γίνωσι πρὸς τὴν Κεντρικὴν Ἐπιτροπὴν ἐπ' Ἐκκλησιῶν, αἵτινες εἶνε μέλη ἢ ὑπὸ Ὁμάδων Ἐκκλησιῶν—μελῶν, Ὁμολογιακῶν, τοπικῶν ἢ ἐθνικῶν καὶ αἱ ἀναδιευθετήσεις αὗται πραγματοποιοῦν

ται, ἂν ἐγκριθῶσιν ὑπὸ τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς μετὰ διάσκεψιν μετὰ τῶν ἐνδιαφερομένων Ἐκκλησιῶν.

Ἡ Συνέλευσις ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ διορίζῃ ὑπαλλήλους τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου καὶ τῆς Συνελεύσεως κατὰ βούλησιν.

Τὰ μέλη τῆς Συνελεύσεως θὰ εἶνε Κληρικὰ καὶ Λαϊκὰ πρόσωπα, ἄνδρες καὶ γυναῖκες. Ὅπως ἐξασφαλισθῇ ἵνα τὸ ἐν τρίτον τῆς Συνελεύσεως ἀποτελῇται ἐκ λαϊκῶν προσώπων, ἡ Κεντρικὴ Ἐπιτροπὴ ὀρίζουσα εἰς τὰς Ἐκκλησίας—μέλη τὰς θέσεις αὐτῶν ἐν τῇ Συνελεύσει, πρέπει νὰ ἀπαιτῇ ἐντόνως ὅπως ἐκάστη Ἐκκλησία, εἰ δυνατόν, φυλάττῃ τὸν ὅρον τοῦτον.

2) Μίαν Κεντρικὴν Ἐπιτροπὴν, ἥτις θὰ εἶνε Ἐπιτροπὴ τῆς Συνελεύσεως καὶ ἥτις θ' ἀποτελῇται ἐκ τοῦ Προέδρου ἢ τῶν Προέδρων τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου μετὰ οὐχὶ πλείονων τῶν 90 μελῶν ἐκλεγομένων ὑπὸ τῆς Συνελεύσεως μεταξύ προσώπων, τὰ ὅποια αἱ Ἐκκλησίαι διώρισαν ὡς μέλη τῆς Συνελεύσεως. Ταῦτα θὰ ὑπηρετῶσι μέχρι τῆς προσεχοῦς Συνελεύσεως, ἐκτὸς ἂν ἄλλως ὀρίσῃ ἡ Συνέλευσις. Ἡ Γενικὴ Συνέλευσις θὰ διανείμῃ μεταξύ τῶν Ἐκκλησιῶν—μελῶν τὴν ἀντιπροσώπευσιν ἐν τῇ Κεντρικῇ Ἐπιτροπῇ λαμβάνουσιν ὑπ' ὄψιν τοιοῦτους παράγοντας, ὁ ἀριθμητικὸς ὄγκος, ἀνάλογος ὁμολογιακῇ ἀντιπροσώπευσις καὶ κατάλληλος γεωγραφικὴ διανομή. Οἰαδήποτε χρεῖα ἐν τοῖς μέλεσι τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς λαμβάνουσα χώραν μεταξύ δύο Συνελεύσεων θὰ συμπληροῦται ὑπὸ τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τῇ ὑποδείξει τῆς ἐνδιαφερομένης ἢ τῶν ἐνδιαφερομένων Ἐκκλησιῶν.

Ἡ Κεντρικὴ Ἐπιτροπὴ θὰ ἔχῃ τὰ ἑξῆς δικαιώματα :

α') Μεταξὺ τῶν συγκροτήσεων τῆς Γεν. Συνελεύσεως θὰ ἐκτελῇ τὰς ὁδηγίας τῆς Συνελεύσεως καὶ ἐξασκῇ τὰ καθήκοντα ἐκείνης ἐκτὸς τοῦ τῆς τροποποιήσεως τοῦ Καταστατικοῦ ἢ τῆς τροποποιήσεως τοῦ καταμερισμοῦ τῶν μελῶν αὐτῆς.

β') Θὰ εἶνε ἡ Οἰκονομικὴ Ἐπιτροπὴ τῆς Συνελεύσεως, συντάσσουσα τὸν Προϋπολογισμόν αὐτῆς καὶ ἐξασφαλίζουσα τὴν οἰκονομικὴν ὑποστήριξιν αὐτοῦ.

γ') Θὰ ὀνομάζῃ καὶ ἐκλέγῃ τοὺς ὑπαλλήλους αὐτῆς μεταξύ τῶν μελῶν αὐτῆς καὶ θὰ διορίζῃ τὸ προσωπικὸν αὐτῆς.

δ') Ἡ Κεντρικὴ Ἐπιτροπὴ κανονικῶς θὰ συνέρχεται ἅπαξ τοῦ ἔτους καὶ θὰ ἔχῃ τὸ δικαίωμα νὰ διορίζῃ τὴν Ἐκτελεστικὴν αὐτῆς Ἐπιτροπὴν, (Ἀπαρτία) Οὐδὲν ἀντικείμενον, πλὴν τῶν ἀπαραιτήτων εἰς διεξαγωγὴν τῆς τρεχούσης ὑπηρεσίας τοῦ Συμβουλίου, θὰ τυγχάνῃ ἐκτελέσεως εἴτε ἐν τῇ Συνελεύσει εἴτε ἐν τῇ Κεντρικῇ Ἐπιτροπῇ, ἂν μὴ ᾧσι παρόντα τὰ ἡμίση τῶν μελῶν.

VI. Διορισμὸς Ἐπιτροπῶν.—Τὸ Παγκόσμιον Συμβούλιον τῶν Ἐκκλησιῶν θὰ ἐκτελῇ μέρος τῶν λειτουργιῶν αὐτοῦ διὰ τοῦ διορισμοῦ Ἐπιτροπῶν. Αὗται θὰ ἐγκατασταθῶσιν ὑπὸ τὸ κῦρος τῆς Συνελεύσεως εἴτε ὀνομάσθησαν πράγματι ὑπὸ τῆς Συνελεύσεως εἴτε ὑπὸ τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτρο-

πῆς, ἐνεργούσης κατὰ τὰς ὁδηγίας ἐκείνης. Αἱ Ἐπιτροπαὶ ἐν τῷ μεταξὺ τῶν δύο Συνελεύσεων χρόνῳ ὀφείλουσιν ἐτησίως νὰ ὑποβάλλωσιν Ἐκθεσιν εἰς τὴν Κεντρικὴν Ἐπιτροπὴν, ἣτις θὰ ἀσκήσῃ γενικὴν ἐπίβλεψιν ἐπ' αὐτῶν. Αἱ Ἐπιτροπαὶ δύνανται νὰ προσθέτωσιν εἰς τὰ μέλη αὐτῶν πρόσωπα κληρικὰ ἢ λαϊκὰ, ἐγκρινόμενα πρὸς τὸν σκοπὸν ὑπὸ τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς.

Ἰδιαίτερος ἡ Συνέλευσις δέον νὰ φροντίσῃ ὅπως διὰ καταλλήλων Ἐπιτροπῶν συνεχίσῃ τὰς ἐνεργείας τῶν Κινήσεων «Πίστεως καὶ Διοικήσεως» καὶ «Ζωῆς καὶ Ἐργασίας».

Θὰ ὑπάρξῃ Ἐπιτροπὴ «Πίστεως καὶ Διοικήσεως» ἣτις θὰ συμμορφοῦται πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις τοῦ δευτέρου Παγκοσμίου Συνεδρίου περὶ «Πίστεως καὶ Διοικήσεως» τὸ ὁποῖον συνεκροτήθη ἐν Ἐδιμβούργῳ τῷ 1937, ὡς ἔπεται :

1) Ὅτι ἡ Ἐπιτροπὴ τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου «περὶ Πίστεως καὶ διοικήσεως» θὰ εἶνε ἐν πρώτοις ἡ Συνεχιστικὴ Ἐπιτροπὴ ἡ διορισθεῖσα ὑπὸ τοῦ Συνεδρίου ἐκείνου.

2) Καθ' οἷους δῆποτε διορισμοὺς γενομένους περαιτέρω ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου ὡς μελῶν τῆς Ἐπιτροπῆς περὶ «Πίστεως καὶ Διοικήσεως» τὰ διοριζόμενα πρόσωπα δέον πάντοτε νὰ ὦσι μέλη τῶν Ἐκκλησιῶν, αἵτινες εὐρηγνται ἐντὸς τῶν ὅρων τῆς προσκλήσεως τῆς «Πίστεως καὶ Διοικήσεως», ἥτις ἀπηυθύνθη πρὸς «ὅλα τὰ Χριστιανικὰ σώματα δι' ὅλον τὸν κόσμον, τὰ ὁποῖα ἀποδέχονται τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰ. Χριστόν, ὡς Θεὸν καὶ Σωτῆρα».

3) Τὸ ἔργον τῆς Ἐπιτροπῆς περὶ «πίστεως καὶ διοικήσεως» θὰ ἐξακολουθήσῃ ὑπὸ τὴν γενικὴν φροντίδα μιᾶς θεολογικῆς Γραμματείας, διοριζομένης ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς ἐν συνεννοήσει μετ' ἄλλων Γραμματειῶν τοῦ Συμβουλίου. Τὸ Συμβούλιον ὀφείλει νὰ ὀρίσῃ ἀνάλογον οἰκονομικὴν δαπάνην διὰ τὸ ἔργον τῆς Ἐπιτροπῆς μετὰ διάσκεψιν μετὰ τῆς Ἐπιτροπῆς.

4) Ἐν ζητήμασι κοινοῦ συμφέροντος εἰς ὅλας τὰς Ἐκκλησίας καὶ σχετιζομένοις πρὸς τὴν Πίστιν καὶ Διοίκησιν τὸ Συμβούλιον δέον πάντοτε νὰ προβαίῃ συμφώνως πρὸς τὴν βάσιν, κατὰ τὴν ὁποίαν συνεκλήθη τὸ Συνέδριον τοῦτο περὶ πίστεως καὶ διοικήσεως καὶ διεξάγεται.

5) Τὸ Παγκόσμιον Συμβούλιον θ' ἀποτελεῖται ἐξ ἐπισήμων ἀντιπροσώπων τῶν συμμετεχουσῶν Ἐκκλησιῶν.

6) Οἷονδῆποτε Συμβούλιον, σχηματισθὲν πρὸ τῆς πρώτης συγκροτήσεως τῆς Κεντρικῆς Συνελεύσεως, θὰ καλεῖται «Προσωρινὸν» καὶ ἡ Συνέλευσις, ἀντιπροσωπεύουσα ὅλας τὰς Ἐκκλησίας, θὰ ἔχῃ πλήρη ἐλευθερίαν νὰ καθορίσῃ τὸ Καταστατικὸν τοῦ Κεντρικοῦ Συμβουλίου.

#### VII. Ἀλλαι Χριστιανικαὶ Ὁργανώσεις.

1) Τοιαῦται Ὁμολογιακαὶ Ἐνώσεις καὶ Οἰκουμενικαὶ Ὁργανώσεις, ὡς θὰ καθορισθῶσιν ὑπὸ τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς, δύνανται νὰ προσκληθῶσιν ὅπως ἀποστείλωσι ἀντιπροσώπους εἰς τὰς συνεδρίας τῆς Συνελεύσεως

καὶ τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς ἐν συμβουλευτικῇ ιδιότητι καὶ εἰς τοσοῦτον ἀριθμόν, ὃν ἤθελε καθορίσῃ ἡ Κεντρικὴ Ἐπιτροπὴ.

2) Τοιαῦτα συστατικά σώματα τοῦ Διεθνoῦς Ἱεραποστολικοῦ Συμβουλίου καὶ τοιαῦτα Συμβούλια Ἐκκλησιῶν, περιλαμβάνοντα ἔθνος ὅλον ὡς θὰ χαρακτηρισθῶσιν ὑπὸ τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς. δύνανται νὰ κληθῶσιν, ὅπως ἀποστείλωσιν ἀντιπροσώπους εἰς τὰς συνεδρίας τῆς Συνελεύσεως καὶ τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς ἐν συμβουλευτικῇ ιδιότητι καὶ εἰς τοσοῦτον ἀριθμόν ὅσον ἤθελεν ὁρίσῃ ἡ Κεντρικὴ Ἐπιτροπὴ.

#### VIII. Τροποποιήσεις.

Τὸ Καταστατικὸν δύναται νὰ τροποποιηθῇ διὰ τῆς ψήφου τῶν τριῶν τετάρτων τῆς Συνελεύσεως, προϋποτιθεμένου ὅτι ἡ προτεινομένη τροποποίησις ἀνεθεωρήθη ὑπὸ τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς καὶ ἀπεστάλη δῆλωσις αὐτῆς πρὸς τὰς συνιστώσας Ἐκκλησίας ἕξ τοῦλάχιστον μῆνας πρὸ τῆς συγκροτήσεως τῆς Συνελεύσεως. Ἡ Κεντρικὴ Ἐπιτροπὴ καθ' ἑαυτὴν ὡς καὶ αἱ ἐπὶ μέρους Ἐκκλησίαι θὰ ἔχωσι τὸ δικαίωμα νὰ προτείνωσι τοιαύτην τροποποίησιν.

#### IX. Κανόνες καὶ Κανονισμοί.

Ἡ Συνέλευσις ἡ ἡ Κεντρικὴ Ἐπιτροπὴ δύναται νὰ συντάξῃ καὶ τροποποιήσῃ Κανόνας καὶ Κανονισμούς, ἀφορῶντας τὴν διεξαγωγὴν τῆς ἐργασίας τοῦ Συμβουλίου, τῶν ὑποεπιτροπῶν αὐτῆς καὶ Τμημάτων καὶ ἐν γένει ὅλας τὰς ὑποθέσεις ἐν τῷ κύκλῳ τῆς ἐκτελέσεως τοῦ καθήκοντος αὐτῆς.

### Διὰ γ γ ε λ μ α

Τὸ Παγκόσμιον Συμβούλιον τῶν Ἐκκλησιῶν, τὸ συνελθὸν ἐν Ἀμστελλοδάμῳ, ἀποστέλλει χαιρετισμὸν πρὸς πάντας ἐν Χριστῷ καὶ πρὸς τοὺς θέλοντας ν' ἀκούσωσι.

Εὐλογοῦμεν τὸν Θεόν, Πατέρα ἡμῶν καὶ τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰ. Χριστόν, ὅστις συνήγαγεν ἐπὶ τὸ αὐτὸ τὰ διεσκορπισμένα τέκνα τοῦ Θεοῦ, συνήθροισεν ἡμᾶς ἐνταῦθα ἐν Ἀμστελλοδάμῳ. Εἴμεθα ἐν, ἀναγνωρίζοντες αὐτὸν ὡς Θεὸν καὶ Σωτῆρα ἡμῶν. Εἴμεθα κεχωρισμένοι ἀπ' ἀλλήλων ὅχι μόνον ἐν ἀντικειμένοις τῆς πίστεως, διοικήσεως καὶ παραδόσεως, ἀλλὰ καὶ δι' ὑπερηφάνειαν ἔθνους, τάξεως καὶ φυλῆς. Ἀλλ' ὁ Χριστὸς ὠκειώσατο ἡμᾶς καὶ Αὐτὸς δὲν εἶνε διηρημένος. Ζητοῦντες αὐτὸν ἀνευρίσκομεν ἀλλήλους. Ἐνταῦθα, ἐν Ἀμστελλοδάμῳ, παραδώκαμεν ἡμᾶς αὐτοὺς ἐκ νέου εἰς αὐτὸν καὶ συνήψαμεν διαθήκην πρὸς ἀλλήλους, ἰδρύνοντες τὸ Παγκόσμιον Συμβούλιον τῶν Ἐκκλησιῶν. Προτιθέμεθα νὰ παραμείνωμεν ἡνωμένοι! Καλοῦμεν τὰς ἀπανταχοῦ Ἐκκλησίας νὰ ὑπογράψωσι καὶ ἐκτελέσωσι τὴν διαθήκην αὐτὴν ἐν ταῖς πρὸς ἀλλήλας σχέσεσιν αὐτῶν. Ἐν εὐχαριστίᾳ πρὸς τὸν Θεὸν ἀναθέτομεν τὸ μέλλον εἰς Αὐτόν,

Ἀποβλέποντες εἰς Χριστὸν ἀντιλαμβανόμεθα τὸν κόσμον ὡς εἶνε ὁ κόσμος αὐτοῦ, πρὸς ὃν ἤλθε καὶ δι' ὃν ἀπέθανε. Ὁ κόσμος αὐτὸς εἶνε πλήρης μεγάλων ἐλπίδων ἀφ' ἑνὸς καὶ ἀπογοητεύσεως καὶ ἀπελπισίας ἀφ' ἑτέρου. Ἐθνη τινὰ ἀπολαύουσι νέαν ἐλευθερίαν καὶ δύναμιν, ἔτρεα γυφόνται πικρίαν, διότι στεροῦνται ἐλευθερίας, ἄλλα παραλύουσιν ἐκ διαιρέσεως καὶ πανταχοῦ ὑπάρχει ὑπόκωφος τόνος φόβου. Ἐκατομμύρια πεινῶσιν, ἑκατομμύρια εἶνε ἄδηλα, ἀπάτριδα, ἀπέλπιδα. Ἐφ' ὅλης τῆς ἀνθρωπότητος ἐπικρέμαται ὁ κίνδυνος ὁλοκληρωτικοῦ πολέμου. Ὁφείλομεν νὰ δεχθῶμεν τὴν κρίσιν τοῦ Θεοῦ ἐφ' ἡμᾶς διὰ τὴν συμμετοχὴν ἡμῶν εἰς τὴν ἐνοχλὴν τοῦ κόσμου. Πολλάκις ἐπειράθημεν νὰ δουλεύσωμεν Θεῷ καὶ Μαμμωνᾷ, νὰ προτιμήσωμεν ἄλλας ὑπηκοότητας τῆς ὑπηκοότητος εἰς τὸν Χριστόν, συνεχέομεν τὸ Εὐαγγέλιον μετὰ τῶν οἰκονομικῶν ἢ ἐθνικῶν ἢ φυλετικῶν ἡμῶν συμφερόντων καὶ ἐφοβήθημεν τὸν πόλεμον πλέον ἢ ὅτι ἐμισοῦμεν αὐτόν. Συνομιλοῦντες ἐνταῦθα πρὸς ἀλλήλους ἠρχίσαμεν νὰ ἐννοῶμεν πῶς ὁ χωρισμὸς ἡμῶν παρεκώλυσε νὰ διορθώσωμεν ἀλλήλους ἐν Κυρίῳ. Καὶ ἐπειδὴ ἐστερήθημεν τῆς διορθώσεως ταύτης, ὁ κόσμος ἤκουσε πολλάκις παρ' ἡμῶν οὐχὶ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ τοὺς λόγους τῶν ἀνθρώπων.

Ἄλλ' ὑπάρχει λόγος τοῦ Θεοῦ διὰ τὸν ἡμέτερον κόσμον. Οὗτος εἶνε ὅτι ὁ κόσμος εὐρεται ἐν χερσὶ τοῦ ζῶντος Θεοῦ, Οὗτινος τὸ θέλημα περὶ αὐτοῦ εἶνε πανάγαθον· ὅτι ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ ἐνανθρωπήσαντι λόγῳ αὐτοῦ, Ὅστις ἔζησε καὶ ἀπέθανε καὶ ἀνέστη ἐκ τῶν νεκρῶν, ὁ Θεὸς συνέτριψεν ἅπαξ διὰ παντὸς τὴν δύναμιν τοῦ κακοῦ διὰ πάντας καὶ ἤνοιξε δι' ἕκαστον τὴν πύλιν τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς χαρᾶς ἐν Πνεύματι Ἀγίῳ· ὅτι ἡ τελικὴ κρίσις ἐφ' ὅλης τῆς ἀνθρωπίνης Ἱστορίας καὶ ἐπὶ ἐκάστης ἀνθρωπίνης πράξεως εἶνε ἡ κρίσις τοῦ πολυσπλάγγνου Χριστοῦ· καὶ ὅτι τὸ τέλος τῆς ἱστορίας ἔσται ὁ θρίαμβος τῆς Βασιλείας αὐτοῦ, ὅπου μόνον θὰ ἐννοήσωμεν πόσον ὁ Θεὸς ἠγάπησε τὸν κόσμον. Αὐτὸς εἶνε ὁ ἀναλλοίωτος λόγος τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν κόσμον. Ἐκατομμύρια συνανθρώπων οὐδέποτε ἤκουσαν αὐτόν. Συνελθόντες ἐνταῦθα ἐκ πολλῶν χωρῶν δεόμεθα τοῦ Θεοῦ, ὅπως διεγείρῃ τὴν ὅλην Ἐκκλησίαν αὐτοῦ νὰ γνωρίσῃ τὸ Εὐαγγέλιον αὐτοῦ εἰς ὅλον τὸν κόσμον καὶ νὰ καλέσῃ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους νὰ πιστεύωσιν εἰς Χριστόν, νὰ ζῶσιν ἐν τῇ ἀγάπῃ αὐτοῦ καὶ γὰ προσδοκῶσιν εἰς τὴν ἔλευσιν αὐτοῦ.

Ἡ ἐπὶ τὸ αὐτὸ συνάθροισις ἡμῶν πρὸς Ἱδρυσιν Παγκοσμίου Συμβουλίου θὰ εἶνε ματαία ἂν Χριστιανοὶ καὶ Χριστιανικαὶ Κοινότητες πανταχοῦ μὴ καθοσιώσωσιν ἑαυτοὺς εἰς τὸν ἀρχηγὸν τῆς Ἐκκλησίας ἐν νέᾳ προσπαθείᾳ ὅπως ζητήσωσιν ἀπὸ κοινοῦ, ὅπου καὶ ἂν ζῶσι, ἵνα γείνωσι μάρτυρες καὶ διάκονοι αὐτοῦ μεταξὺ τῶν γειτόνων αὐτῶν. Δέον ν' ἀναμνησκώμεν ἡμᾶς αὐτοὺς καὶ πάντας, ὅτι ὁ Θεὸς καθεῖλε δυνάστας ἀπὸ θρόνου αὐτῶν καὶ ὕψωσε τοὺς ταπεινοὺς καὶ τοὺς πρᾶεῖς. Δέον νὰ ἀγαδιδαχθῶμεν

ἀπὸ κοινοῦ ὅπως μετὰ θάρρους ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Χριστοῦ λαλῶμεν καὶ πρὸς τοὺς ἐν ἐξουσίᾳ καὶ πρὸς τὸν λαόν, ὅπως ἀντιτάσσονται κατὰ τῶν τρώμων, τῆς σκληρότητος καὶ τῆς φυλετικῆς διακρίσεως, νὰ ὑποστηρίξωσι τὸν ἀπόβλητον, τὸν αἰχμάλωτον καὶ τὸν πρόσφυγα. Ὁφείλομεν τὴν φωνὴν τῆς Ἐκκλησίας ἐν παντὶ τόπῳ νὰ καταστήσωμεν φωνὴν δι' ἐκείνους, οἵτινες δὲν ἔχουσι φωνὴν καὶ καταφύγιον ἐν ᾧ ἕκαστος θὰ εὐρίσκηται, ὥς ἐν ἰδίῳ αὐτοῦ οἴκῳ. Ὁφείλομεν ν' ἀναδιδαχρῶμεν ἀπὸ κοινοῦ ποῖον εἶνε τὸ καθήκον τοῦ Χριστιανοῦ ἢ τῆς Χριστιανῆς ἐν τῇ βιομηχανίᾳ, τῇ γεωργίᾳ, ἐν τοῖς πολιτικοῖς πράγμασιν, ἐν τοῖς ἐπαγγέλμασιν καὶ ἐν τῷ οἴκῳ. Ὁφείλομεν νὰ ζητῶμεν παρὰ τοῦ Θεοῦ, ὅπως διδάσκῃ ἡμᾶς ἵνα λέγωμεν Ναὶ καὶ νὰ λέγωμεν Ὁχι ἐν ἀληθείᾳ. Ὁχι! πρὸς πᾶν ὃ,τι προσβάλλει τὴν ἀγάπην τοῦ Χριστοῦ, πρὸς πᾶν σύστημα, πᾶν πρόγραμμα καὶ πᾶν πρόσωπον, τὸ ὁποῖον μεταχειρίζεται τὸν ἄνθρωπον ὥσανεὶ οὗτος ἐτύγχανεν ἀνεύθυνον ὃν ἢ μέσον πρὸς κέρδος, πρὸς τοὺς ὑπερασπιστάς τῆς ἀδικίας ἐν ὀνόματι τῆς τάξεως πρὸς ἐκείνους, οἵτινες σπεύρουσι τὰ σπέρματα τοῦ πολέμου καὶ ἀξιοῦσιν ὅτι ὁ πόλεμος εἶνε ἀναπόφευκτος. Ναί! πρὸς πάντα, ὅστις συμμορφοῦται πρὸς τὴν ἀγάπην τοῦ Χριστοῦ, πρὸς ὅλους οἵτινες ζητοῦσι τὴν δικαιοσύνην, πρὸς τοὺς εἰρηνοποιούς, πρὸς ὅλους οἵτινες ἐλπίζουν, ἀγωνίζονται καὶ πάσχουσι χάριν τοῦ ἀνθρώπου, πρὸς ὅλους οἵτινες —καὶ ἐν ἀγνοίᾳ αὐτῶν— ζητοῦσι καινοὺς οὐρανούς καὶ γῆν καινὴν, ἐν οἷς δικαιοσύνη κατοικεῖ.

Εἶνε ἐπέκεινα τῆς δυνάμεως τοῦ ἀνθρώπου νὰ ἐξορίσῃ ἐκ τῆς γῆς τὴν ἁμαρτίαν καὶ τὸν θάνατον, νὰ κατορθώσῃ τὴν ἐνότητα τῆς Ἁγίας Καθολικῆς Ἐκκλησίας, νὰ κατανικήσῃ τὰς στρατιάς τοῦ Σατανᾶ. Ἄλλ' εἶνε τοῦτο ἐντὸς τῆς δυνάμεως τοῦ Θεοῦ. Ἐν τῇ Ἀναστάσει τοῦ Χριστοῦ ἔδωκεν εἰς ἡμᾶς τὴν βεβαιότητα ὅτι ἡ βουλὴ αὐτοῦ θέλει τελεσθῇ. Ἀλλὰ διὰ τῶν ἔργων ὑπακοῆς καὶ πίστεως δυνάμεθα νὰ στήσωμεν ἐπὶ τῆς γῆς σημεῖα, τὰ ὁποῖα δεικνύουσι τὴν μέλλουσαν νίκην. Μέχρι τῆς ἡμέρας τῆς νίκης ταύτης ἡ ζωὴ ἡμῶν εἶνε κεκρυμμένη μετὰ τοῦ Χριστοῦ ἐν τῷ Θεῷ καὶ ἐπίγειος ἀπογοήτευσις ἢ θλίψις, ἡ δύναμις ἁδου δὲν δύναται νὰ χωρίσῃ ἡμᾶς ἀπ' αὐτοῦ. Ὡς τοιοῦτοι, οἵτινες προσδοκῶμεν ἐν πίστει καὶ παρὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν ἡμῶν, ἃς ἐπιδοθῶμεν εἰς τὰ ἔργα, τὰ ὁποῖα εὐρύνται ἐν χερσὶν ἡμῶν καὶ ἃς ὑψώσωμεν σημεῖα, τὰ ὁποῖα νὰ δύνανται νὰ ἴδωσιν οἱ ἄνθρωποι!

«Τῷ δὲ δυναμένῳ ὑπὲρ πάντα ποιῆσαι ὑπερεκπερισσοῦ, ὧν αἰτούμεθα ἢ νοοῦμεν κατὰ τὴν δύναμιν, τὴν ἐνεργουμένην ἐν ἡμῖν. Αὐτῷ ἡ δόξα ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ εἰς πάσας τὰς γενεὰς τοῦ αἰῶνος τῶν αἰώνων. Ἀμήν». (Ἐφ. 3,20.21).

*Ἑκθεσις τοῦ Α' Τμήματος***Ἡ Παγκόσμιος Ἐκκλησία ἐν τῇ Βουλῇ τοῦ Θεοῦ**

(Ἑκάστης Ἑκθέσεως προηγείται ἡ σημείωσις· ἡ Ἑκθεσις αὕτη ἐγένετο δεκτὴ ὑπὸ τοῦ Συνεδρίου καὶ παρεπέμφθη εἰς τὰς Ἐκκλησίας μετὰ τῆς συστάσεως, ὅπως μελετήσωσιν αὐτὰς σοβαρῶς καὶ ἐνεργήσωσιν ἀναλόγως).

**I. Ἡ δοθεῖσα εἰς ἡμᾶς Ἑνότης.**

Ὁ Θεὸς ἔδωκεν εἰς τὸν λαὸν αὐτοῦ ἐν τῷ Ἰησοῦ Χριστῷ μίαν ἐνότητα, ἣτις εἶνε ἔργον αὐτοῦ καὶ οὐχὶ ἡμέτερον κατόρθωμα. Αἰνούμεν καὶ εὐχαριστοῦμεν τὸν Θεὸν διὰ τὸ μέγα ἔργον τοῦ ἁγίου αὐτοῦ Πνεύματος, δι' οὗ συνεκάλεσεν ἡμᾶς ἐπὶ τὸ αὐτό, ἵνα ἀνεύρωμεν, ὅτι παρὰ τὰς διαιρέσεις ἡμῶν εἴμεθα ἐν ἑν Χρῷ Ἰησοῦ.

Ὁμολοῦμεν ὡς Χριστιανοὶ ἐκ πολλῶν χωρῶν καὶ πολλῶν Ὁμολογιῶν κατὰ πρῶτον, ἵνα εὐχαριστήσωμεν τὸν Θεὸν διὰ τὴν ἀγαθότητα αὐτοῦ. Ἐρχόμεθα ἐκ Χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν, αἵτινες ἐπὶ μακρὸν παρεξήγησαν, ἡγνόησαν καὶ παρεμόρφωσαν ἀλλήλας· ἐρχόμεθα ἐκ χωρῶν, αἵτινες πολλὰς εὐρέθησαν ἐν διαμάχῃ. Εἴμεθα ὅλοι ἁμαρτωλοὶ καὶ κληρονόμοι τῶν ἁμαρτιῶν τῶν πατέρων ἡμῶν. Δὲν εἴμεθα ἄξιοι τῆς εὐλογίας, ἣν παρέσχεν εἰς ἡμᾶς ὁ Θεός.

Ἡ σωτηριώδης ἐνέργεια τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ κόσμῳ ἐξετελέσθη διὰ τῆς ὑπ' αὐτοῦ κλήσεως ἐνὸς λαοῦ, ὅπως ἀποβῇ ὁ ἐκλεκτὸς αὐτοῦ λαός. Ἡ Παλαιὰ Διαθήκη ἐξεπληρώθη ἐν τῇ Καινῇ, ὅταν ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ὁ ἐνανθρωπίσας Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ἀπέθανε καὶ ἀνέστη ἐκ τῶν νεκρῶν, ἀνῆλθεν εἰς τοὺς Οὐρανοὺς καὶ ἔδωκε τὸ ἅγιον Πνεῦμα, ἵνα μένη ἐν τῷ σώματι αὐτοῦ, τῇ Ἐκκλησίᾳ. Τὸ κοινὸν ἡμῶν ἐνδιαφέρον περὶ τῆς Ἐκκλησίας ταύτης εἶνε τὸ συγκαλέσαν ἡμᾶς καὶ ἐν τῷ ἐνδιαφέροντι αὐτῷ ἀνευρίσκομεν τὴν ἐνότητα ἡμῶν ἐν ἀναφορᾷ πρὸς τὸν Κύριον καὶ τὴν κεφαλὴν ἡμῶν.

**II. Αἱ βαθύταται διαφοραὶ ἡμῶν.**

Ἐχοντες ὑπ' ὄψιν τὴν ἐνότητα ταύτην δυνάμεθα ν' ἀντιμετωπίσωμεν τὰς βαθυτάτας διαφορὰς ἡμῶν, καίπερ ἀγαπῶντες ἀλλήλους ἐν Χριστῷ καὶ περιπατοῦντες ἐν πίστει εἰς Αὐτὸν μόνον. Αἱ διαφοραὶ αὗται εἶνε πολύμορφοι καὶ βαθέως ἐρριζωμέναι. Αἱ διαφοραὶ αὗται ὑφίστανται μεταξὺ πολλῶν ἄλλων διαφορῶν κατ' ἐμφασιν ἐντὸς τοῦ Χριστιανισμοῦ. Τινὲς ἐξ αὐτῶν εἶνε καθολικαὶ ἢ ὀρθόδοξοι ἐν σαφῶς ἐννοουμέναις ἐννοίαις. Τινὲς εἶνε Προτεσταντικαὶ κατὰ τὰς μεγάλας Ὁμολογίας τῆς Μεταρριθμίσεως. Ἄλλαι δίδουσι τὸν τόνον εἰς τὴν κατὰ τόπους Κοινότητα, τὴν «συλλογικὴν Κοινότητα» καὶ τὴν ἰδεάν τῆς «ἐλευθέρως Ἐκκλησίας». Τινὲς εἶνε βαθέως πεπεισμένοι ὅτι καθολικὸν καὶ Προτεσταντικὸν (ἢ Εὐαγγελικὸν) δύνανται νὰ συνυπάρξωσιν

ἐν μιᾷ Ἐκκλησίᾳ. Ἀλλ' ἀπὸ τῶν ἀποχρώσεων αὐτῶν τῆς ἐννοίας θὰ ἐλκύσωμεν τὴν προσοχὴν εἰδικῶς εἰς μίαν διαφορὰν, πρὸς τὴν ὁποίαν διὰ διαφορῶν ὁδῶν σταθερῶς ἐπανερχόμεθα. Ἱστορικῶς περιγράφεται χαλαρῶς ὡς «καθολικὸν»<sup>1</sup> καὶ «προτεσταντικόν», καίτοι ἐμάθομεν νὰ δυσπιστῶμεν εἰς οἶον δῆποτε ἀπλούστατον τύπον ὡς περιγράφοντα αὐτό.

Τὸ οὐσιῶδες τῆς θέσεως ἡμῶν εἶνε ὅτι ἐκ πάσης πλευρᾶς τῆς διαρέσεως βλέπομεν τὴν Χριστιανικὴν πίστιν καὶ ζωὴν ὡς ἐν ὅλον αὐτοτελές, ἀλλ' αἱ δύο ἀντιλήψεις ἡμῶν περὶ τοῦ ὅλου δὲν συμβιβάζονται πρὸς ἀλλήλας.

Εἶνε ἀδύνατον νὰ περιγράψωμεν ἑκατέραν τάσιν ἢ ἔμφασιν βραχέως χωρὶς ν' ἀδικήσωμεν αὐτήν. Ἐκάστη περιλαμβάνει ἐν ἑαυτῇ εὐρείαν ποικίλιαν ἐμφάσεως καὶ πολλὰς «σχολὰς σκέψεως». Ἀλλ' ἐν ἑκάστη περιπτώσει ἀντιμετωπίζομεν μίαν πλήρη συσσωματωμένην Ὁμολογίαν περὶ τῆς ἀντιλήψεως τῆς πίστεως καὶ ζωῆς. Δυνάμεθα νὰ ἐξεικονίσωμεν τοῦτο λέγοντας ὅτι ἡ ἔμφασις, ἡ συνήθως καλουμένη «καθολικὴ», περιλαμβάνει ἕνα ἀρχικὸν ἰσχυρισμόν, ὅτι ἡ ὁρατὴ συνέχεια τῆς Ἐκκλησίας ὑπάρχει ἐν τῇ Ἀποστολικῇ διαδοχῇ καὶ τῷ ἐπισκοπικῷ βαθμῷ. Ἡ καλουμένη συνήθως «προτεσταντικὴ» τονίζει πρῶτιστος τὴν πρωτοβουλίαν τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν ἀνταπόκρισιν τῆς πίστεως, κατοπτριζόμενα ἐν τῇ περὶ δικαιοσύνης διδασκαλίᾳ διὰ μόνης τῆς πίστεως (sola fide). Ἀλλὰ καὶ ἡ πρώτη ὁμὰς ὡσαύτως τονίζει τὴν πίστιν καὶ ἡ δευτέρα ὡσαύτως τονίζει τὴν συνέχειαν τῆς ὁρατῆς Ἐκκλησίας ἐν τινι μορφῇ. Πλὴν τούτου ἡ διαφορὰ αὐτῆς τῆς ἐμφάσεως διαχωρίζει ὡσαύτως πολλὰ ἀπὸ τῶν Ὁμολογιακῶν ἡμῶν ὁρίων. Συνομιλία καὶ συνενόησις μεταξὺ τῶν Ὁμολογιῶν τούτων καθίστανται πολλάκις ἔτι μᾶλλον δυσχερεῖς ἔνεκα τῆς παρουσίας ἐν ἑκάστη αὐτῶν πολλῶν, οἵτινες εἶνε ἐξοικειωμένοι μόνον εἰς τοὺς ἰδίους αὐτῶν τύπους ἐκφράσεως, ἀγνοοῦσι τὰς Ὁμολογίας τῶν ἄλλων καὶ πολλάκις δέχονται ὅτι οἱ κεχωρισμένοι ἀπ' αὐτῶν ἀδελφοὶ Χριστιανοὶ ἔχουσι τοιαύτας ἀντιλήψεις, αἵτινες εἶνε παρῳδία τῆς ἀληθοῦς καταστάσεως. Ἀλλὰ καὶ ἂν ἔτι ἡ συνομιλία γίνεται μεταξὺ ἐκείνων, οἵτινες βαθέως ἐμπιστεύονται καὶ κατανοοῦσιν ἀλλήλους, παραμένει σκληρὸς πυρὴν διαφωνίας μεταξὺ διαφορῶν ὀλικῶν τρόπων ἀντιλήψεως τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ.

Ἐκάστη τῶν ἀπόψεων τούτων βλέπει ἕκαστον τμήμα τῆς ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας ἐν τῇ σειρᾷ τοῦ ὅλου, οὕτως ὥστε καὶ ὅσον τὰ μέρη φαίνονται νὰ εἶνε ὅμοια, εὗρηται ἐν τοιαύτῃ συναφείᾳ, τὴν ὁποίαν μέχρι τοῦδε εὗρισκομεν ἀσυμβίβαστον πρὸς τὴν ὅλην συνάφειαν τῆς ἄλλης. Ὡς πολλάκις κατὰ τὸ παρελθόν, δὲν κατωρθώσαμεν νὰ παρουσιάσωμεν πρὸς ἀλλήλους

1. Εἶνε σαφές ὅτι «καθολικὸν» δὲν χρησιμοποιεῖται ἵνα δηλώσῃ Ῥωμαιοκαθολικὸν καὶ «προτεσταντικὸν» εἰς τὸ πλεῖστον τῆς Εὐρώπης ὀρθότερον ἀποδίδεται διὰ τοῦ «Εὐαγγελικοῦ».

τὴν «Ὁλότητα» τῆς πίστεως ἡμῶν κατὰ τρόπους, οἵτινες εἶνε ἀμοιβαίως ἀποδεκτοί.

### III. Κοινὰ πεποιθήσεις καὶ κοινὰ προβλήματα.

Δὲν εἶνε δυνατόν νὰ μνημονεύσωμεν ὅλα τὰ σημεῖα, τὰ ὁποῖα ἡγέρθησαν ἐν τῇ κοινῇ ἡμῶν συζητήσει καὶ πολλῶ ὀλιγώτερον νὰ μνημονεύσωμεν ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα ἀνεκαλύφθησαν εἰς ἄλλας σφαίρας ἐργασίας περὶ Χριστιανικῆς ἐνότητος ἰδίᾳ τῆς ἐργασίας τῶν Ἐπιτροπῶν «περὶ πίστεως καὶ διοικήσεως». Περιοριζόμεθα ἐνταῦθα μόνον νὰ ὑποδείξωμεν σημεῖα τινα, εἰς τὰ ὁποῖα ἐστρέψαμεν τὴν ἡμετέραν προσοχὴν καὶ τινες τῶν τρόπων, καθ' οὓς πιστεύομεν ὅτι δέον νὰ βαδίσῃ τὸ προχωροῦν ἔργον τῆς Χριστιανικῆς Ἐνότητος. Θεωροῦμεν ὅτι τὸ βιβλίον «ἡ Παγκόσμιος Ἐκκλησία ἐν τῇ Βουλῇ τοῦ Θεοῦ», τὸ ὁποῖον ἐγράφη ὡς προπαρασκευὴ εἰς τὰς μελέτας ἡμῶν, περιέχει πολὺ βοηθητικὸν ὕλικόν καὶ συνιστῶμεν αὐτὸ εἰς τὴν σοβαρὰν προσοχὴν τῶν Ἐκκλησιῶν ἡμῶν ἐφ' ὅσον ἀντιμετωπίζουσι τὰ προβλήματα ταῦτα.

Συγκεφαλαιώνομεν τὰς συμφωνίας ἡμῶν εἰς τὰς ἀφορώσας τὴν φύσιν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὰς ἀφορώσας τὴν ἀποστολὴν αὐτῆς. Ἐκάστην τούτων παρακολουθοῦσι διαφωνίαι τινές, αἵτινες ἀποκαλύπτονται διὰ προσεκτικῆς ἐξετάσεως τῶν συμφωνιῶν.

A. Ὅλοι πιστεύομεν, ὅτι ἡ Ἐκκλησία εἶνε δῶρον τοῦ Θεοῦ εἰς τοὺς ἀνθρώπους διὰ τὴν σωτηρίαν τοῦ κόσμου, ὅτι αἱ σωτηριώδεις ἐνέργειαι τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ Ἰησοῦ Χριστῷ ἐγέννησαν τὴν Ἐκκλησίαν, ὅτι ἡ Ἐκκλησία ὑφίσταται ἐν συνεχείᾳ διὰ μέσον τῆς ἱστορίας διὰ τῆς παρουσίας καὶ τῆς δυνάμεως τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

Συμφωνοῦντες ἐν τούτῳ δέον νὰ ἐξακολουθήσωμεν ἐν ὑπακοῇ πρὸς τὸν Θεὸν τὰς προσπάθειάς, ἵνα φθάσωμεν εἰς βαθύτεραν κατανόησιν τῶν διαφορῶν ἡμῶν, ὅπως ὑπερникήσωμεν αὐτάς. Αἱ διαφοραὶ αὗται ἀφορῶσι :

1. Τὴν σχέσιν μεταξὺ τοῦ παλαιοῦ καὶ νέου Ἰσραὴλ καὶ τὴν σχέσιν ὁρατῆς Ἐκκλησίας πρὸς «τὴν νέαν κτίσιν» ἐν Χριστῷ. Ἐκ τῆς συζητήσεως ἡμῶν δείκνυται ὅτι τινὲς τῶν ἀφορῶσων τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὸ ἱερατικὸν αὐτῆς ἀξίωμα διαφορῶν ἔχουσιν ἐνταῦθα τὰς ῥίζας αὐτῶν.

2. Τὴν σχέσιν ἐν ταῖς σωτηριώδεσιν ἐνεργείαις τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ Χριστῷ μεταξὺ ἀντικειμενικῆς ἀπολυτρώσεως καὶ προσωπικῆς σωτηρίας, μεταξὺ Γραφῆς καὶ Παρὰδόσεως, μεταξὺ τῆς ἀπαξ ἰδρυθείσης Ἐκκλησίας καὶ τῆς Ἐκκλησίας ὡς συγχρόνου ἐνεργείας τοῦ Χριστοῦ.

3. Τὴν θέσιν τοῦ ἱερατικοῦ ἀξιώματος ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ τὴν φύσιν τῆς αὐθεντίας καὶ συνεχίσεως αὐτοῦ, τὸν ἀριθμὸν καὶ τὴν ἐρμηνείαν τῶν Μυστηρίων, τὴν σχέσιν τοῦ Βαπτίσματος πρὸς τὴν πίστιν καὶ τὴν Βεβαίωσιν, τὴν σχέσιν τῆς καθόλου πρὸς τὴν ἐπὶ μέρους Ἐκκλησίαν, τὴν φύσιν τῆς ὁρατῆς ἐνότητος καὶ τὴν ἔννοιαν τοῦ σχίσματος.

B. Πιστεύομεν, ὅτι ἡ Ἐκκλησία ἔχει κλήσιν νὰ λατρεύῃ τὸν Θεὸν ἐν τῇ

ἀριότητι αὐτοῦ, νὰ κηρύττῃ τὸ Εὐαγγέλιον εἰς πᾶν πλάσμα. Ἡ Ἐκκλησία ἐφωδιάσθη ὑπὸ τοῦ Θεοῦ διὰ τῶν ποικίλων χαρισμάτων τοῦ Πνεύματος πρὸς τὴν οἰκοδομὴν τοῦ Σώματος τοῦ Χριστοῦ. Ἐχωρίσθη ἐν ἀριότητι, ἵνα ζῇ διὰ τὴν ὑπηρεσίαν ὅλης τῆς ἀνθρωπότητος ἐν πίστει καὶ ἀγάπῃ διὰ τῆς δυνάμεως τοῦ σταυρωθέντος καὶ ἀναστάντος Κυρίου καὶ συμφώνως πρὸς τὸ παράδειγμα αὐτοῦ. Ἀποτελεῖται ἐξ ἁμαρτωλῶν συγκεχωρημένων, οἵτινες ὁμως μετέχουσιν ἤδη διὰ τῆς πίστεως εἰς τὴν αἰωνιότητα τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ καὶ προσδοκῶσι τὴν συντέλειαν, ὅταν ὁ Χριστὸς θέλῃ ἔλθῃ πάλιν ἐν τῇ πλήρει αὐτοῦ δόξῃ καὶ δυνάμει.

Καὶ ἐντὸς τῆς συμφωνίας ταύτης ὀφείλομεν ἐν ὑπακοῇ πρὸς τὸν Θεὸν νὰ πειραθῶμεν, ὅπως φθάσωμεν εἰς βαθύτεραν κατανόησιν τῶν ἡμετέρων διαφορῶν, ἵνα δυνηθῶμεν νὰ κατανικήσωμεν αὐτάς. Αἱ διαφοραὶ αὗται ἀφορῶσι.

1. Τὴν σχέσιν τῆς πρὸς τὸν Θεὸν στρεφομένης κλήσεως τῆς Ἐκκλησίας ἐν τῇ Θείᾳ Λατρείᾳ καὶ τῆς πρὸς τὸν ἄνθρωπον ἐστραμμένης κλήσεως ἐν μαρτυρίᾳ καὶ διακονίᾳ.

2. Τὸν βαθμόν, καθ' ὃν δύναται νὰ λεχθῇ ὅτι ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἐπραγματώθη ἤδη ἐντὸς τῆς Ἐκκλησίας.

3. Τὴν φύσιν τῆς εὐθύνης τῆς Ἐκκλησίας διὰ τὴν κοινὴν ζωὴν τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν προσκαίρων αὐτῶν ἰδρυμάτων.

Εὐχαρίστως ἀναγνωρίζομεν τὰς συμφωνίας ταύτας καὶ ζητοῦμεν τὴν λύσιν τῶν διαφορῶν τούτων. Ὁ Θεὸς θέλει τὴν ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας αὐτοῦ καὶ ὀφείλομεν νὰ ὑπακούωμεν εἰς αὐτόν.

Εἰς πλεῖστα τῶν σημείων αὐτῶν τὰ ἡμέτερα προβλήματα διασχίζουσι τὰ Ὁμολογιακὰ σύνορα καὶ εἵμεθα εὐγνώμονες πρὸς τὸν Θεὸν διὰ τὸν τρόπον, καθ' ὃν συνεχῶς μαρθάνομεν παρὰ τῶν συγχριστιανῶν ἡμῶν καὶ διὰ τὸν τρόπον, καθ' ὃν ὁ Θεὸς κατέστησεν ἑαυτὸν σαφέστερον γνωστὸν εἰς ἡμᾶς διὰ τῆς πρὸς ἀλλήλους ἀδελφосύνης. Εἷς τινα μέρη τοῦ κόσμου καὶ εἷς τινα ἐκ τῶν μελῶν ἡμῶν ζητήματα, τὰ ὅποια συνεζητήσαμεν ἐνταῦθα, δὲν φαίνονται σπουδαῖα ἢ καὶ σχετικά. Καὶ ὁμως ἐπειδὴ εἶνε ζωτικὰ εἷς τινες, τὰ ζητήματα ταῦτα ἐνδιαφέρουσιν ὅλους. Μεταξὺ ἄλλων, οὕς ἀντιπροσωπεύομεν, πολλοὶ ἐκ τῶν ἡμετέρων δυσχερεῶν φαίνονται ὅτι ἡ ὑπερ-νικήθησαν ἢ ὅτι εἶνε ἐν τῇ ὁδῷ τῆς λύσεως. Εὐχαριστοῦμεν τὸν Θεὸν διὰ πᾶν ὃ,τι φωτίζει τὸν δρόμον πρὸς ὁρατὴν ἐνότητα.

#### IV. Ἡ ἐνότης ἐν τῇ διαφορᾷ ἡμῶν.

Καίτοι δὲν δυνάμεθα νὰ συμφωνήσωμεν ἐξ ὁλοκλήρου, ὁ Κύριος ἡμῶν δὲν θὰ ἐπιτρέψῃ εἰς ἡμᾶς ν' ἀπομακρυνθῶμεν ὁ εἷς ἀπὸ τοῦ ἄλλου. Δὲν δυνάμεθα ν' ἀγνοῶμεν ἀλλήλους, διότι αὐτὴ ἡ σφοδρότης τῆς διαφορᾶς ἡμῶν μαρτυρεῖ κοινὴν πεποίθησιν, τὴν ὁποίαν ἀρνούμεθα ἐξ Αὐτοῦ. Τὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ εἶνε ἑνότης, ἥτις καθιστᾷ ἀδύνατον εἰς ἡμᾶς εἶτε νὰ λησμονή-

σωμεν ἀλλήλους εἴτε ν' ἀρκεσθῶμεν εἰς συμφωνίαν εἰς μεμονωμένα τμήματα τῆς πίστεως ἡμῶν, ἀφίνοντες τὰ ἄλλα τμήματα ἀσύμφωνα.

Ἐν τούτοις εὗρομεν, ὅτι ὁ Θεὸς ἐν τῇ εὐσπλαγχνίᾳ αὐτοῦ διαπερᾷ τὰ διαφράγματα τῆς θεμελιώδους ἡμῶν διαφορᾶς καὶ καθιστᾷ ἡμᾶς ἱκανοὺς νὰ ὁμιλῶμεν ἐν τῇ κοινῇ γλώσσῃ τῆς Θείας Ἀποκαλύψεως, ὡς αὕτη μαρτυρεῖται ἐν ταῖς Γραφαῖς, περὶ τῶν σημείων, ἐν οἷς εὗρισκομεν, ὅτι συναντῶμεθα. Ὅπου καὶ ἂν εὗρισκώμεθα συνομιλοῦντες περὶ τῆς ἡμετέρας Ἐνότητος, εὗρισκόμεθα ἐπίσης ἀντιμετωπίζοντες ἐπίμονά τινα προβλήματα. Πραγματευόμενοι ταῦτα ἀνακαλύπτουμεν διαφωνίας, αἵτινες ἀνάγονται εἰς τοὺς διαφορῶν ἡμῶν τρόπους ἀντιλήψεως τοῦ ὅλου καὶ κάτωθεν τῶν διαφωνιῶν τούτων, ἀνευρίσκομεν αὖθις συμφωνίαν εἰς μίαν ἐνότητα, ἥτις συνήθροισεν ἡμᾶς ἐπὶ τὸ αὐτὸ καὶ δὲν θ' ἀφήσῃ ἡμᾶς ν' ἀπέλθωμεν.

#### V. Ἡ δόξα τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὸ ὄνειδος τῶν Ἐκκλησιῶν.

Ἡ δόξα τῆς Ἐκκλησίας ἀνήκει ἐξ ὁλοκλήρου εἰς τὸν Κύριον ἡμῶν. Ἐν τῇ ἀγάπῃ αὐτοῦ κατέληθεν ἵνα ἐξαγοράσῃ αὐτὴν καὶ στεφανωθῇ αὐτὴν ὡς νύμφην αὐτοῦ. Αἰνοῦμεν τὸν Θεὸν διὰ τὰς συνεχῶς ἀνανεουμένας ἐνδείξεις τῆς ἀγάπης αὐτοῦ πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν. Ἐν τοῖς τελευταίοις χρόνοις εἰς πολλοὺς ἐκ τῶν συγχριστιανῶν ἐδόθη νὰ ἀνακαλύψωσι τί εἶνε «Ἐκκλησία ὑπὸ τὸν Σταυρόν». Ἐν τούτῳ εὗρον νέαν ζωὴν, εὗρον ὅτι ἡ Ἁγία Γραφή εἶνε ζωντανόν, σύγχρονον βιβλίον, ὠμολόγησαν καλῶς τὴν πίστιν αὐτῶν καὶ εἶδον τὴν Ἐκκλησίαν ἀναβιοῦσαν ἐν τῇ σταθερότητι χιλιάδων ταπεινῶν Χριστιανῶν. Δοξάζομεν τὸν Θεὸν διὰ πολλὰ δείγματα ἀφωπνισθείσης ζωῆς ἐν ταῖς Ἐκκλησίαις ἐν πολλαῖς Χώραις. Ὁ Χριστὸς κινεῖ πολλοὺς εἰς ἐπὶ πλέον διὰ θυσιῶν συνταύτισιν μετὰ τῶν ἀπίστων καὶ ἀπηλπισμένων εἰς δραστηριωτέραν κήρυξιν τοῦ Εὐαγγελίου καὶ εἰς βαθυτέραν Θεολογικὴν σοβαρότητα. Ἐν πλείστοις τμήμασι τοῦ κόσμου, Αὐτὸς ἐλκύει ἐπὶ μακρὸν κεχωρισμένους Χριστιανοὺς πρὸς στενωτέραν προσέγγισιν πρὸς ἐνότητα. Ἀξιοσημειωτοὶ τινες ἐνώσεις ἐπετεύχθησαν. Ἀποδίδομεν εὐχαριστίας πρὸς τὸν ἕνα Ποιμένα ἡμῶν διὰ τὸ θάρρος, τὴν ἐπιχειρηματικότητα καὶ τὴν προφητικὴν ὄρασιν, ἥτις ἐνέπνευσεν αὐτούς.

Καίτοι γνήσια πεποιεθῆσαι καὶ νομιμότης πρὸς αὐτὴν τὴν ἀλήθειαν συντελοῦσιν εἰς τὴν γένεσιν καὶ διαιώνισιν τῶν διαιρέσεων, ὁμολογοῦμεν ὅτι ὑπερφηάνεια, ἰσχυρογνωμοσύνη καὶ ἑλλειψις ἀγάπης ὡσαύτως ἔσχον τὸ μέρος αὐτῶν καὶ ἔτι ἔχουσι τὸ μέρος αὐτῶν ἐν αὐταῖς.

Ἐντὸς τῶν διηρημένων ἡμῶν Ἐκκλησιῶν, ὑπάρχουσι πολλά, διὰ τὰ ὁποῖα ἐν μετανοίᾳ ἐξομολογούμεθα πρὸ τοῦ Κυρίου τῆς Ἐκκλησίας· διότι ἐν τῇ ἀπ' αὐτοῦ ἀπομακρύνει ἡμῶν ἔχει τὴν ἀρχὴν αὐτῆς πᾶσα ἁμαρτία ἡμῶν. Συνεπείρ τούτου αἱ κακίαι τοῦ κόσμου ἐπέδρασαν τόσον βαθέως εἰς τὰς Ἐκκλησίας ἡμῶν ὥστε καὶ μετὰ τὴν ὑπάρχουσαν κοσμικὰ ὑποδείγματα ἀποτυχίας, διαιρέσεως τάξεων, οἰκονομικῆς ἀντιζηλίας, κοσμικοῦ

πνεύματος. Καὶ ἐκεῖ ἔτι ὅπου δὲν ὑφίστανται διαφοραὶ θεολογίας ἢ λειτουργίας, ὑπάρχουσιν Ἐκκλησίαι κεχωρισμέναι λόγῳ φυλῆς καὶ χρώματος, σκάνδαλον ἐν τῷ σώματι τοῦ Χριστοῦ. Κινδυνεύομεν νὰ γίνωμεν ἅλας, τὸ ὁποῖον ἀπώλεσε τὴν γεῦσιν αὐτοῦ καὶ εἶνε εἰς οὐδὲν χρήσιμον.

Ἐντὸς τῶν διηρημένων ἡμῶν Ἐκκλησιῶν εἶνε πρὸς ὄνειδος ἡμῶν, ὅτι πολλάκις ἐζήσαμεν ἀπησχολημένοι περὶ τὰς ἐσωτερικὰς ἡμῶν ὑποθέσεις, στρέφοντες τὸ βλέμμα πρὸς τὰ ἔσω, τὰ ἰδιαίτερα ἡμῶν συμφέροντα, ἀντὶ νὰ λησμονῶμεν ἡμᾶς αὐτοὺς καταναλισκόμενοι εἰς ἐξωτερικὴν ἀγάπην καὶ διακονίαν. Αἱ Ἐκκλησίαι ἡμῶν δεσπόζονται ὑπερβαλλόντως ὑπὸ ἐκκλησιαστικῆς ὑπαλληλοκρατίας, κληρικῆς ἢ λαϊκῆς, ἀντὶ νὰ ἀπεικονίζωσι σθεναρῶς τὰ πλήρη δίκαια τῆς ζωῆς κοινότητος καὶ τὴν συμμετοχὴν Κλήρου καὶ λαοῦ εἰς τὴν κοινὴν ζωὴν ἐν τῷ Σώματι τοῦ Χριστοῦ.

Δεόμεθα ὑπὲρ τῆς ἀνακαινίσεως τῶν Ἐκκλησιῶν, ἃς προσευχόμεθα ὑπὲρ τῆς ἐνότητος αὐτῶν. Ἐπειδὴ ὁ Χριστὸς καθαρίζει ἡμᾶς διὰ τοῦ Πνεύματος αὐτοῦ θὰ εὕρωμεν, ὅτι συνερχόμεθα ἐπὶ τὸ αὐτὸ καὶ ὅτι οὐδὲν ὑπάρχει κέρδος ἐν τῇ Ἐνότητι, ἂν μὴ ἡ Ἐνότης ἐν ἀληθείᾳ καὶ ἀγιότητι.

#### VI. Τὸ Παγκόσμιον Συμβούλιον τῶν Ἐκκλησιῶν.

Εὐχαριστοῦμεν τὸν Θεὸν διὰ τὴν Οἰκουμενικὴν Κίνησιν, διότι πιστεύομεν ὅτι ἡ Κίνησις αὕτη εἶνε πρὸς τὴν κατεύθυνσιν, ἣν Αὐτὸς θέλει. Ἐβοήθησεν ἡμᾶς ἵνα ἀναγνωρίσωμεν τὴν ἐνότητα ἡμῶν ἐν Χριστῷ. Ἀναγνωρίζομεν ὅτι ἰσχυρῶς ἐργάζεται μεταξὺ ἡμῶν, ἵνα ὁδηγήσῃ ἡμᾶς περαιτέρω πρὸς σκοπούς, τοὺς ὁποίους ἡμεῖς ἀπλῶς σκιερῶς διακρίνομεν. Δὲν ἐννοοῦμεν ἐξ ὁλοκλήρου τινὰ τῶν πραγμάτων, ἅτινα ἤδη Οὗτος ἐπετέλεσε μεταξὺ ἡμῶν ἢ τὰς συνεπειὰς αὐτῶν διὰ τοὺς συνήθεις ἡμῶν τρόπους. Δὲν εἶνε εὐκολον πάντοτε νὰ συνδιαλλάξωμεν τὴν Ὁμολογιακὴν καὶ τὴν Οἰκουμενικὴν ἡμῶν νομιμοφροσύνην. Ὡσαύτως ἔχομεν πολλὰ νὰ κερδίσωμεν ἐκ τῆς συναντήσεως τῶν ἀνέκαθεν ὑφισταμένων Χριστιανικῶν Ὁμολογιῶν μετὰ τῶν δραστηρίως ἐν αὐξήσει εὐρισκομένων Ἐκκλησιῶν, τῶν ὁποίων αἱ Ὁμολογίαι εὐρίσκονται ἔτι ἐν μορφώσει. Φέρομεν τὰς δυσκολίας ταύτας καὶ εἰτινας ἄλλας ὑφισταμένας μεταξὺ ἡμῶν πρὸ τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν ἵνα ἀντιμετωπίζωμεν αὐτὰς πάντοτε ὁμοῦ. Ἐπειδὴ πρόκειται περὶ Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν, ὀφείλομεν νὰ συζητῶμεν αὐτάς, ἔχοντες πλήρη συνείδησιν τῆς εὐθύνης πρὸς ἐκείνους, οἵτινες ἀπέστειλαν ἡμᾶς, μὴ προσποιούμενοι συμφωνίας, τὰς ὁποίας αἱ Ἐκκλησίαι ἡμῶν ὥς ὅλον θέλουσιν ἀπορρίψῃ.

Τὸ Παγκόσμιον Συμβούλιον τῶν Ἐκκλησιῶν ἔλαβεν ὑπαρξιν, διότι ἀνεγνωρίσαμεν ἤδη εὐθύνην ἑναντι τῶν Ἐκκλησιῶν ἀλλήλων ἐν Χῷ Ἰησοῦ, τῷ Κυρίῳ ἡμῶν. Ὑπάρχει εἰς μόνον Κύριος καὶ ἓν Σῶμα. Ἐντεῦθεν καὶ δὲν εἶνε δυνατόν νὰ εἴμεθα εὐχαριστήμενοι ἀπὸ τὰς ἐνεστῶσας διαιρέσεις ἡμῶν. Πρὸ τοῦ Θεοῦ εἴμεθα ὑπεύθυνοι δι' ἀλλήλους. Βλέπομεν ἤδη τι εἶνε τινὲς

τῶν εὐθυνῶν ἡμῶν καὶ ὁ Θεὸς θέλει δείξῃ ἡμᾶς πλείονας. Ἄλλ' ἀρχίζομεν τὸ ἔργον ἡμῶν ἐν τῷ Παγκοσμίῳ Συμβουλίῳ τῶν Ἐκκλησιῶν ἐν μετανοίᾳ δι' ὃ,τι εἴμεθα, ἐν ἐλπίδι δι' ὃ,τι θὰ γίνωμεν. Κατὰ τὴν ἐναρκτήριον ταύτην Συνέλευσιν, ἐπιζητοῦμεν τὴν συνεχῆ προσευχὴν ὅλων τῶν συμμετεχουσῶν Ἐκκλησιῶν, ὅπως ὁ Θεὸς ὁδηγῇ αὐτὴν ἐν τῇ σοφίᾳ αὐτοῦ, διαφυλάττων ἡμᾶς ἐξ ἀμφοτέρων, σφαλερῶν ἀξιώσεων καὶ μὴ πιστευούσης δειλίας.

### **Ἑκθεις τοῦ Β' Τμήματος**

## **Ἡ μαρτυρία τῆς Ἐκκλησίας εἰς τὴν βουλὴν τοῦ Θεοῦ**

### **I. Ἡ πρόθεσις τοῦ Θεοῦ.**

Ἡ πρόθεσις τοῦ Θεοῦ εἶνε, ὅπως συμφιλίωσῃ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους πρὸς ἑαυτὸν καὶ πρὸς ἀλλήλους ἐν τῷ Υἱῷ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστῷ. Ἡ πρόθεσις αὕτη, ἐδηλώθη ἐν τῷ Ἰησοῦ Χριστῷ, ἐν τῇ γεννήσει αὐτοῦ, ἐν τῇ διακονίᾳ, ἐν τῷ Σταυρικῷ αὐτοῦ θανάτῳ, ἐν τῇ ἀναστάσει καὶ ἐν τῇ ἀναλήψει αὐτοῦ. Συνεχίζεται ἐν τῇ χορηγίᾳ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ἐν τῇ ἐντολῇ, ὅπως μαθητεύσωσι πάντα τὰ ἔθνη καὶ ἐν τῇ διαρκεῖ παρουσίᾳ τοῦ Χριστοῦ μετὰ τῆς Ἐκκλησίας αὐτοῦ. Προσοκᾷ τὴν συντέλειαν αὐτῆς ἐν τῇ συναγωγῇ, πάντων ἐν Χριστῷ. Πολλὰ τῆς προθέσεως ταύτης εἶνε κεκρυμμένα ἀφ' ἡμῶν. Τρία τινὰ εἶνε ἐντελῶς σαφῆ:

Πᾶν, οὗτινος ἔχομεν ἀνάγκην νὰ γινώσκωμεν ἐκ τῆς προθέσεως τοῦ Θεοῦ, ἀπεκαλύφθη ἤδη ἐν Χριστῷ.

Εἶνε θέλημα Θεοῦ, ὅπως τὸ Εὐαγγέλιον κηρυχθῇ πανταχοῦ πρὸς ὅλους τοὺς ἀνθρώπους.

Ὁ Θεὸς εὐδοκεῖ ἵνα χρησιμοποίῃ τὴν ἀνθρωπίνην ὑπακοὴν ἐν τῇ ἐκπληρώσει τῆς προθέσεως αὐτοῦ.

Εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ἄρα ἐδόθη τὸ προνόμιον οὕτω νὰ καταστήσῃ τὸν Χριστὸν γνωστὸν εἰς τοὺς ἀνθρώπους, ὥστε ἕκαστος αὐτῶν ν' ἀντιμετωπίξῃ τὴν ἀνάγκην προσωπικῆς ἀποφάσεως, Ναι ἢ Ὁχι. Τὸ Εὐαγγέλιον εἶνε ἡ ἐκδήλωσις ἀμφοτέρων καὶ τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν ἄνθρωπον καὶ τῆς ἀπαιτήσεως αὐτοῦ, ὅπως ὑπακούῃ ὁ ἄνθρωπος. Ἐν τούτῳ κεῖται ἡ σοβαρότης τῆς ἀποφάσεως. Ἐκεῖνοι, οἵτινες ὑπακούουσιν, εἶνε ἀπηλλαγμένοι ἀπὸ τῆς ἐξουσίας τοῦ κόσμου ἐν ᾧ βασιλεύει ἡ ἁμαρτία, καὶ ἐν τῇ κοινωνίᾳ τῶν τέκνων τοῦ Θεοῦ ἔχουσιν ἤδη τὴν πείραν ζωῆς αἰωνίου. Ἐκεῖνοι, οἵτινες ἀπορρίπτουσι τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ μένουσιν ὑπὸ τὴν κρίσιν αὐτοῦ καὶ κινδυνεύουσι νὰ μετᾴσχωσι τῆς καταδίκης τοῦ κόσμου, ὅστις παρέρχεται.

### **II. Ἡ παρῶσα κατάστασις.**

Δύο παγκόσμιοι πόλεμοι διεσάλευσαν τὸ οἰκοδόμημα τοῦ κόσμου. Κοινωνικαὶ καὶ πολιτικαὶ διαταραχαὶ μαίνονται πανταχοῦ. Αἱ διαθέσεις

πολλῶν κυμαίνονται μεταξύ ἀπελπισίας, διαψεύσεων (ἐλπίδων) καὶ τυφλῆς ἀδιαφορίας. Τὰ ἑκατομύρια τῆς Ἀσίας καὶ τῆς Ἀφρικῆς, πλήρη νέας ἐλπίδος, εἶνε ἀποφασισμένα νὰ ἐπιληφθῶσι νῦν τῆς εὐκαιρίας, ὅπως διαμορφώσωσι τὴν ἰδίαν αὐτῶν τύχην. Ἡ ἀνθρωπότης ἐνῶ ἐκλήθη σαφῶς καὶ ὑπὸ τῶν ἰδίων αὐτῆς συμφερόντων νὰ ζῇ ἐν ειρήνῃ, φαίνεται ἔτι ὅτι διαχωρίζεται ὑπὸ φανατισμοῦ ἀμοιβαίας καταστροφῆς.

Ἡ παγκόσμιος πίστις ἀπέκτησε νέον περιεχόμενον. Διὰ τοὺς πλείστους τῶν ἀνθρώπων, εἶνε πίστις εἰς τὴν νέαν κοινωνίαν, ἣτις τώρα ἀπαξ διὰ παντὸς μέλλει νὰ ἰδρυθῇ καὶ ἐν τῇ ὁποίᾳ θὰ πραγματοποιηθῇ «ἡ εὐχάριστος ζωή». Καὶ κατὰ τὴν παροῦσαν σύγχυσιν ὑπάρχουσιν ἔτι πολλοί, οἵτινες πιστεύουσιν ὅτι ὁ ἄνθρωπος διὰ συνετῶν σχεδίων δύναται νὰ γένηται κύριος τῆς ἑαυτοῦ καταστάσεως. Οἱ τοιοῦτοι ἐνδιαφέρονται οὐχὶ περὶ τῆς ἀπολύτου ἀληθείας, ἀλλὰ περὶ τῆς ἐπιτυχίας. Ἐνώπιον πολλῶν θρησκευμάτων καὶ φιλοσοφῶν ὑπάρχει ἡ ἰδέα, ὅτι πᾶσα ἀλήθεια εἶνε σχετικὴ καὶ οὕτως ὑπεκφεύγεται ἡ ἀνάγκη μιᾶς δαπανηρᾶς προσωπικῆς ἀπεφάσεως.

Ἐν φοβερὸν κώλυμα εἰς τὴν Χριστιανικὴν πίστιν εἶνε ἡ πεποιθήσις ὅτι αὕτη ἀνῆκει ὀριστικῶς εἰς μίαν ἱστορικὴν φάσιν, ἣτις παρῆλθεν ἤδη. Εἰς ἐκείνους, οἵτινες ὀλίγα γινώσκουσι περὶ αὐτῆς, φαίνεται μᾶλλον ἄλλοτρία. Οἱ μᾶλλον σκεπτικοί, οἵτινες φρονοῦσιν ὅτι αὕτη περιλαμβάνει ἀξίας τινὰς πνευματικὰς καὶ ἐκπολιτιστικὰς, θεωροῦσιν οὕτην ὥς μὴ δυναμένην τιμῶς νὰ διατηρηθῇ ἐπὶ μακρότερον ὥς σύστημα πιστευτέον. Αἱ θρησκείαι τῆς Ἀσίας καὶ τῆς Ἀφρικῆς ἀμφισβητοῦνται καὶ βαθέως τροποποιοῦνται. Ἐν τῇ μεταβατικῇ περιόδῳ τὰ πνεύματα ἑκατομμυρίων εἶνε ἐπὶ μᾶλλον ἢ συνήθως ἠνεωγμένα πρὸς τὸ Εὐαγγέλιον. Ἀλλ' ἡ τάσις ἐν ταῖς χώραις ἐκείναις ὅπως ἐπιβληθῇ ἀρχαία τις θρησκεία εἰς χρῆσιν ὥς ἐν θεμέλιον διὰ κράτος πολιτικῶς ὁμογενὲς ἀπειλεῖ τὴν ἐλευθερίαν τῆς Χριστιανικῆς ἐνεργείας.

Οὕτως ἡ Ἐκκλησία βλέπει τὸν κόσμον. Τί βλέπει ὁ κόσμος ἢ νομίζει ὅτι βλέπει, ὅταν ἀποβλέπῃ πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν;

Εἶνε Ἐκκλησία διηρημένη καὶ εἰς τὰ κεχωρισμένα αὐτῆς μέρη εὐρίσκονται πολλάκις δισταγμοὶ ἢ ὁ πόθος τοῦ δεσπόζειν.

Εἶνε Ἐκκλησία, ἣτις τὸ πλεῖστον ἀπώλεσεν ἐπαφὴν πρὸς τὰς κυριαρχούσας πραγματικότητας τῆς νεωτέρας ζωῆς καὶ προσπαθεῖ ἀκόμη νὰ συναντήσῃ τὸν νέον κόσμον διὰ γλώσσης καὶ τέχνης, αἵτινες θὰ ἦσαν κατάλληλοι πρὸ διακοσίων ἔτων.

Εἶνε Ἐκκλησία, ἣτις ἀποτυχοῦσα νὰ ὁμιλήσῃ ἀποτελεσματικῶς περὶ τοῦ ζητήματος τοῦ πολέμου, ἐδείχθη ἀνίκανος ν' ἀσχοληθῇ περὶ τῆς πραγματικότητος τῆς ἀνθρωπίνης καταστάσεως.

Εἶνε Ἐκκλησία, ἣτις κατηγορεῖται ὑπὸ πολλῶν ὅτι ὑπῆρξε τυφλὴ εἰς τὴν κίνησιν τοῦ Θεοῦ ἐν τῇ ἱστορίᾳ, ὅτι ἐτέθη παρὰ τὸ πλευρὸν τῶν κε-

κτημένων δικαιωμάτων τῆς κοινωνίας καὶ τοῦ Κράτους καὶ ὅτι παρέλειψε νὰ διεγείρῃ τὴν δραματικότητα καὶ νὰ ἐξαγνίσῃ τὰς θελήσεις τῶν ἀνθρώπων ἐν κόσμῳ ἀλλοιούμενῳ.

Εἶνε Ἐκκλησία, περὶ ἧς εἰς πολλὰ μέρη ὑπάρχει ἡ ὑποψία, ὅτι τὴν ιεραποστολικὴν αὐτῆς ἐπιχειρηματικότητα μετεχειρίσθη, ἵνα προαγάγῃ τὴν ἐξωτερικὴν πολιτικὴν Κρατῶν καὶ τὰ ἱμπεριαλιστικὰ σχέδια τῶν Δυτικῶν Δυνάμεων.

Πολλοὶ τῶν κατηγοριῶν τούτων δυνατόν νὰ εἶνε οὐχὶ ἀληθεῖς. Ἄλλ' ἡ Ἐκκλησία καλεῖται νὰ αἰσθανθῇ ἐντροπὴν καὶ μετάνοιαν διὰ τὴν ἀποτυχίαν αὐτῆς νὰ ἀποκαλύψῃ τὸν Ἰ. Χριστὸν εἰς τοὺς ἀνθρώπους, ὡς οὗτος εἶνε πρᾶγματι. Παρὰ ταῦτα ἡ Ἐκκλησία παραμένει ἡ Ἐκκλησία τοῦ Θεοῦ, ἐν τῇ ὁποίᾳ καὶ μόνῃ εὐδοκεῖ ν' ἀποκαλύπτῃ ἑαυτὸν καὶ τὴν ἀπολυτρωτικὴν αὐτοῦ πρόθεσιν ἐν Ἰησοῦ Χριστῷ, ἐν τῷ ὁποίῳ μόνῳ ἡ ἀνακαίνισις τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς εἶνε δυνατόν.

Εἶνε Ἐκκλησία, πρὸς τὴν ὁποίαν διὰ τὴν ἀνατροπὴν τοῦ νεωτέρου κόσμου, ὁ Θεὸς κράζει καὶ λέγει «Δεῦτε καὶ διαλεχθῶμεν» (Ἦσ. 1, 18).

Εἶνε Ἐκκλησία, ἥτις δι' ἑκατομμύρια πιστῶν εἶνε ὁ τόπος, ἐν τῷ ὁποίῳ δέχεται τὴν χάριν τοῦ Χριστοῦ καὶ παρέχεται εἰς αὐτοὺς ἐνίσχυσις ἵνα ζήσωσι διὰ τῆς δυνάμεως τῆς νίκης Αὐτοῦ.

Εἶνε Ἐκκλησία ἐξεγειρομένη πρὸς τὴν μεγάλην αὐτῆς εὐκαιρίαν νὰ ἐμφανισθῇ ὡς ὁ λειτουργὸς τῆς ἐπιτελεσθείσης ὑπὸ τοῦ Χριστοῦ σωτηρίας εἰς τὸν κόσμον, πρὸς τὸν ὁποῖον ὁ Θεὸς ἔθηκεν ἡμᾶς ἀντιμετώπους.

Εἶνε Ἐκκλησία, ἥτις ἐπιθυμεῖ σήμερον νὰ μεταχειρίζεται τὸ εὐαγγελίεσθαι, ὡς κοινὸν καθήκον ὅλων τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ ὑπερβαίνει τὴν παραδεδομένην διάκρισιν μεταξὺ τῶν οὕτω καλουμένων Χριστιανικῶν καὶ μὴ Χριστιανικῶν Χωρῶν.

Ἡ παρούσα ἐποχὴ εἶνε ἡ ἀπαρχὴ νέας ἐποχῆς ιεραποστολικῆς δράσεως προκαλοῦσα πνεῦμα πρωτοπόρων καὶ τὴν καθοσίωσιν πολλῶν ὑπάρξεων εἰς τὴν διακονίαν τοῦ Εὐαγγελίου τοῦ Θεοῦ.

### III. Τὸ καθήκον τῆς Ἐκκλησίας ἐν τῇ παρουσίᾳ ἐποχῇ.

Τὸ καθήκον τῆς Ἐκκλησίας—ἐν τοιαύτῃ ἐποχῇ δύναται νὰ ἐκφρασθῇ καλῶς εἰς μίαν πρότασιν—ἀπαιτεῖται ὅπως παραμείνῃ πιστὴ εἰς τὸ Εὐαγγέλιον καὶ ν' ἀντιληφθῇ πληρέστερον τὴν φύσιν αὐτῆς ὡς τῆς Ἐκκλησίας. Ἄλλ' ἐκπλήρωσις τοῦ καθήκοντος τούτου ἐγκλείει ἐπανάστασιν σκέψεως καὶ πράξεως.

### Α'. Λατρεία καὶ μαρτυρία.

Λατρεία καὶ μαρτυρία ἐθωρορήθησαν ἐνίοτε κεχωρισμένα, ἀλλ' εἶνε ἀχωρίστως συνδεδεμένα, ὡς ἡ ἐκπλήρωσις τῆς μεγάλης ἐντολῆς, ὅπως οἱ ἄνθρωποι ἀγαπῶσι τὸν Θεὸν καὶ τὸν πλησίον ὡς ἑαυτούς.

Ὅταν ὁ κοινὸς ἄνθρωπος ὁμιλῇ περὶ τῆς ἐκκλησίας, ἐννοεῖ ὁμάδα

λαοῦ λατρεύοντος ἐν τινι οἰκοδομῇ. Ἐκ τοῦ ὅ,τι εἶνε ἡ ὁμὰς αὕτη, κρίνεται ἡ Ἐκκλησία. Ἀποτελεσματικὴ μαρτυρία ἀποβαίνει δυνατὴ μόνον, ὅταν ἐκάστη λατρεύουσα ὁμὰς εἶνε τόσον πεπληρωμένη ὑπὸ τῆς χαρᾶς τοῦ ἀναστίντος καὶ ζῶντος Κυρίου, ὥστε καὶ ὁ ἐκτὸς εὐρισκόμενος πληροφορεῖται, ὅτι, ὅταν ἡ Ἐκκλησία ὁμιλῇ, ὁμιλεῖ περὶ πραγματικῶν γεγονότων.

Ἀλλὰ μία λατρεύουσα ὁμὰς ἐξ ἀτόμων δὲν εἶνε κατ' ἀνάγκην μία κοινότης. Εἶνε οὐσιῶδες ὅπως ἐκάστη ὁμὰς ἀποβῇ πραγματικὴ ἀδελφότης διὰ τῆς ἀποδοχῆς ἐφ' ὅλων πλήρους Χριστιανικῆς εὐθύνης πρὸς ἀμοιβαίαν διακονίαν καὶ καθάρσεις τῶν φραγμῶν φυλῆς καὶ τάξεων. Δὲν εἶνε ἀνεκτόν, ὅπως τις ἀποκλείηται τοῦ τόπου χριστιανικῆς λατρείας, διότι ἀνῆκει εἰς ἄλλην φυλὴν ἢ χρῶμα.

Ὁ κόσμος σήμερον διψᾷ κοινότητα. Ἀλλ' εἰς πολλοὺς φαίνεται, ὅτι ἡ ἀδελφότης τῶν Ἐκκλησιῶν ἱκανοποιεῖ αὐτοὺς πολὺ ὀλιγότερον παρὰ ἐκείνη, τὴν ὁποίαν εὐρίσκουσιν ἐν ταῖς οἰκείαις κοσμικαῖς ἢ θρησκευτικαῖς Ὀργανώσεσι καὶ ἀδελφότησι. Τοῦτο δὲν δύναται νὰ διορθωθῇ μέχρις οὗ αἱ Ἐκκλησίαι φέρουσι μᾶλλον γνώριμα τὰ σημεῖα τοῦ Κυρίου καὶ παύσωσι νὰ παρακωλύωσιν ἄλλας ὅπως ἔρχονται πρὸς αὐτὸν λόγῳ τῆς πενιχρότητος τῆς ἀδελφότητος, τὴν ὁποίαν προσφέρουσι.

#### Β. Λαὸς τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ κόσμῳ.

Ἡ Ἐκκλησία ὀφείλει νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὰ μέρη, ὅπου οἱ ἄνθρωποι πράγματι ζῶσι. Ὀφείλει νὰ εἰσδύσῃ εἰς τὸν ἀποξενωθέντα κόσμον ἔσθθεν καὶ νὰ προσοικειώσῃ τὰ πνεύματα τῶν ἀνθρώπων πρὸς τὰς στοιχειώδεις ἀληθείας περὶ Θεοῦ περὶ ἁμαρτίας καὶ περὶ τοῦ σκοποῦ τῆς ζωῆς. Τοῦτο δύναται νὰ γείνη ἐν μέρει μὲν διὰ νέων τολμημάτων Χριστιανῶν νὰ ταυτίσωσιν ἑαυτοὺς πρὸς τὴν ζωὴν τοῦ κόσμου ἐκείνου, ἐν μέρει δὲ διὰ χριστιανῶν, οἵτινες κηρύττουσι τὸ Εὐαγγέλιον εἰς τόπους, ὅπου λαμβάνονται ἀποφάσεις, αἵτινες θίγουσιν τὴν ζωὴν τῶν ἀνθρώπων. Τοῦτο δύναται νὰ γείνη καλῶς μόνον ἐὰν τῇ ἐμπνεύσει τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἡ Ἐκκλησία ἀνακτήσῃ τὸ πνεῦμα τῆς προφητείας, ὥστε νὰ διακρίνῃ τὰ σημεῖα τῶν καιρῶν, νὰ βλέπῃ τὴν βουλὴν τοῦ Θεοῦ ἐνεργοῦσαν ἐν τοῖς συγχρόνοις κολοσσιαίαις κινήσεσι καὶ ἐπαναστάσεσι καὶ νὰ λαλῇ πρὸς τὰ ἔθνη τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ μετὰ κύρους.

#### Γ'. Τὸ Οἰκουμενικὸν αἶσθημα.

Ἐκάστη χριστιανικὴ ὁμὰς ὀφείλει νὰ ἔχῃ συνείδησιν τῆς παγκοσμίου ἀδελφότητος, τῆς ὁποίας ἀποτελεῖ τμήμα. Ἐκάστη Κυριακὴ ἐρχομένη εἶνε ὑπόμνησις τῆς ἀναριθμήτου στρατιᾶς καθ' ὅλον τὸν κόσμον ἐκείνων, οἵτινες κατὰ τὴν ἡμέραν αὐτὴν λατρεύουσι τὸν Κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, ὡς Θεὸν καὶ Σωτῆρα. Ἡ ὁμὰς αὕτη δύναται νὰ ἐπιτύχῃ τὸ πλήρωμα τῆς Χριστιανικῆς ζωῆς, μόνον ὅταν ἀποδεχθῇ τὴν θέσιν αὐτῆς ἐν τῇ μεγάλῃ βουλῇ τοῦ Θεοῦ, ὅπως πάντες οἱ ἄνθρωποι σωθῶσι καὶ ἀναδεχθῇ τὴν εὐθύνην,

ὅπως προσεύχεται, διακονῇ καὶ ἐπιχειρῇ αὐτοθυσίαν, ἀπαιτοῦσαν ἱεραποστολήν, ἅτινα πάντα περιλαμβάνονται ἐν τῇ ἀποδοχῇ ἐκείνῃ.

#### IV. Ἱεραποστολικὴ καὶ Εὐαγγελιστικὴ στρατηγία.

Ἡ καταφανὴς ἀπαίτησις τοῦ Θεοῦ ἐν τῇ καταστάσει ταύτῃ εἶνε ὅπως ἡ ὅλη Ἐκκλησία ἐπιδοθῇ εἰς τὸ ὁλοκληρωτικὸν ἔργον νὰ κερδίσῃ τὸν κόσμον ὅλον εἰς Χριστόν.

#### A. Ἔργασία καὶ μαρτυρία λαϊκῶν.

Σήμερον ὑπάρχει εὐκαιρία διὰ τὰ λαϊκὰ μέλη τῆς Ἐκκλησίας. Τὸ ἔργον τοῦ Θεοῦ ἀπαιτεῖ, ὅπως ἕκαστον μέλος τῆς Ἐκκλησίας, κληρικὸν ἢ λαϊκόν, ἀποβῇ ἐνεργὸς μάρτυς. Ὁ λαϊκὸς ἔχει τὰ καθήκοντα αὐτοῦ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἐν τῇ θείᾳ λατρείᾳ καὶ τῇ ἐπιστάσει. Εἶνε ὡσαύτως ἐπιτετραμμένος καὶ διὰ τοῦ καθήκοντος πρὸς τὸν ἔξω κόσμον. Ἡ καταφανεστέρα σφαῖρα τῆς μαρτυρίας εἶνε ἡ οἰκογένεια, ἡ θέσις ἐν τῇ ὁποίᾳ πρόκειται νὰ ἰδρυνθῇ ἡ Ἐκκλησία τῆς μελλούσης γενεᾶς. Τινὲς ἐκλήθησαν εἰς εἰδικὰ ὑπουργήματα τοῦ κηρύττειν ἢ προσεύχεσθαι. Διὰ πλείστους τὸ ἔδαφος τῆς μαρτυρίας κεῖται ἐν τῇ θέσει, ὅπου ἐκτελοῦσι τὸ καθημερινὸν αὐτῶν ἔργον. Ὁ τρόπος, καθ' ὃν ἐκδηλοῦσι τὴν ἐργασίαν αὐτῶν ἢ ἀσκοῦσι τὸ ἐπάγγελμα αὐτῶν ὀφείλει νὰ εἶναι προδήλως χριστιανικός. Ἄλλ' εἶνε ὡσαύτως κεκλημένοι, ὅταν ὁ Θεὸς δώσῃ τὴν εὐκαιρίαν, νὰ παράσχωσι γενναίως ἐκείνην τὴν μαρτυρίαν ἐν λόγῳ, τὴν ὁποίαν ἀντιμετωπίζουσιν ἄλλοι προκαλούμενοι ὑπὸ τοῦ ζῶντος Χριστοῦ. Χριστιανικὴ ὑπηρεσία δέον νὰ ἐννοεῖται ἐν τῇ εὐρυτάτῃ δυνατῇ ἐννοίᾳ. Ἡ ποικιλία τῶν εἰδῶν τῆς μαρτυρίας εἶνε ἀκριβῶς τὰ μέσα, δι' ὧν ὁ Θεὸς δύναται νὰ καταστήσῃ γνωστὸν τὸ πλήρωμα τοῦ Εὐαγγελίου ὡς ἀπάντησιν αὐτοῦ εἰς ὅλας τὰς ἀνάγκας τῆς ἀνθρωπότητος.

#### B. Συνεργασία ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ.

Ἡ Ἐκκλησία δυνατὸν νὰ εὔρῃ, ὅτι τὸ εὐαγγελιστικὸν ἔργον τὸ ἐκτελούμενον ὑπὸ μιᾶς ἐπὶ μέρους ὁμολογίας σήμερον εἶνε λίαν στενόν. Μέγα μέρος τοῦ εὐαγγελιστικοῦ ἔργου ἐκδηλοῦται σήμερον ὑπὸ χωριστῶν Ἱεραποστολῶν τῶν Ὁμολογίων. Εἰς πολλὰς περιστάσεις αὐτὸς εἶνε ὁ φυσικὸς τρόπος. Ἄλλ' ὑπάρχουσι θέσεις, ὅπου τὸ ἔργον ἄριστα δύναται νὰ ἐκτελεσθῇ διὰ συνεργασίας ἐν τῷ εὐαγγελίῳ. Πολλὰ δυσκολία δέον ν' ἀντιμετωπισθῶσι. Ἐχει σπουδαιότητα ὅπως αἱ συνιστῶσαι τὸ Παγκόσμιον Συμβούλιον Ἐκκλησίαι ἐπιζητῶσιν ἀβρότητα πρὸς ἀλλήλας εἰς ὅλας τὰς ὑποθέσεις, τὰς σχετιζομένας πρὸς τὴν εὐαγγελιστικὴν προσπάθειαν καὶ πρὸς τὰς ἰδίας αὐτῶν σφαῖρας εὐθύνης. Ἄλλ' αὐτὸς ὁ Θεὸς δεικνύει εἰς ἡμᾶς τὸ ἀκατάλληλον τῶν πραγμάτων, εἰς τὰ ὁποῖα συνειθίσαμεν. Αἱ Ἐκκλησίαι καλοῦνται σήμερον ὅπως εἶνε μᾶλλον εὐκαμπτοὶ ἐν τῇ ὁργανώσει ἢ ἐν τῷ παρελθόντι. Ὁφείλουσι νὰ διαπραγματεύουν ἐκάστην κατάστασιν ὑπὸ τὸ πῶς τοῦ συνόλου ἔργου.

Ὑπάρχουσι μέρη τοῦ κόσμου σήμερον, ὅπου ἡ Ἐκκλησία διατηρεῖται

διὰ μεγάλων δυσχερειῶν καὶ ὅπου ἡ ἐλευθέρᾳ δρᾷσις ἢ εἶνε περιορισμένη ἢ λείπει παντελῶς. Ἡ μαρτυρία αὕτη ἐκτελεῖται μᾶλλον διὰ παθημάτων παρὰ διὰ κηρύγματος. Τοιαῦται Ἐκκλησίαι δικαίως ἀξιούσιν, ὅπως ἐντὸς τῆς ἀδελφότητος τῆς πίστεως ὑποστηρίζωνται διὰ τῶν προσευχῶν καὶ τῆς ἐπικουρίας ἐκάστου μέλους τῆς παγκοσμίου Ἐκκλησίας.

Εἰς ἄλλας περιοχὰς ὁ Θεὸς ἔθηκε νέας εὐκαιρίας πρὸς τῆς Ἐκκλησίας. Ἑκατομμύρια λαοῦ εἶνε ἐτοιμα, ἵνα ἀκροασθῶσι τοῦ Εὐαγγελίου καὶ ἐξετάζουσιν ἤδη ἂν εἶνε ἡ μόνη ἐλπίς αὐτῶν. Τοιαῦται περιοχαὶ δεόν νὰ θεωρηθῶσιν, ὅτι ὑπάγονται ὑπὸ τὴν εὐθύνην τῆς ὅλης Ἐκκλησίας καὶ οὐχὶ ἐκείνων μόνον, αἱ ὁποῖαι ἐν τῷ παρόντι ἐργάζονται παρ' αὐτοῖς. Πρόσφορα μέσα προσωπικοῦ καὶ χρημάτων πρέπει ἀμέσως νὰ παρασχεθῶσι εἰς τὰς κατὰ τόπους Ἐκκλησίας οὕτως ὥστε ὅ,τι εἶνε ἀνάγκη νὰ γείνη, νὰ γείνη ἀποτελεσματικῶς καὶ ἄνευ ἀναβολῆς. Αἱ νεαραὶ Ἐκκλησίαι κράζουσι, ζητοῦσαι βοήθειαν παρὰ τῶν χριστιανῶν συναδέλφων τῆς Δύσεως. Ἐκκλησίαι ἀρχαῖαι καὶ νέαι ἐξ Ἰσοῦ ζητοῦσιν ὅπως ἐπειγόντως νέαι ζῶαι καθοσιωθῶσι εἰς τὸ κληρικὸν στάδιον καὶ εἰς ἄλλας ὁλοχρονίους κλήσεις διακονίας τοῦ Χριστοῦ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ αὐτοῦ.

Γ'. Τὸ πρόβλημα τῶν διαιρέσεων ἡμῶν.

Ἄν ἀντιληφθῶμεν σοβαρῶς τὸ παγκόσμιον ἡμῶν ἔργον, εἴμεθα βέβαιοι ὅτι θὰ ἀχθῶμεν αὐθις εἰς τὴν σκέψιν τῶν διαιρέσεων ἡμῶν. Δυνάμεθα νὰ μένωμεν διηρημένοι; Ὁ Ἀπ. Παῦλος εἶπεν εἰς τοὺς Κορινθίους αὐτοῦ μαθητάς, ὅτι δὲν ἡδύνατο νὰ δώσῃ εἰς αὐτοὺς τροφὴν δωρεάν, διότι αἱ διαιρέσεις αὐτῶν δεικνύουσιν ὅτι εἶνε ἔτι σαρκικοί. Ὁ Θεὸς παρέχει τὴν χάριν αὐτοῦ εἰς τὰς Ἐκκλησίας καὶ κεχωρισμένας ἀπ' ἀλλήλων. Εἴμεθα πεπεισμένοι ὅτι ἔχει πρόσθετα χαρίσματα ἵνα δώσῃ εἰς Ἐκκλησίαν ἡνωμένην κατὰ τὸ θέλημα αὐτοῦ. Ἡ πίσις πρὸς ἑνωσιν εἰς ἓν σῶμα προέρχεται ἰσχυρὰ ἀπὸ μέρους τῶν νέων Ἐκκλησιῶν· αἱ ἀρχαῖαι δεικνύουσι μείζονα ἐπιφύλαξιν. Ὁ δρόμος πρὸς ἑνωσιν εἶνε πάντοτε ἐστρωμένος ὑπὸ πολλῶν δυσχερειῶν. Ἀλλ' ἡ Οἰκουμενικὴ κίνησις ἀποκτᾷ σημασίαν, ἂν ὅλαι αἱ συνιστώσαι αὐτὴν Ἐκκλησίαι ἔχωσιν ἀπαύστως ἐν νῷ τὴν προσευχὴν τοῦ Χριστοῦ «ἵνα πάντες ἐν ᾧσι ὡς Σύ, Πάτερ, ἐν ἐμοὶ καὶ ἐν Σοί, ἵνα ὁ κόσμος πιστεύσῃ ὅτι Σύ με ἀπέστειλας» (Ἰωαν. 17,21), καὶ εἶνε ἐτοιμοὶ νὰ χωρήσωσιν ὑπὸ τὴν ὁδηγίαν τοῦ Θεοῦ πρὸς περαιτέρω ἐνότητα ἐν πίστει ἐν ἀδελφосύνῃ εἰς τὴν τράπεζαν τοῦ Κυρίου καὶ εἰς ἡνωμένην διακήρυξιν τοῦ κόσμου τῆς ζωῆς.

V. «*Nūn καιρὸς εὐπροσδεκτος*».

Μελετήσαντες τὸ Εὐαγγελίεσθαι ἐν τῇ οἰκουμενικῇ αὐτοῦ ἀπόψει ἡσθάνθημεν ὅτι βαρυνόμεθα ὑπὸ τινος ἐπείγοντος. Ἀνεκτῆσαμέν τι ἐκ τοῦ πνεύματος τῆς ἀποστολικῆς ἐποχῆς ὅτι «οἱ πιστεύοντες ἐπορεύοντο πανταχοῦ κηρύττοντες τὸν λόγον». Ἄν τὸ Εὐαγγέλιον εἶνε ὑπόθεσις ζωῆς καὶ

θανάτου, εἶνε ἀνυπόφορον, ὅπως ζῶσα ψυχὴ νῦν ἐν τῷ κόσμῳ τελειώσῃ τὴν ζωὴν αὐτῆς χωρὶς νὰ ἔχῃ τὴν εὐκαιρίαν ν' ἀκούσῃ καὶ δεχθῇ αὐτό.

Δὲν κείται εἰς τὴν δύναμιν τοῦ ἀνθρώπου μόνον νὰ δημιουργήσῃ μιαν νέαν εὐαγγελιστικὴν κίνησιν. Ἀλλὰ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐργάζεται μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων. Αὐτὸ ἐν τῷ παρελθόντι ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἐξωογόνησε τὴν Ἐκκλησίαν διὰ τῆς ἀνωθεν δυνάμεως. Εἶνε διακαῆς ἡμῶν ἐλπίς καὶ εὐχή, ὅτι θὰ ἐκτελέσῃ σήμερον, κραταὶὸν ἔργον χορηγοῦν αὐτῆς εἰς τὴν Ἐκκλησίαν σύνεσιν καὶ δύναμιν δεόντως νὰ κηρύξῃ τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ εἰς τοὺς ἀνθρώπους. Χαίρομεν διότι τὸ Παγκόσμιον Συμβούλιον περιέλαβε τὸν Εὐαγγελισμόν ἐν τῷ ἀνεπτυγμένῳ προγράμματι αὐτοῦ. Διακρίνομεν ἤδη σημεῖα ἀνακαινίσεως καὶ νέας ζωῆς.

Σήμερον καὶ οὐχὶ αὔριον εἶνε ὁ χρόνος πρὸς ἐνέργειαν. Ὁ Θεὸς δὲν ἀναμένει ὅπως γεινώμεν τέλειοι. Εἶνε διατεθειμένος νὰ χρησιμοποιοῦσιν ἡμῶν ἀτελεῖ ὄργανα. Ὅ,τι ἔχει σημασίαν εἶνε, ὅπως τὸ ὄργανον εἶνε χρησίμῳ διὰ τὴν χρῆσιν αὐτοῦ. Τὰ ἀποτελέσματα τῶν προσπαθειῶν ἡμῶν εἶνε οὐχὶ ἐν χερσὶν ἡμῶν ἀλλ' ἐν χειρὶ Ἐκείνου. Ἀλλ' Αὐτὸς ἐβεβαίωσεν ἡμᾶς ὅτι «ὃ ζητεῖται ἐν τοῖς οἰκονόμοις, ἵνα πιστὸς τις εὑρεθῇ» (I Κορ. 4, 1) καὶ ὅπου εὑρεθῇ ἡ πίστις αὐτῇ εὑρεθῇ Αὐτὸς «δύναται ὑπὲρ πάντα ποιῆσαι ὑπερεκπερισσοῦ ὧν αἰτούμεθα ἢ νοοῦμεν» (Ἐφ. 3,20).

**Σημειώσεις.**—Ἐν τῇ βραχείᾳ ταύτῃ Ἐκθέσει δὲν ἀπέβη δυνατόν νὰ ὑποδείξωμεν λευπτομερῶς τὰ νέα προβλήματα ἐν τῷ εὐαγγελίζεσθαι, ἅτινα χρῆζονται λύσεως, καὶ τὰς νέας μεθόδους ἐργασίας, αἵτινες εἶνε χρήσιμοι εἰς τὴν Ἐκκλησίαν σήμερον. Ὑπάρχει μέγα ἔδαφος ἐρεῦνης ἀνοικτὸν εἰς τοιαῦτα πράγματα, ὡς ἡ χρῆσις τοῦ ραδιοφώνου καὶ ἡ τηλεόρασις, καὶ εἰς τὴν ἐφαρμογὴν ἀρχῶν γενικῶς γενομένων ἀποδεκτῶν εἰς τοπικὰς συνθήκας. Τολμοῦμεν νὰ παραπέμψωμεν τοὺς ἀναγνώστας ἡμῶν εἰς τὸν προπαρασκευαστικὸν Τόμον τοῦ τμήματος ἡμῶν «Ἡ μαρτυρία τῆς Ἐκκλησίας εἰς τὸ Σχέδιον τοῦ Θεοῦ» καὶ εἰς τὴν Ἐκθεσὶν τοῦ ἐν Withy Συνεδρίου τοῦ Διεθνoῦς Ἱεραποστολικοῦ Συμβουλίου καὶ εἰς τὸν ἐκδοθέντα τόμον τῶν λόγων, οἵτινες ἐξεφωνήθησαν ἐν τῷ Συνεδρίῳ ἐκείνῳ, ἐν τοῖς ὁποίοις εὐρίσκεται πληρεστέρα συζήτησις τῶν τε ἀρχῶν καὶ τῶν ἐφαρμογῶν καὶ ἀπόδειξις τῆς δυνάμεως τοῦ Θεοῦ, ἐργαζομένου σήμερον ἐν τῷ κόσμῳ.

### **Ἐκθεσις τοῦ Γ'. Τμήματος**

## **Ἡ Ἐκκλησία καὶ ἡ ἀταξία τῆς κοινωνίας**

### **1. Ἡ ἀταξία τῆς κοινωνίας.**

Ὁ κόσμος σήμερον δοκιμάζει κοινωνικὴν κρίσιν ἀσυγκρίτου μεγέθους. Ἡ βαθυτάτη ρίζα τῆς ἀταξίας εἶνε ἡ ἀρνησις τῶν ἀνθρώπων νὰ ἴδωσι καὶ ἀποδεχθῶσιν ὅτι ἡ εὐθύνη αὐτῶν πρὸ τοῦ Θεοῦ ὑπερβαίνει τὴν νομιμοφροσύνην αὐτῶν εἰς οἵανδήποτε ἐπίγειον κοινότητα καὶ τὴν ὑπακοὴν αὐτῶν

εἰς οἰανδήτινα ἐγκόσμιον δύναμιν. Ἡ νεωτέρα ἡμῶν κοινωνία, ἐν τῇ ὁποίᾳ ἐξησθένησαν παράδοσις καὶ οἰκογενειακὴ ζωὴ καὶ ἥτις εἶναι κατὰ τὸ πλεῖστον κοσμικὴ εἰς τὴν ἐμφάνισιν αὐτῆς, ὑποτιμᾷ ἀμφοτέρω τὸ τε βάθος τοῦ κακοῦ ἐν τῇ ἀνθρωπίνῃ φύσει καὶ τὸ πλήρες ὕψος τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς ἀξιοπρεπείας ἐν τοῖς τέκνοις τοῦ Θεοῦ.

Ἡ χριστιανικὴ Ἐκκλησία ἀπτεται τῆς ἀταξίας τῆς ἡμετέρας κοινωνίας μετὰ πίστεως εἰς τὴν κυριαρχίαν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἐν Αὐτῇ ὁ Θεὸς ἴδρυσεν τὴν βασιλείαν αὐτοῦ καὶ αἱ πύλαι αὐτῆς παραμένουσιν ἀνοικταὶ εἰς ὅλους τοὺς θέλοντας νὰ εἰσέλθωσιν. Ἡ ζωὴ αὐτῶν ἀνῆκει εἰς τὸν Θεὸν οὕτως ἀσφαλῶς, ὥστε οὐδεμία ἀταξία τῆς κοινωνίας δύναται νὰ καταστρέψῃ αὐτὴν καὶ αὐτοὶ ἔχουσι τὸ καθήκον νὰ ζητῶσι τὴν Βασιλείαν τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν δικαιοσύνην Αὐτοῦ.

Ἐν τῷ φωτὶ τῆς Βασιλείας ταύτης, ἥτις περιλαμβάνει κρίσιν καὶ ἔλεος, οἱ χριστιανοὶ λαμβάνουσι συνείδησιν τῶν ἁμαρτιῶν, αἵτινες διαφθείρουσιν ἀνθρωπίνως κοινότητος καὶ συστήματα εἰς ἐκάστην ἐποχὴν ἀλλὰ καὶ βεβαιοῦνται περὶ τῆς τελικῆς νίκης διὰ Χριστοῦ ἐπὶ πάσης ἁμαρτίας καὶ τοῦ θανάτου. Αὐτὸς ἔδωκεν ἐντολὴν εἰς ἡμᾶς νὰ παρακαλῶμεν ὅπως ἔλθῃ ἡ βασιλεία αὐτοῦ, ὅπως γεννηθῇ τὸ θέλημα αὐτοῦ ὡς ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς· καὶ ἡ ὑπακοὴ ἡμῶν εἰς τὴν ἐντολὴν ἐκείνην ἀπαιτεῖ ἵνα ζητῶμεν ἐν πάσῃ ἐποχῇ νὰ ὑπερνικῶμεν τὰς εἰδικὰς ἀταξίας, αἵτινες ἐπιδεινούσι τὸ αἰώνιον κακὸν ἐν τῇ ἀνθρωπίνῃ κοινωνίᾳ καὶ νὰ ἀνευρίσκωμεν τὰ μέσα ἵνα ἐπιτύχωμεν τὴν ἀπομάκρυνσιν ἢ τὸν ἔλεγχον αὐτῶν.

Οἱ ἄνθρωποι πολλάκις ἀπογοητεύονται ἀνακαλύπτοντες ὅτι μεταβολαὶ ἰδιαιτέρων συστημάτων δὲν συνεπάγονται ἀπὸ τοῦτου καλόν, ἀλλὰ νέα κακά. Νέοι πειρασμοὶ ἀπληστίας καὶ δυνάμεως ἐγείρονται καὶ εἰς συστήματα δικαιότερα ἢ ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα οἱ ἄνθρωποι ἀντικατέστησαν, διότι ἡ ἁμαρτία εἶνε πάντοτε παρούσα ἐν τῇ ἀνθρωπίνῃ καρδίᾳ. Διὰ τοῦτο πολλοὶ ὀλισθαίνουν εἰς ἀπάθειαν ἀνεύθυνον καὶ ἀπελπισίαν. Ἡ χριστιανικὴ πίστις δὲν ἀνέχεται τοιαύτην ἀπελπισίαν, διότι στηρίζεται ἐπὶ τοῦ γεγονότος, ὅτι ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ εἶνε στερεῶς ἐγκαθιδρυμένη ἐν Χριστῷ καὶ θὰ ἔλθῃ διὰ τῆς ἐνεργείας τοῦ Θεοῦ παρ' ὅλα τὰ ἀνθρώπινα λάθη.

Δύο κατ' ἐξοχὴν παράγοντες συντελοῦσιν εἰς τὴν κρίσιν τῆς ἡμετέρας ἐποχῆς. Εἷς ἐξ αὐτῶν εἶνε αἱ εὐρεῖαι συγκεντρώσεις δυνάμεως, αἵτινες εὗρονται ὑπὸ τὴν οἰκονομικὴν κυρίως κεφαλαιοκρατίαν καὶ ὑπὸ τὸν Κομμουνισμόν, ὅστις εἶνε οἰκονομικὸς ἅμα καὶ πολιτικός. Εἷς τοιαύτας περιστάσεις τὸ κοινωνικὸν κακὸν ἐκδηλώνεται εὐρύτατα ὅχι μόνον ἐν τῇ ἀπληστίᾳ, ὑπεροψίᾳ καὶ σκληρότητι προσώπων καὶ ὁμάδων, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ ὁρμῇ ἢ τῇ ἀδρανείᾳ τεραστίων ὁργανώσεων ἀνθρώπων, αἵτινα ἐλαττώνουσι τὴν δεξιότητα αὐτῶν νὰ ἐνεργῶσιν ὡς ἠθικὰ καὶ ὑπολογίσιμα ὄντα. Τὸ ἔργον, ὅπως εὕρῃ τις τρόπους ἀντιλήψεως προσωπικῆς εὐθύνης διὰ συλλογικὴν

ἐνέργειαν ἐν ταῖς εὐρείαις συγκεντρώσεσι δυνάμεως ἐν τῇ νεωτέρᾳ κοινωνίᾳ, εἶνε καθήκον, τὸ ὁποῖον δὲν ἐπεχειρήθη ἀκόμη σοβαρῶς.

Ὁ δεῦτερος παράγων εἶνε, ὅτι ἡ κοινωνία ὡς ὅλη δεσποζομένη ὑπὸ τεχνικῶν διευθύνεται μᾶλλον ἐξ ἰδίας αὐτῆς ὁρμῆς ἢ κατὰ προηγουμένας περιόδους. Ἐνῷ βοηθεῖ τοὺς ἀνθρώπους νὰ χρησιμοποιῶσι καλλίτερον τὴν φύσιν, ἐνέχει καὶ τὰς δυνατότητας τῆς καταστροφῆς καὶ διὰ τοῦ πολέμου καὶ διὰ τῆς ὑποσκάψεως τῶν φυσικῶν θεμελίων τῆς κοινωνίας ἐν τῇ οἰκογενείᾳ, τῇ γειτονείᾳ καὶ τῇ τέχνῃ. Συνήθροισε τοὺς ἀνθρώπους εἰς μεγάλας βιομηχανικὰς πόλεις καὶ ἐστέρησε πολλὰς ἐταιρείας τῆς μορφῆς ἐκείνης τοῦ συνεταιρισμοῦ, ἐν ταῖς ὁποίαις οἱ ἄνθρωποι δύνανται νὰ αὐξηθῶσι πληρέστατα εἰς προσωπικότητα. Ἐπέτεινε τὴν τάσιν τῶν ἀνθρώπων νὰ ἀχρηστεύσῃ τὴν δωρεάν τοῦ Θεοῦ εἰς τὸ ἔδαφος καὶ εἰς ἄλλους φυσικοὺς πόρους.

Ἀφ' ἐτέρου αἱ τεχνικαὶ πρόοδοι ἀνεκούφισαν ἄνδρας καὶ γυναῖκας ἀπὸ μεγάλου μόχθου καὶ πτωχείας καὶ δύνανται νὰ πράξωσιν ἔτι πλεονα. Ὑπάρχουσι ὅρια εἰς τὸ ὅ,τι δύνανται νὰ πράξωσι πρὸ αὐτὴν τὴν κατεύθυνσιν. Ἐν τούτοις εὐρεῖαι περιοχαὶ τοῦ κόσμου δὲν ἔχουσι τοὺς περιορισμοὺς αὐτοὺς. Ἡ δικαιοσύνη ἀπαιτεῖ ὅπως οἱ κάτοικοι τῆς Ἀσίας καὶ τῆς Ἀφρικῆς π.χ. τύχωσι τῶν εὐεργετημάτων μεγαλητέρας μηχανικῆς παραγωγῆς. Δυνατὸν νὰ μάθωσιν, ὅπως ἀποφεύγωσι τὴν μηχανοποίησιν τῆς ζωῆς καὶ ἄλλους κινδύνους, οὓς συνεπάγεται ἀνισόρροπος οἰκονομία, ἣτις βλάπτει τὴν κοινωνικὴν ὑγείαν τῶν ἀρχαίων βιομηχανικῶν λαῶν. Τεχνικὴ πρόοδος παράγει ἐπίσης μέσα ἐπικοινωνίας καὶ ἀλληλεξαρτήσεως, ἅτινα δύνανται νὰ ἐπιβοηθήσωσι τὴν ἀδελφωσύνην, καίτοι στενωτέρα ἐπαφὴ δύνатаι νὰ παραγάγῃ ὥσαύτως προστριβήν.

Δὲν εἶνε ἀναπόφευκτος ἀνάγκη, ὅπως ἡ κοινωνία ὑποκύψῃ εἰς ὑστερημένας διευθύνσεις ἐξελίξεις τεχνολογίας καὶ ἡ Χριστιανικὴ Ἐκκλησία ἔχει ἐπείγουσαν εὐθύνην σήμερον νὰ βοηθήσῃ τοὺς ἀνθρώπους νὰ ἐπιτύχωσι πληρεστέραν προσωπικὴν ζωὴν ἐντὸς τῆς τεχνικῆς κοινωνίας.

Οὕτω πράττουσαι αἱ Ἐκκλησίαι ὀφείλουσι νὰ μὴ λησμονῶσιν εἰς ποῖον βαθμὸν αὐταὶ συνετέλεσαν εἰς τὰ κακὰ αὐτά, διὰ τὰ ὁποῖα πειρῶνται νὰ ψέξωσιν ἐξ ὁλοκλήρου τὴν κοσμοποίησην τῆς κοινωνίας. Διότι ἀνέθρεψαν πολλοὺς χριστιανούς, οἵτινες ἔγειναν ἡγέται μεταρρυθμιστικῶν κινήσεων καὶ διότι πολλοὶ ἐξ αὐτῶν κατήντησαν νὰ βλέπωσι κατὰ νέον τινὰ τρόπον τὴν σχέσιν τῆς πίστεως αὐτῶν πρὸς τὰ προβλήματα τῆς κοινωνίας καὶ τὰς ἐπιτακτικὰς ὑποχρεώσεις, τὰς ἐπιβαρυνούσας αὐτάς, διὸ φέρουσιν εὐθύνην ἔναντι τῆς συγχρόνου ἀταξίας. Αἱ Ἐκκλησίαι ἡμῶν πολλάκις ὑψλόγησαν θερησκευτικῶς τὰ εἰδικὰ προνόμια τῶν δεσποζουσῶν τάξεων, φυλῶν καὶ πολιτικῶν ὁμάδων καὶ διὰ τοῦτο ἐγένοντο κώλυμα εἰς μεταβολάς, ἀναγκαίας εἰς τὸ συμφέρον κοινωνικῆς δικαιοσύνης καὶ πολιτικῆς ἐλευθερίας. Πολλὰκις συνεκέντρωσαν ἑαυτὰς εἰς μίαν καθαρῶς πνευματικὴν, ἢ ὑπερκόσμιον ἢ

ἀτομιστικὴν ἐρμηνείαν τῆς ἐντολῆς καὶ τῆς εὐθύνης αὐτῶν. Ἀπέτυχον πολ-  
λάκις νὰ ἐννοήσωσι τὰς δυνάμεις, αἵτινες ἔδωκαν μορφὴν εἰς τὴν περίξ αὐ-  
τῶν κοινωνίαν καὶ ὄντως ἦσαν ἀπαράσκευοι νὰ διαχειρισθῶσι δημιουργικῶς  
τὰ νέα προβλήματα, τὰ ὁποῖα προέκυψαν ἐν τῷ τεχνικῷ πολιτισμῷ. Παρη-  
μέλησαν πολλάκις τὰ ἀποτελέσματα τῆς βιομηχανοποιήσεως ἐπὶ γεωργικῶν  
κοινοτήτων.

## II. Οἰκονομικὴ καὶ πολιτικὴ Ὅργανωσις.

Εἰς τὴν βιομηχανικὴν ἐπανάστασιν, ἡ οἰκονομικὴ δρᾶσις ἀπηλλάγη  
ἀπὸ τῶν προτέρων κοινωνικῶν ἐλέγχων καὶ ἀπέκτησε τὴν μετριοφρονα αὐ-  
τῆς θέσιν ἐν τῇ ἀνθρωπίνῃ ζωῇ. Ἐδημιούργησε τὸ εὐρὺ στάδιον, οἰκονομι-  
κῶν, ἐμπορικῶν καὶ βιομηχανικῶν σχέσεων, ὅπερ καλεῖται καπιταλιστικὴ  
τάξις. Εἰς ὅλα τὰ μέρη τοῦ κόσμου νέοι ἔλεγχοι ἐτέθησαν ἐπὶ τῆς ἐλευθέρως  
ἐνεργείας τῶν οἰκονομικῶν δυνάμεων, ἀλλ' ὑπάρχουσιν οἰκονομικαὶ ἀνάγκαι,  
τὰς ὁποίας κανὲν πολιτικὸν σύστημα δὲν δύναται νὰ περιφρονήσῃ. Π.χ.  
σήμερον ἡ ἀνάγκη σταθεροποιήσεως τῆς ἀξίας τοῦ νομίσματος, τῆς δημι-  
ουργίας κεφαλαίου καὶ τῆς ἀναπτύξεως τῆς παραγωγῆς εἶνε ἀναπόφευκτος  
καὶ παγκοσμία. Ἡ δικαιοσύνη ἐν τούτοις ἀπαιτεῖ ὅπως αἱ οἰκονομικαὶ ἐνέρ-  
γειαὶ ὑποταχθῶσιν εἰς κοινωνικοὺς σκοπούς. Εἶνε ἀνυπόφορον, ὅπως πολλὰ  
ἐκατομμύρια λαῶν εἶνε ἐκτεθειμένα εἰς ἔλλειψιν ἀσφαλείας, πείνης καὶ δια-  
ψεύσεως ἐλπίδων διὰ περιοδικοῦ πληθωρισμοῦ ἢ ἐκπαισμοῦ.

Ἡ Ἐκκλησία δὲν δύναται νὰ λύσῃ τὴν διαφορὰν μεταξὺ ἐκείνων, οἵ-  
τινες νομίζουν ὅτι ἡ ἀρχικὴ λύσις εἶνε νὰ σοσιαλίσωσι τὰ μέσα τῆς πα-  
ραγωγῆς καὶ ἐκείνων, οἵτινες φοβοῦνται, ὅτι τοιαύτη λύσις θὰ προξενήσῃ  
μᾶλλον νέους καὶ ὑπερβολικοὺς συνδυασμοὺς πολιτικῆς καὶ οἰκονομικῆς ду-  
νάμεως, ἀπολήγοντας τελικῶς εἰς ἓν παντοδύναμον Κράτος. Ὑπὸ τὸ φῶς  
ὅμως τῆς χριστιανικῆς περὶ ἀνθρώπου ἐκδοχῆς ὀφείλομεν νὰ εἰπώμεν εἰς  
τοὺς συνηγόρους τοῦ Σοσιαλισμοῦ, ὅτι ὁ θεσμὸς τῆς ἰδιοκτησίας δὲν εἶνε  
ἡ ρίζα τῆς διαφθορᾶς τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως. Ὡσαύτως ὀφείλομεν νὰ  
εἰπώμεν εἰς τοὺς ὑπερασπιστὰς τῶν ὑφισταμένων σχέσεων ἰδιοκτησίας, ὅτι  
ἡ ἰδιοκτησία δὲν εἶνε δικαίωμα ἄνευ ὅρων. Ἐπομένως ἡ ἰδιοκτησία ὀφεί-  
λει νὰ διατηρηθῇ, ἐλαττωθῇ ἢ διανεμηθῇ συμφώνως πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις  
τῆς δικαιοσύνης.

Ἀφ' ἐνὸς ὀφείλομεν νὰ ὑποστηρίξωμεν τὴν ὑπεροχὴν τῶν προσώπων  
ὑπεράνω καθαρῶς τεχνικῶν ἀπόψεων ὑποτάσσοντες ὅλας τὰς οἰκονομικὰς  
λειτουργίας καὶ προσφιλεῖς δικαιώματα εἰς τὰς ἀνάγκας τῆς κοινότητος ὡς  
ὅλου. Ἀφ' ἐτέρου ὀφείλομεν νὰ διαφυλάξωμεν τὸ δυνατόν ἐπαρκεῖς ζωῆς  
διὰ τοὺς ὀλίγους ἀνθρώπους ἐν εὐρείαις κοινωνίαις. Ὅφειλομεν νὰ προ-  
λαμβάνωμεν κατάχρησιν αὐθιγνείας καὶ νὰ ἀφίνωμεν ὅσον τὸ δυνατόν εὐ-  
ρεῖαν σφαῖραν, ἐν τῇ ὁποίᾳ οἱ ἀνθρώποι δύνανται νὰ ἔχωσιν ἀμέσους καὶ  
ὑπευθύνους σχέσεις πρὸς ἀλλήλους ὡς προσωπικότητες.

Συναφής καὶ σκόπιμος διάταξις τῆς κοινωνίας ἀπέβη σήμερον μείζων ἀνάγκη. Πρὸς τοῦτο αἱ Κυβερνήσεις ἔχουσιν εὐθύναν, πρὸ τῶν ὁποίων δὲν πρέπει ν' ἀποδυσπετῶσιν. Ἀλλὰ κέντρα πρωτοβουλίας ἐν τῇ οἰκονομικῇ ζωῇ δέον οὕτω νὰ ἐνισχυθῶσιν, ὥστε ν' ἀποφεύγωσιν ὅπως ὑπερτιμῶσι συγκεντρωτικὴν κρίσιν καὶ ἀπόφασιν. Ἵνα ἐπιτευχθῶσι θρησκευτικοί, πολιτιστικοί, οἰκονομικοί, κοινωνικοὶ καὶ ἄλλοι σκοποὶ εἶνε σπουδαιότατον, ὅπως ἡ κοινωνία ἔχῃ μεγάλην ποικιλίαν μικροτέρων μορφῶν κοινότητος, ὥς τοπικὴν κυβέρνησιν ἐντὸς τῶν βιομηχανικῶν Ὁργανώσεων, ἐν αἷς περιλαμβάνονται καὶ αἱ Συντεχνίαι, διὰ τῆς ἀναπτύξεως δημοσίων σωματείων καὶ διὰ ἐθελοντικῶν εταιρειῶν. Διὰ τοιούτων μέσων εἶνε δυνατόν νὰ προληφθῇ υπερβολικὴ συγκέντρωσις δυνάμεως εἰς τὰς νεωτέρας τεχνικῶς ὀργανωμένας κοινότητας καὶ οὕτως ἀποφευχθῶσιν οἱ κίνδυνοι τῆς τυραννίας, ὥς καὶ οἱ τῆς ἀναρχίας.

### III. Ἡ ἐπεύθυνος κοινωνία.

Ὁ ἄνθρωπος ἐδημιουργήθη καὶ ἐκλήθη νὰ εἶνε ἐλεύθερον ὄν, ἐπεύθυνον ἔναντι τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ πλησίον αὐτοῦ. Ὅλαι αἱ τάσεις τοῦ Κράτους καὶ τῆς Κοινωνίας, αἱ στεροῦσαι τὸν ἄνθρωπον τῆς δυνατότητος νὰ ἐνεργῇ ὑπευθύνως, εἶνε ἄρνησις τῆς βουλῆς τοῦ Θεοῦ περὶ ἀνθρώπου καὶ τοῦ ἔργου τοῦ Θεοῦ περὶ σωτηρίας. Ὑπεύθυνος κοινότης εἶνε ἐκείνη, ἐν ᾗ ἐλευθερία εἶνε ἡ ἐλευθερία τῶν ἀνθρώπων, οἵτινες ἀναγνωρίζουσιν εὐθύνην ἔναντι δικαιοσύνης καὶ δημοσίας τάξεως καὶ ἐν ᾗ ἐκείνοι, οἵτινες κατέχουσι πολιτικὴν ἐξουσίαν καὶ οἰκονομικὴν δύναμιν εἶνε ὑπεύθυνοι διὰ τὴν ἄσκησιν αὐτῆς πρὸ τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ λαοῦ, τοῦ ὁποίου ἡ εὐτυχία ἐξαρτᾶται ἐξ αὐτῆς.

Ὁ ἄνθρωπος οὐδέποτε πρέπει ν' ἀποβῇ ἀπλοῦν μέσον πρὸς σκοποὺς πολιτικοὺς ἢ οἰκονομικοὺς. Ὁ ἄνθρωπος δὲν ἔγεινε διὰ τὸ Κράτος, ἀλλὰ τὸ Κράτος διὰ τὸν ἄνθρωπον. Ἵνα μία κοινωνία ᾗ ἐπεύθυνος ὑπὸ τὰς νεωτέρας συνθήκας ἀπαιτεῖται, ὅπως ὁ λαὸς ἔχῃ ἐλευθερίαν νὰ ἐλέγχῃ, νὰ ἐπικρίνῃ καὶ νὰ ἀλλάσῃ τὰς κυβερνήσεις αὐτοῦ ὅπως ἡ δύναμις καταστῇ ἐπεύθυνος διὰ νόμου καὶ παραδόσεως καὶ διανεμητῇ ὅσον τὸ δυνατόν εὐρύτερον δι' ὅλας τὰς κοινότητας. Ἀπαιτεῖται ὅπως οἰκονομικὴ δικαιοσύνη καὶ παροχὴ ἰσοτιμίας εὐκαιριῶν καθιερωθῇ δι' ὅλα τὰ μέλη τῆς κοινωνίας.

Διὰ ταῦτα καταδικάζομεν :

1. Πᾶσαν ἀπόπειραν περιορισμοῦ τῆς Ἐκκλησίας νὰ μαρτυρῇ εἰς τὸν Κύριον αὐτῆς καὶ τὴν βουλὴν αὐτοῦ περὶ τῆς ἀνθρωπότητος καὶ πᾶσαν ἀπόπειραν νὰ ἐπηρεάσῃ τὴν ἐλευθερίαν τῶν ἀνθρώπων νὰ ὑπακούωσιν εἰς τὸν Θεὸν καὶ νὰ ἐνεργῶσι κατὰ συνείδησιν, διότι αἱ ἐλευθερίαι αὗται περιλείπονται ἐν τῇ εὐθύνῃ τοῦ ἀνθρώπου πρὸ τοῦ Θεοῦ.

2. Πᾶσαν ἄρνησιν, ὅπως ὁ ἄνθρωπος ἔχῃ εὐκαιρίαν νὰ μετᾷσχῃ εἰς

τὴν διαμόρφωσιν τῆς κοινωνίας, διότι τοῦτο εἶνε καθήκον περιλαμβανόμενον εἰς τὴν εὐθύνην τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸν πλησίον,

3. Πᾶσαν ἀπόπειραν ὅπως ἐμποδισθῶσιν οἱ ἄνθρωποι νὰ μανθάνωσι καὶ διαδίδωσι τὴν ἀλήθειαν.

#### IV. Κομμουνισμός καὶ Κεφαλαιοκρατία.

Οἱ χριστιανοὶ ἔδει νὰ ἐρωτήσωσι διατί ὁ Κομμουνισμός ἐν τῇ νεωτέρᾳ δολοκληρωτικῇ αὐτοῦ μορφῇ εὐρίσκει τόσον ἰσχυρὰν ἀπήχησιν εἰς μεγάλα πλήθη τοῦ λαοῦ εἰς πολλὰ μέρη τοῦ κόσμου. Ἔδει ν' ἀναγνωρίσωσι τὴν χεῖρα τοῦ Θεοῦ ἐν τῇ ἐξεγέρσει τοῦ πλήθους ἐναντίον τῆς ἀδικίας, ἣτις παρέρχει εἰς τὸν Κομμουνισμόν μέγα μέρος τῆς ἰσχύος αὐτοῦ. Ἔδει νὰ ἐπιζητήσωσιν, ὅπως ἀνακτήσωσι διὰ τὴν Ἐκκλησίαν τὴν ἀρχικὴν χριστιανικὴν ἀλληλεγγύην πρὸς τοὺς δυστυχεῖς τοῦ κόσμου, ὅχι νὰ κάμψωσι τὰς βλέψεις αὐτῶν πρὸς δικαιοσύνην, ἀλλὰ τοῦναντίον νὰ ὑπερβάλωσιν αὐτὰς καὶ νὰ κατευθύνωσι πρὸς τὴν μόνην ὁδόν, ἣτις δὲν φέρει πρὸς ἀδιέξοδον, ἀλλ' εἰς ὑπακοὴν εἰς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν δικαιοσύνην Αὐτοῦ. Οἱ χριστιανοὶ ἔδει ν' ἀντιληφθῶσιν, ὅτι ὁ Κομμουνισμός διὰ πολλοὺς, ἰδιαιτέρως νέους καὶ νέας, φαίνεται ὅτι παρουσιάζει ὄραμα ἀνθρωπίνης ἰσότητος καὶ παγκοσμίου ἀδελφοσύνης, διὰ τὴν ὁποίαν ἦσαν προητοιμασμένοι ἐκ χριστιανικῶν ἐπιρροῶν. Οἱ χριστιανοί, οἱ ἀπολαύοντες τῶν εὐεργετημάτων τῆς Κεφαλαιοκρατίας, δέον νὰ προσπαθῶσιν ὅπως ἴδωσι τὸν κόσμον, ὡς οὗτος φαίνεται εἰς πολλοὺς, οἵτινές γινώσκουσιν, ὅτι αὐτοὶ ἀποκλείονται ἐκ τῶν εὐεργετημάτων αὐτῆς καὶ οἵτινες διαβλέπουσιν ἐν τῷ Κομμουνισμῷ μέσον ἀπαλλαγῆς ἀπὸ τῆς πτωχείας καὶ τῆς ἀβεβαιότητος. Ὅλοι ἔδει νὰ ἐννοήσωσιν, ὅτι ἡ προκήρυξις φυλετικῆς ἰσότητος ὑπὸ τῶν Κομμουνιστῶν καὶ ἡ ὑπ' αὐτῶν ὑποστήριξις τῶν δικαιωμάτων τῶν ἀποικιακῶν λαῶν εὐρίσκουσιν ἰσχυρὰν ἀπήχησιν παρὰ τοῖς πληθυσμοῖς τῆς Ἀσίας καὶ τῆς Ἀφρικῆς καὶ ταῖς φυλετικαῖς μειονοψηφίαις ἀλλαχοῦ. Εἶνε μεγάλη ἀνθρωπίνη τραγωδία, ὅτι τόσον καλόν, τὸ ὁποῖον ἐνυπάρχει εἰς τὰ ἐλατήρια καὶ τὰς βλέψεις πολλῶν Κομμουνιστῶν καὶ τῶν συμπαθούντων πρὸς αὐτοὺς, μετεβλήθη εἰς δύναμιν, ἣτις γεννᾷ νέας μορφὰς ἀδικίας καὶ πιέσεως καὶ ὅτι ὅ,τι εἶνε ἀληθὲς ἐν τῇ ἐπικρίσει τοῦ Κομμουνισμοῦ θὰ ἐχρησιμοποιεῖτο ἵνα παράσχη πειστικὴν δύναμιν εἰς ψευδολόγον προπαγάνδαν.

Οἱ χριστιανοὶ ὀφείλουσι νὰ ὁμολογήσωσι μετὰ συντριβῆς, ὅτι πολλαὶ Ἐκκλησίαι ἐνέχονται εἰς τὰς μορφὰς τῆς οἰκονομικῆς ἀδικίας καὶ τῆς φυλετικῆς διαιρέσεως, αἵτινες ἐδημιούργησαν τοὺς εὐνοϊκοὺς ὄρους διὰ τὴν αὔξησιν τοῦ Κομμουνισμοῦ καὶ ὅτι ἡ ἀθεΐα καὶ ἡ ἀντιθρησκευτικὴ διδασκαλία τοῦ Κομμουνισμοῦ εἶνε ἐν μέρει ἀντίδοσις πρὸς τὸν ποικίλον κατάλογον ἐπαγγελματικῆς χριστιανικῆς κοινωνίας. Εἶνε ἐν ἐκ τῶν μάλιστα μοιραίων γεγονότων ἐν τῇ νεωτέρᾳ ἱστορίᾳ ὅτι αἱ ἐργατικαὶ τάξεις, πολλάκις συμπεριλαμβανομένων καὶ ἐπ' ἐνοικίῳ κρατούντων ἀγροικίας, ἔφθασαν εἰς τὸ νὰ

πιστεύωσιν, ὅτι αἱ Ἐκκλησίαι ἦσαν ἐναντίον αὐτῶν ἢ ἀδιάφοροι εἰς τὰ βάσανα αὐτῶν. Οἱ Χριστιανοὶ ἔδει ν' ἀντιληφθῶσιν ὅτι ἡ Ἐκκλησία ἀπέτυχε νὰ προσφέρῃ εἰς τὴν νεολαίαν αὐτῆς τὴν ἔκκλησιν, ἣτις δύναται νὰ προκαλέσῃ πειθαρχίαν, σκόπιμον καὶ ἐτοιμὴν πρὸς θυσίας ἀπαίτησιν καὶ ὅτι ὡς πρὸς τοῦτο ὁ Κομμουνισμὸς διὰ πολλοὺς ἐπλήρωσεν ἐν ἡθικὸν καὶ ψυχολογικὸν κενόν.

Τὰ σημεῖα διαμάχης μεταξὺ Χριστιανισμοῦ καὶ τοῦ ἀθέου Μαρξικοῦ Κομμουνισμοῦ τῶν ἡμερῶν ἡμῶν εἶνε τὰ ἑξῆς: 1) Ἡ κομμουνιστικὴ ὑπόσχεσις τῆς τελείας ἀπολυτρώσεως τοῦ ἀνθρώπου ἐντὸς τῆς Ἱστορίας. 2) Ἡ πίστις, ὅτι μία ἰδιαίτερα τάξις δυνάμει τοῦ ῥόλου αὐτῆς ὅτι εἶνε φορεὺς νέας τάξεως εἶνε ἀπηλλαγμένη ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν καὶ τῶν ἀμφιλογιῶν, περὶ τῶν ὁποίων οἱ χριστιανοὶ πιστεύουσιν ὅτι εἶνε χαρακτηριστικὰ γνωρίσματα πάσης ἀνθρωπίνης υπάρξεως. 3) Αἱ ὕλιστικαὶ δετερμινιστικαὶ διδασκαλίαι δύνανται ἐν πάσῃ περιπτώσει νὰ χαρακτηρισθῶσιν, ὅτι εἶνε ἀσυμβίβαστοι πρὸς τὴν πίστιν εἰς Θεὸν καὶ πρὸς τὴν χριστιανικὴν ἀντίληψιν περὶ ἀνθρώπου ὡς προσώπου, πλασθέντος κατ' εἰκόνα Θεοῦ καὶ ὑπευθύνου πρὸς Αὐτὸν 4) αἱ ἄσπλαγχοι μέθοδοι τῶν Κομμουνιστῶν, ἃς μεταχειρίζονται ἐναντίον τῶν ἀντιπάλων αὐτῶν 5) ἡ ἀπαίτησις τοῦ κόμματος παρὰ τῶν μελῶν αὐτοῦ ἀποκλειστικῆς καὶ ἀπολύτου ὑπακοῆς, ἣτις ἀνῆκε εἰς μόνον τὸν Θεὸν καὶ ἡ καταθλιπτικὴ πολιτικὴ τῆς Κομμουνιστικῆς δικτατορίας, ἐπιβλεπούσης πᾶσαν ὄψιν τῆς ζωῆς.

Ἡ Ἐκκλησία ἔδει νὰ ζητῇ ὅπως ἀντισταθῇ κατὰ τῆς ἐπεκτάσεως παντὸς συστήματος, τὸ ὁποῖον ὄχι μόνον ἐγκλείει στοιχεῖα καταθλιπτικά, ἀλλὰ καὶ δὲν παρέχει οἷα δῆποτε μέσα, δι' ὧν τὰ θύματα τῆς καταπίεσεως δύνανται νὰ ἐπικρίνωσιν ἢ ἐνεργήσωσι πρὸς διόρθωσιν αὐτῆς. Εἶνε μέρος τῆς ἀποστολῆς τῆς Ἐκκλησίας νὰ ὑψώσῃ, φωνὴν διαμαρτυρίας αὐτῆς ὅπου δῆποτε ἄνθρωποι εἶνε θύματα τρομοκρατίας, ὅπου δῆποτε ἀρνοῦνται εἰς αὐτοὺς τοιαῦτα θεμελιώδη δικαιώματα, ὡς τὸ δικαίωμα τῆς ἀσφαλείας κατὰ αὐθαιρέτου κρατήσεως καὶ ὅπου δῆποτε κυβερνήσεις μεταχειρίζονται βασιανιστήρια καὶ σκληρὰς τιμωρίας ἵνα ἐκφοβίσωσι τὰς συνειδήσεις τῶν ἀνθρώπων.

Ἡ Ἐκκλησία δέον νὰ καταστήσῃ σαφές, ὅτι ὑπάρχουσι προστριβαὶ μεταξὺ Χριστιανισμοῦ καὶ Κεφαλαιοκρατίας. Αἱ ἐξελίξεις τῆς Κεφαλαιοκρατίας ποικίλλουσι ἀπὸ χώρας εἰς χώραν καὶ πολλάκις ἡ ἐκμετάλλευσις τῶν ἐργατῶν, ἣτις ἐχαρακτήριζε τὴν πρῶτον κεφαλαιοκρατίαν, διωρθώθη κατὰ πολὺ λόγῳ τῆς ἐπιδράσεως τῶν συντεχνιακῶν ἐνώσεων, τῆς κοινωνικῆς νομοθεσίας καὶ ὑπευθύνου διευθύνσεως. Ἀλλὰ 1) ἡ κεφαλαιοκρατία τείνει νὰ ὑπατάξῃ τὴν πληρῶσιν τῶν ἀνθρωπίνων ἀναγκῶν—ἣτις ἔδει νὰ εἶνε τὸ πρῶτον καθήκον πάσης οἰκονομίας—ὕπὸ τὰ οἰκονομικὰ ὀφελήματα ἐκείνων, οἵτινες κέκτῃνται μεγαλυτέραν δύναμιν ἐπὶ τῶν ἰδρυμάτων αὐτῆς. 2)

Τείνει νὰ προκαλέσῃ σοβαρὰς ἀνισότητας. 3) Ἀνέπτυξε μίαν κρατικὴν μορφὴν ὕλισμοῦ εἰς τὰ Δυτικὰ ἔθνη παρὰ τὴν χριστιανικὴν αὐτῶν βάσιν, διότι τὴν μεγίστην ἔμφασιν ἔδωκεν εἰς τὴν ἐπιτυχίαν ἀποκτήσεως χρημάτων. 4) Διετήρησε τὸν λαὸν τῶν κεφαλαιοκρατικῶν χωρῶν ὑπὸ ἓν εἶδος μοιρολατρείας, ἣτις προσέλαβε τὴν μορφὴν τοιούτων κοινωνικῶν καταστροφῶν ὥς μεγάλης ἀνεργίας.

Αἱ Χριστιανικαὶ Ἐκκλησίαι πρέπει ν' ἀπορρίψωσι τὰς ἰδεολογίας ἀμφοτέρων τοῦ τε κομμουνισμοῦ καὶ τοῦ ἀφρόντιδος (*Laissez faire*) καπιταλισμοῦ καὶ νὰ προσπαθήσωσιν, ἵνα ἀπομακρύνωσι τοὺς ἀνθρώπους ἀπὸ τῆς ἐσφαλμένης ἀντιλήψεως, ὅτι τὰ ἄκρα αὐτὰ εἶνε αἱ δύο ἐκλογαί. Ἐκαστον αὐτῶν ἔδωκεν ὑποσχέσεις, τὰς ὁποίας δὲν ἠδυνήθη νὰ ἐκτελέσῃ. Ἡ κομμουνιστικὴ ἰδεολογία δίδει τὴν ἔμφασιν εἰς τὴν οἰκονομικὴν δικαιοσύνην καὶ ὑπόσχεται, ὅτι ἡ ἐλευθερία θὰ ἔλθῃ αὐτομάτως, ἀφοῦ συμπληρωθῇ ἡ ἐπανάστασις. Ὁ καπιταλισμὸς τονίζει κυρίως τὴν ἐλευθερίαν καὶ ὑπόσχεται ὅτι ἡ δικαιοσύνη θὰ ἐπακολουθήσῃ, ὥς συνέπεια ἐλευθερίας ἐπιχειρήσεως. Καὶ οὗτος ἐπίσης εἶνε ἰδεολογία, ἣτις ἀπεδείχθη ἐσφαλμένη. Οἱ χριστιανοὶ εἶνε ὑπεύθυνοι νέων δημιουργικῶν λύσεων, αἵτινες οὐδέποτε ἐπιτρέπουσιν εἰς τὴν δικαιοσύνην ἢ τὴν ἐλευθερίαν νὰ καταστρέψῃ ἡ μία τὴν ἄλλην.

#### V. Ἡ κοινωνικὴ λειτουργία τῆς Ἐκκλησίας.

Ἡ μεγίστη συμβολή, τὴν ὁποίαν ἡ Ἐκκλησία δύναται νὰ προσφέρῃ εἰς τὴν ἀνακαίνισιν τῆς κοινωνίας, εἶνε νὰ ἀνακαινισθῇ ἡ ἰδίᾳ ἐν τῇ ζωῇ αὐτῆς, ἐν πίστει καὶ ὑπακοῇ εἰς τὸ Κύριον αὐτῆς. Τοιοῦτῃ ἐσωτερικῇ ἀνακαίνισι περιλαμβάνει σαφεστέραν ἀντίληψιν τῆς σημασίας τοῦ Εὐαγγελίου διὰ τὴν ὅλην ζωὴν τῶν ἀνθρώπων. Ἡ ἀνακαίνισις αὕτῃ πρέπει νὰ γείνη καὶ εἰς τὰς εὐρυτέρας μονάδας τῆς Ἐκκλησίας καὶ εἰς τὰς κατὰ τόπους κοινότητες. Ἡ ἐπίδρασις τοῦ λατρεύοντος πληρώματος ἐπὶ τῶν προβλημάτων τῆς κοινωνίας εἶνε λίαν μεγάλη, ἂν τὰ πληρώματα αὐτὰ περικλείωσι λαὸν προερχόμενον ἐκ πολλῶν κοινωνικῶν ὁμάδων. Ἄν ἡ Ἐκκλησία δυνηθῇ νὰ ὑπερβῇ τοὺς ἐθνικοὺς καὶ κοινωνικοὺς φραγμοὺς οἵτινες διαχωρίζουσιν αὐτὴν νῦν, δύναται νὰ συνηθίσῃ τὴν κοινωνίαν νὰ ὑπερνικήσῃ τοὺς φραγμοὺς ἐκείνους.

Τοῦτο εἶνε ἰδίᾳ σαφὲς εἰς τὴν περίπτωσιν τῆς φυλετικῆς διακρίσεως. Ἐν τούτῳ ἡ Ἐκκλησία ἀπέτυχεν οἰκτρότατα ὅπου κατέκρινε καὶ εἶτα διὰ τοῦ παραδείγματος αὐτῆς καθιέρωσεν τὴν φυλετικὴν προκατάληψιν, ἣτις πλεονάζει ἐν τῷ κόσμῳ. Ἀλλ' ἀκριβῶς ἐν τούτῳ σήμερον ἡ καθοδήγησις αὐτῆς περὶ τοῦ τί εἶνε τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ σημείῳ τούτῳ εἶνε εἰδικῶς σαφής. Γινώσκει, ὅτι ὀφείλει νὰ ἀπομακρύνῃ τὴν κοινωνίαν ἀπὸ τῆς προκαταλήψεως, ἣτις στηρίζεται ἐπὶ φυλῆς ἢ χρώματος, καὶ ἀπὸ πράξεων διαιρέσεως καὶ χωρισμοῦ, αἵτινες σημαίνουσιν ἄρνησιν δικαιοσύνης καὶ

ἀνθρωπίνης ἀξιοπρεπείας· Ἀλλὰ δὲν δύναται νὰ εἴπῃ πειστικὸν λόγον εἰς τὴν κοινωνίαν, ἂν αὐτὴ δὲν λαμβάνῃ μέτρα νὰ ἀπομακρύνῃ τὰς πράξεις ταύτας ἀπὸ τῆς χριστιανικῆς κοινότητος, διότι ἀντιβαίνουνσι πρὸς πᾶν ὅ,τι πιστεύει ὅτι ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ ἐκτείνεται εἰς ὅλα αὐτοῦ τὰ τέκνα.

Ὑπάρχουσι περιστάσεις, κατὰ τὰς ὁποίας αἱ Ἐκκλησίαι διὰ τῶν Συμβουλίων αὐτῶν ἢ διὰ τοιούτων προσώπων, εἰς ἃ δίδουσι τὴν ἐντολὴν νὰ ὁμιλῶσιν ἐξ ὀνόματος αὐτῶν, ὀφείλουσι νὰ δηλώσωσι σαφῶς ποῖον κατὰ τὴν ἀντίληψιν αὐτῶν εἶνε τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ περὶ τῶν δημοσίων ἀποφάσεων τῆς ὥρας. Τοιαύτη ὁδηγία θὰ λάβῃ πολλάκις τὴν μορφὴν προειδοποιήσεων ἐναντίον συγκεκριμένων μορφῶν ἀδικίας ἢ πείσεως ἢ κοινωνικῆς εἰδωλολατρείας. Ὅφείλουσιν ὥσαύτως νὰ τονίσωσι τοὺς κυρίους σκοποὺς, πρὸς τοὺς ὁποίους μία ἐπὶ μέρους κοινότης δέον νὰ κινῆται.

Ἐν πρόβλημα ἀνακύπτει ἕνεκα τῆς ὑπάρξεως ἐν διαφόραις χώραις χριστιανικῶν πολιτικῶν κομμάτων. Ἡ Ἐκκλησία, ὡς τοιαύτη, δὲν πρέπει νὰ ταυτισθῇ πρὸς οἰονδήποτε πολιτικὸν κόμμα καὶ δὲν ὀφείλει νὰ ἐνεργῇ ὥσει ἀνῆκεν ἡ ἰδίᾳ εἰς ἓν πολιτικὸν κόμμα. Γενικῶς εἰπεῖν ὁ σχηματισμὸς τοιούτων κομμάτων εἶνε ἐπικίνδυνος, διότι ταῦτα εὐκόλως συγχέουσι χριστιανισμὸν μετὰ τῶν συμφυῶν συμβιβασμῶν εἰς τὴν πολιτικὴν. Τὰ χριστιανικά κόμματα δυνατόν ν' ἀπομακρύνωσι Χριστιανοὺς ἀπὸ τῶν ἄλλων μερίδων, αἵτινες ἔχουσιν ἀνάγκην τῆς χριστιανικῆς ζύμης καὶ δυνατόν νὰ συγκεντρώσωσιν ὅλους ἐκείνους, οἵτινες δὲν ἀσπάζονται τὰς πολιτικὰς ἀρχὰς τοῦ χριστιανικοῦ κόμματος ὅχι μόνον ἐναντίον τοῦ κόμματος ἐκείνου, ἀλλὰ καὶ ἐναντίον καὶ αὐτοῦ τοῦ χριστιανισμοῦ. Παρὰ ταῦτα θὰ εἶνε ἴσως ἐπιθυμητόν, ὅπως εἰς τινὰς περιστάσεις ὁργανωθῶσιν εἰς ἓν πολιτικὸν κόμμα οἱ χριστιανοὶ δι' εἰδικοὺς σκοποὺς, ἀρκεῖ μόνον νὰ μὴν ἀξιῶσιν, ὅτι εἶνε ἡ μόνη δυνατὴ ἐκφρασις χριστιανικῆς νομιμοφροσύνης ἐν τῇ δεδομένῃ περιστάσει.

Ἀλλ' ἡ κοινωνικὴ ἐπιρροὴ τῆς Ἐκκλησίας δέον νὰ προέλθῃ πρωτίστως ἐκ τῆς ἐπιρροῆς ἐπὶ τῶν μελῶν αὐτῆς διὰ συνεχοῦς διδασκαλίας καὶ κηρύγματος τῆς χριστιανικῆς ἀληθείας κατὰ τρόπους διαφωτίζοντας τὰς ἱστορικὰς συνθήκας, ὑφ' ἃς οἱ ἄνθρωποι ζῶσι καὶ τὰ προβλήματα, τὰ ὁποῖα ἀντιμετωπίζουσι. Ἡ Ἐκκλησία δύναται νὰ εἶνε ἀποτελεσματικωτάτη ἐν τῇ κοινωνίᾳ ἐφ' ὅσον ἐμπνέει τὰ μέλη αὐτῆς νὰ ἐρωτήσωσι κατὰ νέον τρόπον τίς εἶνε ἡ χριστιανικὴ αὐτῶν εὐθύνη, ὅταν ψηφίζωσιν ἢ ἐκτελῶσι τὰ καθήκοντα δημοσίας ὑπηρεσίας, ὅταν ἐπηρεάζωσι τὴν δημοσίαν γνώμην, ὅταν λαμβάνωσιν ἀποφάσεις ὡς ἐργοδότης ἢ ἐργάτης ἢ ἐν οἰκείᾳ ποτε ἄλλῃ κλήσει, εἰς ἣν ἐκλήθησαν. Μία ἐκ τῶν δημιουργικωτάτων ἐξελίξεων ἐν τῇ συγχρόνῳ Ἐκκλησίᾳ εἶνε ἡ προᾶξις ὁμάδων χριστιανῶν, οἵτινες ἀντιμετωπίζουσι τὰ αὐτὰ συνήθως προβλήματα ἐν ταῖς ἀσχολίαις αὐτῶν, ὅπως

συμπροσεύχονται καὶ συσκέπτονται, ἵνα ἐξεύρωσι τί ὀφείλουσι νὰ πράξω-  
σιν ὡς χριστιανοί.

Συζητοῦντες τὴν κοινωνικὴν λειτουργίαν τῆς Ἐκκλησίας, οἱ Χριστιανοὶ ὀφείλουσι πάντοτε νὰ ἐνθυμῶνται τὴν μεγάλην ποικίλιαν τῶν καταστάσεων, ἐν αἷς ζῇ ἡ Ἐκκλησία. Ἐθνη, ἐν τοῖς ὁποίοις οἱ πιστεύοντες χριστιανοὶ ἀποτελοῦσι τὴν πλειοψηφίαν, ἔθνη, ἐν τοῖς ὁποίοις ἡ Ἐκκλησία ἀντιπροσωπεύει μόνον ὀλίγους ἐπὶ τοῖς ἑκατὸν τοῦ πληθυσμοῦ, ἔθνη, ἐν τοῖς ὁποίοις ἡ Ἐκκλησία ζῇ ὑπὸ ἐχθρικὴν καὶ καταπιεστικὴν κυβέρνησιν, παρουσιάζουσι πολὺ διάφορα προβλήματα εἰς τὴν Ἐκκλησίαν. Εἶνε μία ἐκ τῶν συμβολῶν τῆς Οἰκουμενικῆς πείρας τῶν τελευταίων ἐτῶν, ὅτι Ἐκκλησίαι ὑπὸ τοιαύτας ἀντιθέτους περιστάσεις ἔφθασαν ὄχι μόνον νὰ ἐκτιμῶσι τὰς ἑξεις ἀλλήλων, ἀλλὰ νὰ διδάσκωνται ἐκ τῶν σφαλμάτων καὶ τῶν κατορθωμάτων καὶ τῶν παθημάτων ἀλλήλων.

#### IV. Συμπέρασμα.

Ὑπάρχει μεγάλη διαφορὰ μεταξὺ ὅλων ἐκείνων, ὅσα ἐλέχθησαν ἐνταῦθα, καὶ τῆς δυνατῆς ἐνεργείας εἰς πολλὰ μέρη τοῦ κόσμου. Ὑπακοή εἰς τὸν Θεὸν θὰ εἶνε δυνατὴ ὑφ' ὅλας τὰς ἐξωτερικὰς περιστάσεις καὶ οὐδεὶς δέον ν' ἀπελπίζει, ἂν αἱ συνθήκαι περιορίζωσι μεγάλως τὴν περιογὴν ὑπευθύνου ἐνεργείας. Ἡ ὑπεύθυνος κοινωνία, περὶ ἧς ὠμιλήσαμεν, ἀποτελεῖ ἐν τούτοις τὸ τέρμα, πρὸς τὸ ὁποῖον αἱ Ἐκκλησίαι ὅλων τῶν χωρῶν δέον νὰ ἐργάζωνται πρὸς δόξαν τοῦ ἐνὸς Θεοῦ καὶ Πατρὸς ὅλων, προσδοκῶσαι τὴν ἡμέραν τοῦ Θεοῦ καὶ ἓνα νέον κόσμον, ἐν ᾧ δικαιοσύνη κατοικεῖ.

#### Ἐκθεσις τοῦ Δ' Τμήματος.

#### Ἡ Ἐκκλησία καὶ ἡ Διεθνὴς ἀταξία.

Τὸ Παγκόσμιον Συμβούλιον τῶν Ἐκκλησιῶν συνήλθεν εἰς τὴν πρώτην αὐτοῦ Συνέλευσιν εἰς ἐποχὴν κρίσιμου διεθνοῦς ἐντάσεως. Αἱ ἐλπίδες τῶν τελευταίων πολεμικῶν ἐτῶν καὶ τῆς ὑποφαινομένης ἀνατολῆς τῆς εἰρήνης ἐματαιώθησαν. Δὲν ἐγκατεστάθη κατάλληλον σύστημα, ἵνα ἐπιφέρει εἰρηνικὴν μεταβολὴν παρὰ τὴν σοβαρὰν ἐπιθυμίαν ἑκατομμυρίων. Εἰς πολυαριθμούς Χώρας τὰ ἀνθρώπινα δίκαια ποδοπατοῦνται καὶ ἡ ἐλευθερία ἀπορρίπτεται ὑπὸ πολιτικῶν συστημάτων. Ἐξάντλησις καὶ ἀπογοήτευσις συνεδυάσθησαν μετὰ πνευματικῆς ἀπαθείας, ἵνα παραγάγωσιν ἐν ἡθικὸν κενόν, τὸ ὁποῖον θὰ πληρωθῇ εἴτε ὑπὸ Χριστιανικῆς πίστεως εἴτε ὑπὸ ἀπελπισίας εἴτε ὑπὸ μίσους. Οἱ ἄνθρωποι ἐρωτῶσιν ἐν φόβῳ καὶ τρόμῳ τί ἐπιφυλάσσει τὸ μέλλον.

Αἱ Ἐκκλησίαι μαρτυροῦσι πρὸς ὅλην τὴν ἀνθρωπότητα, ὅτι ὁ κόσμος εὗρηται ἐν χειρὶ Θεοῦ. Ὁ σκοπὸς αὐτοῦ δύναται νὰ παραλύσῃ καὶ ἀναβληθῇ, ἀλλὰ δὲν δύναται τελικῶς νὰ ματαιωθῇ. Αὕτῃ εἶνε ἡ ἔννοια τῆς

ιστορίας, ἥτις ἀπαγορεύει ἀπελπισίαν ἢ παράδοσιν εἰς τὴν γοητευτικὴν ἐμπιστοσύνην εἰς τὴν δύναμιν, ὡς διαλυτικὸν τοῦ ἀνθρωπίνου τρόμον.

Ὁ πόλεμος ὧν συνέπεια τῆς περιφρονήσεως τοῦ Θεοῦ δὲν εἶνε ἀναπόφευκτος, ἂν ὁ ἄνθρωπος θέλῃ νὰ στραφῇ πρὸς Αὐτὸν ἐν μετаноίᾳ καὶ νὰ ὑπακούσῃ εἰς τὸν Νόμον Αὐτοῦ. Τότε δὲν ὑπάρχει πλήμμυρα ἀκατανίκητος ἄγουσα τὸν ἄνθρωπον εἰς τὴν καταστροφὴν. Οὐδὲν ἀδυνατεῖ τῷ Θεῷ.

Ἐνῷ γινώσκομεν, ὅτι πόλεμοι ἔστιν ὅτε προκύπτουσιν ἐξ ἀμέσων αἰτίων, τὰ ὅποια οἱ Χριστιανοὶ φαίνονται ἀνίκανοι νὰ ἐπηρεάσωσι, δὲν ἔχομεν ἀνάγκην νὰ ἐργαζώμεθα τυφλῶς ἢ μόνοι. Εἴμεθα συνεργάται Θεοῦ, ὅστις ἔδωκεν εἰς ἡμᾶς ἐν Χριστῷ τὸ μέσον νὰ ὑπερνικήσωμεν δαιμονικάς δυνάμεις ἐν τῇ ἱστορίᾳ. Διὰ τῶν Ἐκκλησιῶν συνεργαζομένων ὑπὸ τὴν δύναμιν αὐτοῦ ἀνεπτύχθη ἀδελφωσύνη, ἥτις ἐγείρεται ὑπεράνω τῶν φραγμῶν τῆς φυλῆς, τοῦ χρώματος, τῆς τάξεως καὶ τοῦ ἔθνους, οἵτινες θέτουσι νῦν τοὺς ἀνθρώπους ἀντιμετώπους πρὸς ἀλλήλους.

Ἐκαστος κατέχει θέσιν ἐν τῇ Βουλῇ τοῦ Θεοῦ. Δημιουργηθεὶς ὁ ἄνθρωπος ὑπὸ τοῦ Θεοῦ κατ' εἰκόνα αὐτοῦ, γενόμενος ἀντικείμενον τῆς ἀπολυτρωτικῆς αὐτοῦ ἀγάπης ἐν Κυρίῳ δέον νὰ εἶνε ἐλεύθερος, ἵνα ἀνταποκριθῇ εἰς τὴν Κλήσιν τοῦ Θεοῦ. Ὁ Θεὸς δὲν παραμένει ἀδιάφορος πρὸς τὴν δυστυχίαν οὐδὲ κωφεύει εἰς τὴν προσευχὴν καὶ τὰς βλῆψεις τοῦ ἀνθρώπου. Δεχόμενοι τὸ Εὐαγγέλιον αὐτοῦ οἱ ἄνθρωποι θὰ τύχωσι συγγνώμης δι' ὅλας τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν καὶ θὰ λάβωσι δύναμιν, ὅπως μεταβάλωσι τὰς σχέσεις αὐτῶν μετὰ τῶν ὁμοίων αὐτῶν ἀνθρώπων.

Ἐνταῦθα κεῖται ἡ ἐλπίς ἡμῶν καὶ ἡ βάσις τοῦ ἀγῶνος ἡμῶν. Ἀπαιτεῖται παρ' ἡμῶν νὰ εἴμεθα πιστοὶ καὶ ὑπήκοοι. Τὸ ἀποτέλεσμα εἶνε τοῦ Θεοῦ. Οὕτως ἕκαστος ἄνθρωπος δύναται νὰ ἐξυψηρετήσῃ τὴν εἰρήνην, πεπεισμένος, ὅτι—ὅ,τι δῆποτε καὶ ἂν συμβῇ—δὲν εἶνε οὔτε ἀπολωλὼς οὔτε μάταιος, διότι Κύριος ὁ Παντοδύναμος Θεὸς βασιλεύει.

Ἐν τῇ πεποιθήσει ταύτῃ ἠνωμένοι δηλοῦμεν εἰς τὴν ὅλην ἀνθρωπότητα :

Ι. Ὁ πόλεμος ἀντιβαίνει εἰς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ.

Ὁ πόλεμος ὡς μέσον διευθετήσεως ἐρίδων εἶνε ἀσυμβίβαστος πρὸς τὴν διδασκαλίαν καὶ τὸ παράδειγμα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Τὸ μέρος, τὸ ὅποιον ἔχει ὁ πόλεμος ἐν τῇ παρουσίᾳ διεθνεῖ ζωῇ, εἶναι ἁμαρτία κατὰ τοῦ Θεοῦ καὶ ὑποβιβασμὸς τοῦ ἀνθρώπου. Ἀναγνωρίζομεν, ὅτι τὸ πρόβλημα τοῦ πολέμου ἐγείρει ἰδιαιτέρως ὀξέα ζητήματα σήμερον διὰ τοὺς χριστιανούς. Ἡ διεξαγωγή τοῦ πολέμου ἥλλαξε πολὺ. Ὁ πόλεμος εἶνε σήμερον ὀλοκληρωτικὸς καὶ ἕκαστος, ἀνὴρ ἢ γυνή, κινητοποιεῖται σήμερον διὰ τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Στρατοῦ. Ἐκτὸς τούτου ἡ ἀπέραντος χορὴς ἀεροπορικῶν δυνάμεων καὶ ἡ ἀνακάλυψις τῆς ἀτομικῆς βόμβας καὶ ἄλλων νέων ὅπλων καθιστῶσιν ἐκτεταμένην καὶ ἄνευ διακρίσεως καταστροφὴν συμφυᾶ πρὸς τὴν ὅλην διεξαγωγὴν τοῦ νεωτέρου πολέμου, ἀπαράδειγματίστον ἐν

προηγηθείσαις συγκρούσεσιν. Ὑπὸ τὰς περιστάσεις ταύτας ἀμφισβητεῖται σήμερον ἡ ἰδέα δικαίου πολέμου, ἀπαιτοῦντος δικαίαν αἰτίαν καὶ τὴν χρῆσιν δικαίων μέσων. Ὁ νόμος δυνατὸν ν' ἀπαιτῇ τὴν χρῆσιν τοῦ πολέμου, ἀλλ' ὅταν ἐκραγῇ ὁ πόλεμος, ἡ δύναμις χρησιμοποιεῖται εἰς τοιοῦτον βαθμὸν, ὥστε τείνει νὰ καταστρέψῃ τὴν βάσιν, ἐπὶ τῆς ὁποίας ὁ Νόμος ὑφίσταται.

Ἐντεῦθεν ἐγείρεται τὸ ἀναπόφευκτον ἐρώτημα: Δύναται σήμερον ὁ πόλεμος νὰ εἶνε πρᾶξις δικαιοσύνης; Δὲν δυνάμεθα ἐν ὁμοφωνίᾳ νὰ ἀπαντήσωμεν εἰς τὸ ἐρώτημα τοῦτο, ἀλλὰ τρεῖς εὐρεῖαι θέσεις ὑποστηρίζονται.

1) Ὑπάρχουσιν οἱ φρονοῦντες ὅτι καίτοι ἡ ἐπιχείρησις πολέμου εἶνε καθήκον τοῦ χριστιανοῦ ὑπὸ ἰδιαιτέρας περιστάσεις, ἡ διεξαγωγή τοῦ νεωτέρου πολέμου μετὰ τῆς ὁλοκληρωτικῆς καταστροφῆς, ἣν ἐπιφέρει, δὲν δύναται νὰ εἶνε πρᾶξις δικαιοσύνης.

2) Ἐν τῇ ἀπουσίᾳ ἀκομματίστων ὑπερεθνικῶν θεσμῶν ὑπάρχουσιν οἱ φρονοῦντες ὅτι ἡ στρατιωτικὴ ἐνέργεια εἶνε ἡ ἐσχάτη ἐφαρμογὴ τοῦ κανόνος τοῦ νόμου καὶ ὅτι οἱ πολῖται δέον νὰ διδάσκωνται σαφῶς, ὅτι εἶνε καθήκον αὐτῶν νὰ ὑπερασπίσωσι τὸν νόμον καὶ διὰ τῆς δυνάμεως, ἃν εἶνε ἀνάγκη.

3) Ἄλλοι πάλιν ἀρνοῦνται παντὸς εἴδους στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν πεπεισμένοι, ὅτι ἀπόλυτος μαρτυρία ἐναντίον τοῦ πολέμου καὶ ὑπὲρ τῆς εἰρήνης εἶνε δι' αὐτοὺς θέλημα Θεοῦ καὶ ἐπιθυμοῦσιν, ὅπως ἡ Ἐκκλησία τηρῇ τὴν αὐτὴν στάσιν.

Ὅφειλομεν μετὰ παρησίας ν' ἀναγνωρίσωμεν, ὅτι εἴμεθα βαθέως ἀμήχανοι ἐναντι τῶν ἀντιμαχομένων τούτων γνωμῶν καὶ ἐπειγόντως ζητοῦμεν, ὅπως ὅλοι οἱ χριστιανοὶ αἰσθάνωνται τὸ καθήκον συνεχῶς ν' ἀγωνίζωνται πρὸς τὰς δυσκολίας, τὰς ὁποίας ἐγείρουσι καὶ νὰ προσεύχωνται ταπεινῶς, ζητοῦντες τὴν ὁδηγίαν τοῦ Θεοῦ. Πιστεύομεν ὅτι οἱ θεολόγοι καλοῦνται εἰδικῶς νὰ ἐξετάσωσι τὰ θεολογικὰ προβλήματα, τὰ ὁποῖα ἐμπεριέχονται. Ἐν τῷ μεταξύ αἱ Ἐκκλησίαι ὀφείλουσι νὰ ἐξακολουθήσωσι περιλαμβάνουσαι ἐν τοῖς κόλποις αὐτῶν ὅλους ἐκείνους, οἵτινες πρεσβεύουσι τοιαύτας ἀπόψεις, οἷαι αἱ ἄνω ἐκτεθεῖσαι, καὶ εἶνε ἔτοιμοι νὰ ὑποταχθῶσιν εἰς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ ὑπὸ τὸ φῶς τοιαύτης καθοδηγήσεως, οἷα εἶνε δυνατὸν νὰ χαρισθῇ εἰς αὐτούς.

Ἐπὶ τινων σημείων ἀρχῆς εἶνε ὅλοι σύμφωνοι. Ἐν τῇ ἀπουσίᾳ ἀκομματίστου τινὸς παράγοντος πρὸς ὑποστήριξιν τῆς δικαιοσύνης, ἔθνη προέβησαν εἰς πόλεμον, νομίζοντα ὅτι ὑποστηρίζουσι τὴν δικαιοσύνην. Φρονοῦμεν ὅτι ἐν τῇ διεθνείᾳ καὶ ἐν τῇ ἐθνικῇ ζωῇ ἡ δικαιοσύνη δέον νὰ ὑποστηρίζεται. Τὰ ἔθνη πρέπει νὰ καταστείλωσι τὴν ἐπιθυμίαν νὰ διασώσωσι τὸ «γόνιτρον». Τοῦτο προκύπτει ἐξ ὑπερηφανίας, ὅσον ἀναξίας τόσον καὶ ἐπικινδύνου. Αἱ Ἐκκλησίαι τὸ κατ' αὐτὰς ἔχουσι καθήκον νὰ κηρύττωσι τὰς ἠθικὰς ἐκείνας ἀρχάς, ὡς ἀπαιτεῖ ἡ ὑπακοὴ εἰς τὸν Θεὸν καὶ ἐν πολέμῳ καὶ

ἐν εἰρήνῃ. Δὲν πρέπει νὰ ἐπιτρέπωσιν, ὅπως γρησιμοποιοῦνται τὰ πνευματικά καὶ ἠθικά αὐτῶν μέσα ὑπὸ τοῦ Κράτους ἐν πολέμῳ ἢ ἐν εἰρήνῃ ὡς μέσον πρὸς διάδοσιν ἰδεολογίας ἢ πρὸς ὑποστήριξιν ὑποθέσεως, πρὸς ἣν δὲν συμφωνοῦσιν ὁλοφύχως. Ὅφείλουσι νὰ διδάσκωσι τὸ καθήκον τῆς ἀγάπης καὶ τῆς προσευχῆς ὑπὲρ τοῦ ἐχθροῦ ἐν καιρῷ πολέμου καὶ τῆς συμφιλώσεως μεταξὺ νικητοῦ καὶ ἡττημένου μετὰ τὸν πόλεμον.

Αἱ Ἐκκλησίαι ὁφείλουσιν ὡσαύτως νὰ ἐπιτίθενται κατὰ τῶν αἰτίων τοῦ πολέμου, προάγουσαι τὴν εἰρηκὴν μεταβολὴν καὶ τὴν ἐπιδίωξιν τῆς δικαιοσύνης. Ὅφείλουσι νὰ ὑποστηρίξωσι τὴν διατήρησιν τῆς καλῆς πίστεως καὶ τὸν σεβασμὸν τοῦ δοθέντος λόγου, ν' ἀνθίστανται εἰς τὰς ἀξιώσεις ὑπερβαλιστικῆς δυνάμεως, νὰ προάγωσι τὴν πολλαπλὴν ἐλάττωσιν τῶν ἐξοπλισμῶν καὶ νὰ καταπολεμῶσι τὴν ἀδιαφορίαν καὶ τὴν ἀπογοήτευσιν ἐναντὶ τῆς ματαιότητος τοῦ πολέμου. Ὅφείλουσι νὰ τονίζωσιν εἰς τοὺς Χριστιανοὺς τὴν πνευματικὴν ἐκείνην ἀντίστασιν, ἣτις προέρχεται ἐκ στερεῶν πεποιθήσεων εὐρέως διαδεδομένων, αἵτινες ἀποτελοῦν ἰσχυρὸν ἀποτρεπτικὸν τοῦ πολέμου. Τὸ ἠθικὸν κενὸν ἀναποφεύκτως προκαλεῖ τὸν ἐπιτιθέμενον.

Καλοῦμεν τὰς κυβερνήσεις τῶν Χωρῶν ἐκείνων, αἵτινες ὑπῆρξαν νικητρίαι κατὰ τὸν δεύτερον παγκόσμιον πόλεμον, νὰ ἐπισπεύσωσι τὴν σύναψιν συνθηκῶν δικαίας εἰρήνης μετὰ τῶν ἡττημένων ἐθνῶν, ἐπιτρέπουσαι εἰς αὐτὰ ν' ἀνασυγκροτήσωσι τὰ πολιτικά καὶ οἰκονομικά αὐτῶν συστήματα δι' εἰρηνοφίλους σκοποὺς, νὰ ἐπιστρέψωσι ταχέως τοὺς αἰχμαλώτους πολέμου εἰς τὰς οἰκίας αὐτῶν καὶ νὰ τερματίσωσι ταχέως τὰς ἐκκαθαρίσεις, τὰς δίκας δι' ἐγκλήματα πολέμου.

II. *Ἡ Εἰρήνη ἀπαιτεῖ ἐπίθεσιν κατὰ τῶν αἰτίων τῶν ἐρίδων μεταξὺ τῶν Ἐθνῶν.*

Ἡ μεγίστη ἀπειλὴ τῆς εἰρήνης σήμερον προέρχεται ἐκ τῆς διαιρέσεως τοῦ κόσμου εἰς ἀμοιβαίας καχυπόπτους καὶ ἀνταγωνιζομένας ὁμάδας. Ἡ ἀπειλὴ αὕτη εἶναι ἔτι μείζων, διότι ἐθνικαὶ τάσεις εἶνε συγκεχυμένα διὰ τῆς συγκρούσεως οἰκονομικῶν καὶ πολιτικῶν συστημάτων. Ὁ χριστιανισμὸς δὲν δύναται νὰ ἐξισωθῇ πρὸς κανὲν ἐξ αὐτῶν. Ὑπάρχουσι στοιχεῖα ἐν ὅλοις τοῖς συστήμασι, τὰ ὁποῖα ὁφείλομεν νὰ κατακρίνωμεν, ὅταν ἀντιβαῖνουσι πρὸς τὴν πρώτην ἐντολήν, προσβάλλουσι βασικά ἀνθρώπινα δίκαια καὶ περιέχουσιν ἐνδεχομένην ἀπειλὴν κατὰ τῆς εἰρήνης. Καταγγέλλομεν οἰανδήποτε τυραννίαν, οἰκονομικὴν, πολιτικὴν ἢ θρησκευτικὴν, ἣτις ἀρνεῖται ἐλευθερίαν εἰς τοὺς ἀνθρώπους. Ἀντικασιόμεθα ἀμειλίκτως κατὰ τοῦ Ὀλοκληρωτισμοῦ, ὁποῦδήποτε καὶ ἂν ὑπάρχη, ἐν τῷ ὁποίῳ ἓν Κράτος ἀξιοῖ ὑπὲρ ἑαυτοῦ τὸ δικαίωμα νὰ καθορίῃ τὰς σκέψεις, τὰς ἐνεργείας τῶν ἀνθρώπων, ἀντὶ ν' ἀναγνωρίῃ τὰ δικαιώματα ἐκάστου ἀτόμου, ὅπως ἐκτελῇ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ κατὰ τὴν συνείδησιν αὐτοῦ. Παρομοίως ἀντιτιθέμεθα ἐναντίον πάσης Ἐκκλησίας, ἣτις ζητεῖ νὰ μεταχειρισθῇ τὴν δύνα-

μιν τοῦ Κράτους πρὸς ἐπιβολὴν θρησκευτικῆς ὁμοιομορφίας. Ἀνθιστάμεθα πρὸς ὅλας τὰς ἀποπείρας πρὸς διάδοσιν συστήματος σκέψεως ἢ οἰκονομικοῦ δι' ἀσυνειδήτου μισαλλοδοξίας, πιέσεως ἢ διωγμοῦ.

Ὅμοίως ἀντιτιθέμεθα κατ' ἐπιθετικοῦ Ἱμπεριαλισμοῦ, πολιτικοῦ, οἰκονομικοῦ ἢ ἐκπολιτιστικοῦ, δι' οὗ ἔθνος ζητεῖ νὰ μεταχειρισθῇ ἄλλα ἔθνη ἢ λαοὺς πρὸς ἰδίους αὐτοῦ σκοποὺς. Ἐντεῦθεν καὶ διαμαρτυρόμεθα ἐναντίον τῆς ἐκμεταλλεύσεως δι' ἐγωϊστικούς σκοποὺς λαῶν μὴ αὐτοδιοικουμένων· καταδικάζομεν τὴν ἐπιβράδυνσιν τῆς προόδου αὐτῶν πρὸς αὐτοδιοίκησιν καὶ τὴν διάκρισιν ἢ τὸν χωρισμὸν ἐπὶ τῇ βάσει φυλῆς ἢ χρώματος.

Δέον νὰ γείνη θετική προσπάθεια, ὅπως ἐξασφαλισθῇ ἵνα οἰκονομικὰ συστήματα οἷα Κομμουνισμός, Σοσιαλισμός, Ἐλευθέρα συναλλαγὴ, συνυπάρχωσι χωρὶς νὰ φέρωσιν εἰς πόλεμον. Κανὲν ἔθνος δὲν ἔχει τὸ ἡθικὸν δικαίωμα νὰ καθορίσῃ τὴν ἰδίαν οἰκονομικὴν πολιτικὴν χωρὶς νὰ λαμβάνῃ ὑπ' ὄψιν τὰς οἰκονομικὰς ἀνάγκας ἄλλων ἐθνῶν καὶ ἄνευ προσφυγῆς εἰς διεθνῇ σύσκεψιν. Αἱ Ἐκκλησίαι ἔχουσι τὴν εὐθύνην νὰ μορφώσωσι τοὺς ἀνθρώπους οὕτως ὥστε νὰ ὑψώνωνται ὑπεράνω τῶν περιορισμῶν τῶν ἐθνικῶν αὐτῶν βλέψεων καὶ νὰ προσβλέπωσι πρὸς τὰς οἰκονομικὰς καὶ πολιτικὰς διαφορὰς ἐν τῷ φωτὶ τοῦ χριστιανικοῦ σκοποῦ, ὅπως ἐξασφαλισθῇ δι' ἕκαστον ἀνθρώπον ἐλευθερία ἀπὸ οἰκονομικῆς ἢ πολιτικῆς δουλείας. Τοιαῦτα συστήματα ὑφίστανται, ἵνα ἐξυπηρετήσωσι τοὺς ἀνθρώπους, οὐχὶ οἱ ἀνθρώποι ἵνα ὑπηρετῶσιν ἐκεῖνα.

Οἱ χριστιανοὶ ὀφείλουσι νὰ ἐξετάζωσι μετὰ κρίσεως ὅλας τὰς ἐνεργείας τῶν κυβερνήσεων, αἵτινες αὐξάνουσι τὴν ἔντασιν ἢ προκαλοῦσι παρεξήγησις ἔστω καὶ ἀκονούως. Πρὸ παντὸς ὀφείλουσι νὰ ἀποκρούωσι πᾶν ὃ,τι ἐν τῷ τύπῳ, ἐν τῷ ῥαδίῳ ἢ ἐν τῇ σχολῇ ἐξάπτει τὸ μῖσος ἢ τὴν ἐχθρὰν μετὰ τῶν ἐθνῶν.

III. *Τὰ ἔθνη τοῦ κόσμου ὀφείλουσι νὰ ἀναγνωρίσωσι τὴν ἰσχύν τοῦ νόμου*

Ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰ. Χριστὸς ἐδίδαξεν, ὅτι ὁ Θεός, ὁ Πατὴρ ὅλων, εἶνε ἀνώτατος Ἀρχὼν. Βεβαίως ἐπομένως, ὅτι κανὲν Κράτος δὲν δύναται ν' ἀξιῶσθαι ἀπόλυτον κυριαρχίαν, ἢ νὰ θεσπίσῃ νόμους χωρὶς νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν εὐδαιμονίαν τῆς ἀνθρωπότητος. Ἐκαστον ἔθνος δέον νὰ ἀποδεχθῇ τὴν εὐθύνην αὐτοῦ ὑπὸ τὴν κυβέρνησιν τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν ὑποταγὴν αὐτοῦ εἰς τὸν νόμον ἐντὸς τῆς κοινωνίας τῶν ἐθνῶν.

Ὡς ἐντὸς τῶν ἐθνῶν οὕτω καὶ εἰς τὰς σχέσεις πρὸς ἄλλα πρέπει νὰ ἀναγνωρίζεται καὶ ἐγκαθίσταται τὸ κύρος τοῦ νόμου. Διεθνῆς νόμος σαφῶς ἀπαιτεῖ διεθνεῖς θεσμοὺς πρὸς ἀποτελεσματικὴν ἐνέργειαν. Οἱ θεσμοὶ οὗτοι, ἂν πρόκηται νὰ τυγχάνωσι σεβασμοῦ καὶ ὑπακοῆς ἀπὸ μέρους τῶν ἐθνῶν, δέον νὰ ἄπτονται τῶν διεθνῶν προβλημάτων ὡς τοιούτων καὶ οὐχὶ πρωτίστως ὑπὸ τὸ φῶς ἐθνικῶν συμφερόντων.

Τοιοῦτος θεσμὸς εἶνε ἐπειγούσης ἀνάγκης σήμερον. Ἡ ἱστορία οὐδέ-

ποτε σταματᾷ. Νέαι δυνάμεις διαρκῶς ἀναδύονται. Σποραδικαὶ ἔριδες ἐν τῇ Ἀνατολῇ καὶ τῇ Δύσει, ἡ ἀπόκτησις ἀνεξαρτησίας ὑπὸ μεγάλων ἐθνικῶν μαζῶν, ἡ προφανὴς παρακμὴ Εὐρωπαϊκῆς κυριαρχίας, ἡ σύγκρουσις συναγωνιζομένων συστημάτων ἐν Ἀσίᾳ, ὅλα τονίζουσι τὸ ἀναπόφευκτον τῆς μεταβολῆς. Τὰ Ἑνωμένα Ἔθνη ἐσκόπουν νὰ βοηθήσωσιν εἰς τὴν διευθέτησιν τῶν δυσχερειῶν καὶ τὴν προαγωγὴν φιλικῶν σχέσεων μεταξὺ τῶν ἐθνῶν. Οἱ σκοποὶ αὐτῶν κατὰ τοῦτο εἶνε ἄξιοι ὑποστηρίξεως ὑπὸ τῶν χριστιανῶν. Ἀλλ' ἐὰν τὰ Ἔθνη δὲν ἀποβάλωσι μεγαλότερον μέρος τῆς κυριαρχίας αὐτῶν πρὸς τὸ συμφέρον τοῦ κοινοῦ καλοῦ, θὰ διατρέχωσι τὸν πειρασμόν νὰ προσφύγωσιν εἰς πόλεμον, ἵνα ἐπιβάλωσι τὰς ἀξιώσεις αὐτῶν.

Αἱ Ἐκκλησίαι ἔχουσι σπουδαίαν συμμετοχὴν εἰς τὴν κατάθεσιν τοῦ κοινοῦ θεμελίου τῆς ἠθικῆς πίστεως, ἄνευ τοῦ ὁποίου πᾶν σύστημα νόμου θέλει καταρρεῦσθαι. Ἐπιμένουσai, ὅπως καταρτισθῇ μᾶλλον περιεκτικὴ καὶ κῦρος ἔχουσα Ὁργάνωσις ὀφείλουσι πρὸς τὸ παρὸν νὰ ὑποστηρίξωσιν ἄμεσα πρακτικὰ μέτρα εἰς τὴν καλλιέργειαν ἀμοιβαίας κατανοήσεως καὶ καλῆς θελήσεως μεταξὺ τῶν ἐθνῶν, νὰ προαγάγωσι τὸν σεβασμὸν τοῦ διεθνoῦς νόμου καὶ τὴν ἐγκατάστασιν τῶν διεθνῶν θεσμῶν, οἵτινες εἶνε νῦν δυνατοί. Ὁφείλουσι ὡσαύτως νὰ ὑποστηρίξωσι πᾶσαν προσπάθειαν πρὸς διαπραγμάτευσιν ἐπὶ καθολικῆς βάσεως τῶν ποικίλων εἰδικῶν ζητημάτων διεθνoῦς ἐνδιαφέροντος, τὰ ὁποῖα ἀντιμετωπίζει σήμερον ἡ ἀνθρωπότης, οἷα ἡ χρῆσις τῆς δυνάμεως, ἡ πολλαπλῇ ἐλάττωσις τῶν ἐξοπλισμῶν καὶ ἡ πρόνοια περὶ ὑγιεινῆς ὑπηρεσίας καὶ τροφῆς δι' ὅλους τοὺς ἀνθρώπους. Ὁφείλουσι νὰ ἐργασθῶσιν, ἵνα τὰ Ἑνωμένα Ἔθνη ἔτι μᾶλλον ἀναπτυχθῶσι πρὸς ἐξυτηρέτησιν τοιούτων σκοπῶν. Ὁφείλουσι νὰ ἐπιμένωσιν, ὅπως οἱ τοπικοὶ νόμοι ἐκάστης χώρας συμμορφωθῶσι πρὸς τὰς ἀρχὰς προοδευτικοῦ διεθνoῦς νόμου καὶ εὐγνωμόνως ἀναγνωρίζωσιν, ὅτι νέαι αἰτήσεις πρὸς διατύπωσιν ἀρχῶν ἀνθρωπίνων δικαίων ἀντανακλῶσι νέον αἶσθημα διεθνoῦς εὐθύνης διὰ τὰ δίκαια καὶ τὰς ἐλευθερίας ὅλων τῶν ἀνθρώπων.

IV. *Ἡ τήρησις τῶν ἀνθρωπίνων δικαίων καὶ τῶν θεμελιωδῶν ἐλευθεριῶν δέον νὰ ἐνισχυθῇ δι' ἐνεργείας ἐθνικῆς καὶ διεθνoῦς.*

Ἡ Ἐκκλησία πάντοτε ἐζήτησεν ἐλευθερίαν νὰ ὑπακούῃ εἰς τὸν Θεὸν μᾶλλον ἢ εἰς τοὺς ἀνθρώπους. Βεβαιοῦμεν, ὅτι ὅλοι οἱ ἀνθρώποι εἶνε ἴσοι ἔναντι τοῦ Θεοῦ καὶ ὅτι τὰ δίκαια τῶν ἀνθρώπων πηγάζουσι κατ' εὐθείαν ἐκ τῆς ιδιότητος αὐτῶν ὡς τέκνων Θεοῦ. Εἶνε ἀλαζονικὸν διὸ τὸ Κράτος ν' ἀξιοῖ ὅτι δύναται νὰ δώσῃ ἢ ν' ἀρνηθῇ θεμελιώδη δίκαια. Εἶνε ἔργον τοῦ Κράτους νὰ ἐνσωματώσῃ τὰ δίκαια αὐτὰ εἰς τὸ ἴδιον νομοθετικὸν σύστημα καὶ νὰ ἐξασφαλίσῃ τὴν ἔμπρακτον αὐτῶν τήρησιν. Πιστεύομεν ἐν τούτοις, ὅτι δὲν ὑπάρχουσι δίκαια ἄνευ καθηκόντων. Ἡ ἐλευθερία τοῦ ἀνθρώπου ἔχει τὸ ἀντιστάθμισμα αὐτῆς εἰς τὴν εὐθύνην τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἕκαστον πρόσωπον ἔχει εὐθύνην ἔναντι τῶν ἐν κοινότητι ἀδελφῶν αὐτοῦ.

Ἐνδιαφερόμεθα βαθέως λαμβάνοντες ἐκ πολλῶν μερῶν τοῦ κόσμου ἀποδείξεις περὶ καταφώρων παραβιάσεων ἀνθρωπίνων δικαίων. Καὶ ἄτομα καὶ ὁμάδες ὑφίστανται διωγμοὺς καὶ διακρίσεις ἐπὶ τῇ βάσει φυλῆς, χρώματος, θρησκείας, πολιτισμοῦ ἢ πολιτικῶν πεποιθήσεων. Ἐναντίον τοιούτων ἐνεργειῶν εἴτε ἀπὸ μέρους κυβερνήσεων, ὑπαλλήλων, ἢ τοῦ δημοσίου γενικῶς, αἱ Ἐκκλησίαι ὀφείλουσι νὰ λάβωσι σταθερὰν καὶ θαρραλέαν στάσιν διὰ τοπικῆς ἐνεργείας ἐν συνεργασίᾳ μετ' ἐκκλησιῶν ἐν ἄλλαις χώραις καὶ διὰ διεθνῶν θεσμῶν νομικῆς φύσεως. Ὅφείλουσι νὰ ἐργασθῶσιν ὑπὲρ ὁλονὸν εὐρυτέρας καὶ βαθυτέρας κατανοήσεως τί εἶνε τὰ οὐσιώδη ἀνθρώπινα δίκαια, ἃν οἱ ἄνθρωποι πρέπει νὰ εἶνε ἐλεύθεροι, ἵνα ἐκτελῶσι τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ.

Πρὸς τὸ παρόν, αἱ Ἐκκλησίαι ὀφείλουσι νὰ ὑποστηρίξωσι πᾶσαν προσπάθειαν νὰ ἐξασφαλίσωσι, ἐντὸς διεθνoῦς Νόμου δικαίων, ἀρμοξοῦσας ἐξασφαλίσεις διὰ τὴν ἐλευθερίαν τῆς θρησκείας καὶ τῆς συνειδήσεως, συμπεριλαμβανομένου καὶ τοῦ δικαιώματος ὅλων τῶν ἀνθρώπων νὰ διατηρῶσιν ἢ νὰ μεταβάλλωσι τὴν πίστιν αὐτῶν, νὰ ἐκφράζωσιν αὐτὴν ἐν λατρείᾳ καὶ πράξει, νὰ διδάσκωσι καὶ πείθωσιν ἄλλους καὶ ν' ἀποφασίσωσι περὶ τῆς θρησκευτικῆς ἀνατροφῆς τῶν τέκνων αὐτῶν. Ὅφείλουσι νὰ ἐπιμένωσι διὰ τὴν ἐλευθερίαν τοῦ λόγου καὶ τῆς ἐκφράσεως τοῦ συνεταιρισμοῦ καὶ τῆς συνελεύσεως, τὰ δίκαια τῆς οἰκογενείας, τῆς ἐλευθερίας ἀπὸ αὐθαιρέτου συλλήψεως ὥς καὶ ὅλα τὰ ἄλλα δίκαια. τὰ ὅποια ἀπαιτεῖ ἡ ἀληθινὴ ἐλευθερία τοῦ ἀνθρώπου. Ἐντὸς τῆς ἰδίας χώρας καὶ ἐν τῇ διεθνεῖ σφαίρᾳ ὀφείλουσι νὰ ὑποστηρίξωσι πληρεστέραν πραγματοποίησιν τῆς ἀνθρωπίνης ἐλευθερίας διὰ κοινωνικῆς νομοθεσίας. Ὅφείλουσι νὰ διαμαρτυρηθῶσι κατὰ τῆς ἐκδιώξεως τῶν μειονοτήτων. Μεθ' ὅλων τῶν εἰς τὴν διάθεσιν αὐτῶν μέσων ὀφείλουσι ν' ἀντιταχθῶσιν εἰς βίαιον χωρισμὸν διὰ λόγους φυλῆς ἢ χρώματος ἐργαζόμενοι διὰ τὴν βαθμιαίαν ἀναγνώρισιν καὶ ἐφαρμογὴν τῆς ἀρχῆς ταύτης ἐν πάσῃ χώρᾳ. Ἐπὶ πᾶσιν εἶνε οὐσιῶδες, ὅπως αἱ Ἐκκλησίαι τηρῶσι τὰ θεμελιώδη ταῦτα δίκαια μεταξὺ τῶν ἰδίων μελῶν, παρέχουσαι οὕτως εἰς τοὺς ἄλλους παράδειγμα τοῦ τί σημαίνει ἡ ἐλευθερία ἐν τῇ πράξει.

*V. Αἱ Ἐκκλησίαι καὶ ὅλος ὁ Χριστιανικὸς λαὸς ἔχουσιν εὐθύναν διὰ τὴν διεθνή ἀταξίαν.*

Αἱ Ἐκκλησίαι εἶνε ἔνοχοι καὶ ἀδιαφορίας καὶ ἀποτυχίας. Ἐνῶ ἐπιθυμοῦσι μᾶλλον ἀναπεπταμένην τιμότητα καὶ ὀλιγωτέραν αὐτοδικαίωσιν μεταξὺ τῶν κυβερνήσεων καὶ ὅλων τῶν ἐνδιαφερομένων περὶ διεθνῶν σχέσεων, δὲν δύνανται νὰ ρίψωσι πρῶται τὸν λίθον ἢ νὰ δικαιολογήσωσιν ἑαυτὰς διὰ τὴν ἀδράνειαν αὐτῶν.

Ἐντεῦθεν εἶνε καθήκον τοῦ Χριστιανοῦ νὰ προσεύχεται ὑπὲρ ὅλων τῶν ἀνθρώπων εἰδικῶς ἐν σχέσει πρὸς τὸν πόλεμον· νὰ ὑποστηρίξῃ δια-

πραγματεύσεις μᾶλλον ἢ πρωτίστην πεποίθησιν εἰς τὰ ὅπλα ὡς μέσον πολιτικῆς καὶ νὰ υποβοηθῇ τοιαύτην ἐθνικὴν πολιτικὴν, ἣτις κατὰ τὴν κρίσιν αὐτοῦ ἀντανакλᾷ ἄριστα τὰς χριστιανικὰς ἀρχάς. Ὅφείλει ν' ἀνταποκρίνεται εἰς τὴν ἀπαίτησιν τῆς Χριστιανικῆς αὐτοῦ κλήσεως ὡς πρὸς τὴν ζωὴν αὐτοῦ ὡς πολίτου, νὰ ὑφίσταται θυσίας ὑπὲρ τῶν πεινῶντων καὶ ἀστέγων καὶ πρὸ πάντων, νὰ κερδίζῃ ἀνθρώπους εἰς Χριστὸν καὶ οὕτως εὐρύνῃ τὰ ὅρια τῆς ὑπερεθνικῆς Ἀδελφότητος.

Ἐντὸς τῆς Ἀδελφότητος ταύτης ἐκάστη Ἐκκλησία ὀφείλει νὰ ἀπομακρύνῃ διακρίσεις μεταξὺ τῶν μελῶν αὐτῆς διὰ λόγους ἀνευ ἀξίας. Ὅφείλει νὰ παιδαγωγῇ αὐτὰ ὅπως ἐξετάζωσι τὴν διεθνῇ πολιτικὴν ὑπὸ τὸ φῶς τῆς πίστεως αὐτῶν. Ἡ μαρτυρία αὐτῆς πρὸς τὸν ἡθικὸν νόμον πρέπει νὰ εἶνε προαιδοποιήσις πρὸς τὸ Κράτος ἐναντίον ματαίων ὑποχωρήσεων ἐναντι χρησιμοθηρίας καὶ ὀφείλει νὰ ὑποστηρίξῃ ἡγέτας καὶ τοὺς ἐν ἐξουσίᾳ εἰς τὸ ἐγγεῖρημα αὐτῶν νὰ διαμορφώσωσι τὰ νέα θεμέλια δικαίας παγκοσμίου τάξεως.

Ἡ ἴδρυσις τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν δύναται νὰ ἀποβῇ λίαν σπουδαία διὰ τὴν ζωὴν τῶν ἐθνῶν. Εἶνε ζῶσα ἔκφρασις τῆς ἀδελφότητος ταύτης, ἣτις κεῖται ἐπέκεινα φυλῆς καὶ ἔθνους, τάξεως καὶ πολιτισμοῦ, συνδέει ἐν πίστει, διακονίᾳ καὶ κατανοήσει. Σκοπὸς αὐτῆς εἶνε νὰ ἐπισπεύσῃ τὴν διεθνῇ συμφιλίωσιν διὰ τῶν μελῶν αὐτῆς καὶ διὰ τῆς συνεργασίας ὅλων τῶν Χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν καὶ ὅλων τῶν ἀνθρώπων καλῆς θελήσεως. Θ' ἀγωνισθῇ ὅπως ἀντιληφθῇ τὰς διεθνεῖς διαφορὰς ἐν τῷ φωτὶ τῆς βουλῆς τοῦ Θεοῦ ἐνθυμουμένη, ὅτι κατὰ κανόνα ὑπάρχουσι χριστιανοὶ εἰς ἑκάτερα μέρη παντὸς συνόρου. Δὲν πρέπει ν' ἀποκάμῃ εἰς τὴν προσπάθειαν νὰ δηλώσῃ τὴν χριστιανικὴν ἀντίληψιν τοῦ θελήματος τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ προαγάγῃ τὴν ἐφαρμογὴν αὐτοῦ εἰς τὴν ἐθνικὴν καὶ διεθνῇ πολιτικὴν.

Διὰ τὸν σκοπὸν τοῦτον εἶνε ἀνάγκη εἰδικῶν ὁργανώσεων. Πρὸς τοῦτο τὸ Παγκόσμιον Συμβούλιον τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ τὸ Διεθνὲς Ἱεροποστολικὸν Συμβούλιον κατήρτισαν τὴν Ἐπιτροπὴν τῶν Ἐκκλησιῶν περὶ τῶν διεθνῶν ὑποθέσεων. Ἡ Συνέλευσις συνιστᾷ αὐτὴν εἰς τὸ ἐνδιαφέρον καὶ τὰς προσευχὰς ὅλων τῶν χριστιανῶν.

Εἶνε μεγάλα τὰ καθήκοντα καὶ πλήρεις συνεπειῶν αἱ εὐθύναι, αἱ ὑπέχουσι σήμερον οἱ χριστιανοί. Διὰ τῆς ἡμετέρας ἰσχύος οὐδὲν δυνάμεθα νὰ πράξωμεν. Ἀλλ' ἡ ἐλπίς ἡμῶν κεῖται ἐν τῷ Χριστῷ καὶ ἐν τῇ ἐλευσίᾳ τῆς Βασιλείας αὐτοῦ. Μετ' αὐτοῦ ἡ νίκη καὶ εἰς Αὐτὸν πεποιθᾶμεν. Δεόμεθα ὅπως ἐνισχυθῶμεν διὰ τῆς ἰσχύος τῆς δυνάμεως αὐτοῦ καὶ χρησιμοποιηθῶμεν ὑπ' αὐτοῦ πρὸς ἐκπλήρωσιν τῆς Βουλῆς αὐτοῦ μεταξὺ τῶν ἐθνῶν. Διότι αὐτὸς εἶνε ὁ Ἀρχὸν εἰρήνης καὶ ὁ Ἀναστάς καὶ Ζῶν ἀρχηγὸς τῆς Ἐκκλησίας.

## Ἀποφάσεις

Ἐπειδὴ οἱ ἐκριζωθέντες λαοὶ τῆς Εὐρώπης καὶ Ἀσίας εἶνε πολυαριθμότεροι ἢ κατὰ τὸ τέλος τοῦ πολέμου καὶ ἐπειδὴ τὸ πρόβλημα τοῦτο ἀποτελεῖ πρόκλησιν κατὰ τῆς χριστιανικῆς συνειδήσεως ἀποφασίζονται :

I. Ὅπως τὸ Παγκόσμιον Συμβούλιον τῶν Ἐκκλησιῶν θεωρήσῃ ἐκ τῶν πρωτίστων καθηκόντων νὰ ἐργασθῇ διὰ τὴν ὕλικὴν καὶ πνευματικὴν εὐημερίαν τῶν προσφύγων καὶ ἀποστείλῃ ἔκκλησιν πρὸς τὰς ἀδελφὰς Ἐκκλησίας ἐν χώραις, αἵτινες εἶνε ἱκαναὶ νὰ δεχθῶσι μετανάστας, ὅπως ἐπηρεάσωσι τὴν δημοσίαν γνώμην ὑπὲρ φιλελευθέρως μεταναστατικῆς πολιτικῆς καὶ ὑποδεχθῶσι καὶ λάβωσι φροντίδα περὶ τῶν ἀφικνουμένων εἰς τὰς χώρας αὐτῶν.

Ἡ προτεραιότης αὕτῃ εἰς τὸ ἔργον ὑπὲρ τῆς ὕλικῆς καὶ πνευματικῆς εὐημερίας τῶν προσφύγων περιλαμβάνει ὄχι μόνον ἐκείνους, οἵτινες ὑπάγονται ὑπὸ τὴν φροντίδα τῆς Διεθνοῦς Ἐπιτροπῆς περὶ προσφύγων, ἀλλ' ὅλους τοὺς πρόσφυγας καὶ τοὺς ἐκδιωχθέντας οἰασδήποτε ἐθνικότητος.

Εἰδικὴ προσοχὴ δεόν νὰ δοθῇ εἰς τὰς ἀνάγκας τῶν παιδίων, ἰδιαιτέρως εἰς χώρας, ὅπου τὰ παιδιὰ ἐχωρίσθησαν ἀπὸ τῆς οἰκογενειακῆς φροντίδος.

II. Ὅπως ἡ Διεθνὴς Ὁργάνωσις προσφύγων, ἐπιδιώκουσα τὸ καθήκον αὐτῆς περὶ ἀποκαταστάσεως προσφύγων, παρακληθῇ νὰ ἐξακολουθήσῃ ἀπαιτοῦσα παρὰ τῶν κυβερνήσεων, αἵτινες στρατολογοῦσι πρόσωπα ἄρτια σωματικῶς μεταξὺ τῶν μετατοπισθέντων τούτων προσώπων, ὅπως δεχθῶσι καὶ ἀποκαταστήσωσιν ὡσαύτως καὶ τοὺς ἐξ αὐτῶν ἐξαρτωμένους, διαφυλάττουσαι οὕτω τὴν ἐνότητα καὶ τὴν ἀκεραιότητα τῆς οἰκογενείας.

III. Ὅπως τὸ Συμβούλιον πληρεξουσιοδοτήσῃ τὴν περὶ προσφύγων Ἐπιτροπὴν τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν νὰ ἐπιληφθῇ τῶν καταλλήλων μέτρων, ὅπως ὑπαγάγῃ ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Διεθνοῦς περὶ προσφύγων Ὁργανώσεως τῶν Ἠνωμένων Ἐθνῶν πρόσωπα Γερμανικῆς Ἐθνότητος. Περαιτέρω ἡ Συνέλευσις ἐντέλλεται τὴν Οἰκουμενικὴν περὶ προσφύγων Ἐπιτροπὴν νὰ ἐργασθῇ, ὅπως ὅλοι οἱ πρόσφυγες καὶ διωχθέντες περιληφθῶσιν εἰς τὴν Ἐντολὴν τῆς Διεθνοῦς περὶ προσφύγων Ὁργανώσεως.

IV. Ὅπως τὸ Παγκόσμιον Συμβούλιον τῶν Ἐκκλησιῶν, ἥδη ζητήσῃ παρὰ τῶν ἀδελφῶν Ἐκκλησιῶν ὅπως ὑποστηρίξωσι τὰς προσπάθειάς τοῦ Γραφείου τῶν Ἠνωμένων Ἐθνῶν ὑπὲρ τῶν Ἀράβων καὶ ἄλλων προσφύγων προερχομένων ἐκ τῶν ἐν πολέμῳ περιοχῶν τῆς Παλαιστίνης, ἀπευθύνῃ Ἐκκλησίαν πρὸς τὰς Ἰουδαϊκὰς Ἀρχὰς ἐν τῷ κόσμῳ ὅλῳ, ἵνα συνεργασθῶσιν ἐν τῷ βοηθητικῷ αὐτῷ ἔργῳ καὶ διευκολύνωσι τὴν ἐπιστροφὴν τῶν προσφύγων εἰς τὰς οἰκίας αὐτῶν ὅσον τὸ δυνατόν ταχύτερον.

V. Ἐπειδὴ τὸ Παγκόσμιον Συμβούλιον τῶν Ἐκκλησιῶν μετ' εὐαρε-

σκείας παρατηρεῖ, ὅτι τὰ Ἑνωμένα Ἑθνη ἀπεδέχθησαν ὡς ἓνα τῶν πρώτων αὐτῶν σκοπῶν τὴν προαγωγὴν τοῦ σεβασμοῦ καὶ τῆς τηρήσεως τῶν ἀνθρωπίνων δικαίων καὶ τῶν θεμελιωδῶν ἐλευθεριῶν δι' ὅλους ἄνευ διακρίσεως φυλῆς, φύλου, γνώσεως ἢ θρησκείας,

Καὶ ἐπειδὴ ἡ Συνέλευσις, συναισθανομένη τὸ μέγεθος καὶ τὸ πολύπλοκον τοῦ καθήκοντος, ὅπως θέσῃ τὴν προστασίαν τῶν ἀνθρωπίνων δικαίων ὑπὸ τὴν αἰγίδα διεθνoῦς αὐθεντίας, θεωρεῖ ὅτι Δήλωσις ἀνθρωπίνων Δικαίων, ἥτις οὔτε δεσμεύει οὔτε δύναται νὰ ἐπιβληθῇ,—καίτοι ἔχει ἀξίαν ὡς ὀρίζουσα ἓνα κοινὸν γνώμονα ἐπιδιώξεως δι' ὅλα τὰ ἔθνη—δὲν εἶνε καθ' ἑαυτὸν ἐπαρκής.

Διὰ ταῦτα ἀποφασίζει τὰ ἑξῆς :

Ὅπως ἡ Συνέλευσις καλέσῃ τὰ συνιστῶντα αὐτὴν μέλη νὰ ἐργασθῶσιν ἐντόνως διὰ τὴν ἀποδοχὴν ἑνὸς διεθνoῦς Νόμου ἀνθρωπίνων δικαίων, προβλέποντος τὴν ἀναγνώρισιν καὶ τὴν ἐθνικὴν καὶ διεθνῇ ἐπιβολὴν ὅλων τῶν οὐσιωδῶν ἐλευθεριῶν τοῦ ἀνθρώπου, εἴτε προσωπικῶν, εἴτε πολιτικῶν εἴτε κοινωνικῶν.

Ὅπως ἡ Συνέλευσις καλέσῃ τὰ συνιστῶντα αὐτὴν μέλη νὰ ὑποστηρίξωσι τὴν ἀποδοχὴν ἄλλων συμβάσεων περὶ ἀνθρωπίνων δικαίων, ὡς ἀπαρχὴν εἰς προαγωγὴν τοῦ σεβασμοῦ καὶ τῆς τηρήσεως τῶν ἀνθρωπίνων δικαίων καὶ τῶν θεμελιωδῶν ἐλευθεριῶν καθ' ὅλον τὸν κόσμον.

VI. Ἐπειδὴ αἱ Ἐκκλησίαι ζητοῦσι νὰ προαγάγωσι τὴν τήρησιν θρησκευτικῆς ἐλευθερίας καθ' ὅλον τὸν κόσμον,

Διὰ ταῦτα ἀποφασίζει

ὅπως τὸ Παγκόσμιον Συμβούλιον τῶν Ἐκκλησιῶν ἀποδεχθῇ τὴν ἐπομένην Δήλωσιν περὶ προσωπικῆς ἐλευθερίας καὶ ζητήσῃ τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ περιεχομένου αὐτῆς δι' ἐθνικῆς καὶ διεθνoῦς ἐνεργείας.

### *Μία δήλωσις περὶ θρησκευτικῆς ἐλευθερίας*

Οὐσιῶδες στοιχεῖον πρὸς ἐπικράτησιν καλῆς διεθνoῦς τάξεως εἶνε ἡ ἐλευθερία τῆς θρησκείας. Αὕτη εἶνε συμπέρασμα τῆς χριστιανικῆς πίστεως καὶ τῆς παγκοσμίου φύσεως τοῦ χριστιανισμοῦ. Οἱ χριστιανοὶ διὰ τοῦτο θεωροῦσι τὸ ζήτημα τῆς θρησκευτικῆς ἐλευθερίας ὡς διεθνὲς πρόβλημα. Ἐνδιαφέρονται, ὅπως θρησκευτικὴ ἐλευθερία ἐξασφαλισθῇ πανταχοῦ. Συνηγοροῦντες ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ταύτης δὲν ζητοῦσιν, ὅπως δοθῇ εἰς τοὺς χριστιανούς προνόμιον, τὸ ὁποῖον δὲν δίδεται εἰς τοὺς ἄλλους. Ἐνῷ ἡ ἐλευθερία, δι' ἧς ὁ Χριστὸς ἡλευθέρωσε τοὺς ἀνθρώπους, δὲν δύναται μῆτε νὰ δοθῇ μῆτε νὰ καταστραφῇ ὑπὸ οἷαςδήποτε Κυβερνήσεως, οἱ χριστιανοὶ λόγῳ τῆς τοιαύτης ἐσωτερικῆς αὐτῶν ἐλευθερίας, ζητοῦσι τὴν ἐξωτερικὴν αὐτῆς ἐκδήλωσιν καὶ εἶνε ἐμφρόντιδες, ὅπως ὅλοι οἱ ἄνθρωποι ἔχωσιν ἐλευθερίαν ἐν τῇ θρησκευτικῇ ζωῇ. Ἡ φύσις καὶ ὁ προορισμὸς τοῦ ἀνθρώπου δυνάμει

τῆς δημιουργίας, τῆς ἀπολυτρώσεως καὶ κλήσεως, καὶ αἱ ἐνεργεῖαι τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ οἰκογενεῖᾳ, τῷ κράτει καὶ τῷ πολιτισμῷ ἀποτελοῦσιν ὅρια, ἐπέκεινα τῶν ὁποίων δὲν δύναται ἀτιμωρητὶ νὰ βαδίσῃ ἡ κυβέρνησις. Τὰ δίκαια, τὰ ὁποῖα ζητοῦσιν οἱ μαθηταὶ τοῦ Χριστοῦ, εἶνε τοιαῦτα, ὥστε ν' ἀποβαίνωσι χρήσιμα εἰς ὅλους τοὺς ἀνθρώπους καὶ οὐδὲν ἔθνος ἔπαθ' ἐτι διότι παρέσχε τοιαύτας ἐλευθερίας. Ἐπομένως: τὰ δίκαια θρησκευτικῆς ἐλευθερίας, τὰ ὁποῖα περιέχει ἡ Δήλωσις δέον ν' ἀναγνωρισθῶσι δι' ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, ἄνευ διακρίσεως φυλῆς, χρώματος, φύλου, γλώσσης ἢ θρησκείας καὶ ἄνευ ἐπιβολῆς ἀνικανότητος δυνάμει νομοθετικῶν μέτρων διοικητικῆς ἐνεργείας.

1. *Ἐκαστον πρόσωπον δικαιούται νὰ καθορίσῃ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ πίστιν καὶ τὸ Πιστεύω.*

Τὸ δικαίωμα νὰ καθορίξῃ κανεὶς τὴν πίστιν καὶ τὸ σύμβολον αὐτοῦ περιλαμβάνει ἀμφοτέρω καὶ τὸ νὰ ἐμμένῃ ἐν πρόσωπον εἰς μίαν πίστιν καὶ τὸ νὰ προβαίῃ εἰς ἀλλαγὴν τῆς πίστεως αὐτοῦ. Περιλαμβάνει τὸ δικαίωμα νὰ δέχεται διδασκαλίαν καὶ ἐκπαίδευσιν.

Τὸ δικαίωμα αὐτὸ ἔχει μεγάλην σημασίαν, ἂν ὁ ἄνθρωπος ἔχῃ τὴν εὐκαιρίαν νὰ λαμβάνῃ πληροφορίας. Θρησκευτικά, κοινωνικὰ καὶ πολιτικὰ ἰδρύματα ὑποχρεοῦνται νὰ ἐπιτρέπουν εἰς τὸ ὥριμον ἄτομον νὰ προστρέχῃ εἰς πηγὰς πληροφοριῶν κατὰ τοιοῦτον τρόπον ὥστε νὰ διευκολύνῃ προσωπικὴν ἀπόφασιν καὶ πίστιν.

Τὸ δικαίωμα νὰ καθορίξῃ τις τὴν πίστιν αὐτοῦ περιορίζεται ὑπὸ τοῦ δικαίου τῶν γονέων νὰ ἀποφασίζωσι τίνες αἱ πηγαὶ πληροφοριῶν, εἰς τὰς ὁποίας δέον νὰ προστρέχωσι τὰ τέκνα αὐτῶν. Κατὰ τὴν λήψιν ἀποφάσεων ἕκαστος ὀφείλει νὰ λαμβάνῃ ὑπ' ὄψιν τὰ ὑψηλότερα συμφέροντα αὐτοῦ καὶ τὰς συνεπειὰς τῶν πεποιθήσεων αὐτοῦ εἰς τὴν εὐημερίαν τῶν ὁμοίων αὐτοῦ ἀνθρώπων.

2. *Ἐκαστον πρόσωπον ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἔκφράσῃ τὰς θρησκευτικὰς αὐτοῦ πεποιθήσεις ἐν λατρείᾳ, διδασκαλίᾳ καὶ πράξει καὶ νὰ διακηρύξῃ τὰς συνεπειὰς τῶν πεποιθήσεων αὐτοῦ ὡς πρὸς τὰς σχέσεις αὐτοῦ ἐν τῇ κοινωνικῇ ἢ πολιτικῇ κοινότητι.*

Τὸ δικαίωμα θρησκευτικῆς ἐκδηλώσεως συνεπάγεται ἐλευθερίαν λατρείας, δημοσίας τε καὶ ἰδιωτικῆς· ἐλευθερίαν πρὸς θέσιν πληροφοριῶν εἰς τὴν διάθεσιν τῶν ἄλλων διὰ μέσου διδασκαλίας, κηρύγματος καὶ πειθοῦς καὶ ἐλευθερίαν πρὸς ἐπιδίωξιν τοιούτων ἐνεργειῶν, οἷας ὑπαγορεύει ἡ συνείδησις. Ἐγκλείει ὡσαύτως ἐλευθερίαν πρὸς ἔκφρασιν συνεπειῶν πίστεως διὰ τὴν κοινωνίαν καὶ τὴν διακυβέρνησιν αὐτῆς.

Τὸ δικαίωμα τοῦτο ἀπαιτεῖ ἐλευθερίαν ἀπὸ αὐθαιρέτου περιορισμοῦ θρησκευτικῆς ἐκδηλώσεως δι' ὅλων τῶν μέσων ἐπικοινωνίας συμπεριλαμβανόντων τὸν λόγον, τὸν τύπον τὸ ῥαδιόφωνον, τὸν κινηματογράφον καὶ τὴν

τέχνην. Τὰ κοινωνικά καὶ πολιτικά ἰδρύματα δεόν νὰ παράσχωσιν ἀπαλλαγὴν ἀπὸ διακρίσεως καὶ νομοθετικῆς πεποιθήσεως ὥς πρὸς τὸ σημεῖον τοῦλάχιστον, καθ' ὃ ἀνεγνωρισμένα συμφέροντα τῆς Κοινότητος δυσμενῶς ἐπηρεάζονται.

Ἡ ἐλευθερία θρησκευτικῆς ἐκδηλώσεως περιορίζεται ὑπὸ τῶν δικαιωμάτων τῶν γονέων νὰ καθορίζωσι τὴν θρησκευτικὴν ἀποψιν, εἰς ἣν τὰ τέκνα αὐτῶν δεόν νὰ ὑπαχθῶσι. Περαιτέρω περιορίζεται ὑπὸ περιοριστικῶν μέτρων τοῦ νόμου, ἅτινα εἶνε ἀναγκαῖα, ἵνα προστατευθῇ ἡ τάξις καὶ ἡ εὐημερία, ἡ ἠθικὴ καὶ τὰ δίκαια καὶ αἱ ἐλευθερίαι τῶν ἄλλων. Ἐκαστον πρόσωπον ὀφείλει ν' ἀναγνωρίξῃ τὸ δικαίωμα τῶν ἄλλων νὰ ἐκφράζωσι τὰς πεποιθήσεις αὐτῶν καὶ ὀφείλει νὰ σέβεται τὴν ἀρχὴν πάντοτε καὶ ἂν ἀκόμη ἡ συνείδησις βιάξῃ αὐτὸν νὰ διαφωνήσῃ πρὸς τοὺς κατέχοντας τὴν ἀρχήν, πρὸς τὴν στάσιν, ὑπὲρ ἧς ἐκεῖνοι συνηγοροῦσι.

3. Ἐκαστον πρόσωπον ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ συνεταιρίζεται μετ' ἄλλων καὶ νὰ συνιστᾷ ὁργανῶσιν μετ' αὐτῶν διὰ θρησκευτικούς σκοπούς.

Τὸ δικαίωμα τοῦτο ἐγκλείει ἐλευθερίαν πὸς ἱδρῦσιν θρησκευτικῶν Ὑργανώσεων, νὰ ζητῇ τις ὅπως γείνη μέλος εἰς θρησκευτικὰς Ὑργανώσεις καὶ νὰ διακόπῃ σχέσεις μετὰ θρησκευτικῶν Ὑργανώσεων.

Ἀπαιτεῖ ὅπως τὰ δικαιώματα συνεταιρισμοῦ καὶ ὁργανώσεως, τὰ ἐξησφαλισμένα ὑπὸ τινος κοινότητος εἰς τὰ μέλη αὐτῆς, περιλαμβάνωσι καὶ τὸ δικαίωμα τῆς Ὑργανώσεως Ἑταιρειῶν πρὸς θρησκευτικούς σκοπούς.

Ὑφίσταται τοὺς αὐτοὺς περιορισμούς, οἵτινες ἐπιβάλλονται ἐπὶ ὅλων τῶν συνεταιρισμῶν ὑπὸ Νόμων μὴ διαστελλόντων.

4. Ἐκάστη θρησκευτικὴ ὁργάνωσις, συγκροτούμενη ἢ συντηρουμένη δι' ἐνεργείας συμφώνου πρὸς τὰ δίκαια τῶν ἀτόμων, ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ καθορίξῃ τὴν πολιτικὴν καὶ τὰς πράξεις αὐτῆς πρὸς ἐκπλήρωσιν τῶν σκοπῶν, οὓς ἐξέλεξεν.

Τὰ δίκαια, ἅτινα ἀξιοῖ τὸ ἄτομον ἐν τῇ ἀσκήσει τῆς θρησκευτικῆς αὐτοῦ ἐλευθερίας, ἀποβαίνουν τὰ δίκαια τῆς θρησκευτικῆς ὁργανώσεως συμπεριλαμβανομένου τοῦ δικαιώματος νὰ καθορίξῃ τὴν πίστιν αὐτῆς καὶ τὴν ὁμολογίαν, νὰ τελῇ θρησκευτικὰς τελετὰς ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ, νὰ διδάσκῃ, ἀνατρέφῃ, κηρύττῃ καὶ πείθῃ νὰ ἐκφράξῃ συμπεράσματα πίστεως διὰ τὴν κοινωνίαν καὶ τὴν κυβέρνησιν. Εἰς ταῦτα θὰ προστεθῶσι σωματειακά τινα δίκαια, ἅτινα ἀπορρέουσιν ἐκ τῶν δικαιῶν τῶν ἀτόμων ἐκάστων, οἷα τὰ δίκαια : νὰ καθορίξῃ τὴν μορφὴν τῆς ὁργανώσεως, τὴ διοίκησιν αὐτῆς καὶ τοὺς ὅρους, ὑφ' οὓς γίνεται τις μέλος· νὰ ἐκλέγῃ καὶ μορφώσῃ τοὺς ἀξιωματούχους, ἡγέτας καὶ ἐργάτας αὐτῆς· νὰ δημοσιεύῃ καὶ θέτῃ εἰς κυκλοφορίαν θρησκευτικὴν φιλολογίαν· νὰ διεξάγῃ ὑπηρεσίαν καὶ ἱεραποστολικάς ἐνεργείας ἐν τῷ ἐσωτερικῷ καὶ ἐν τῷ ἐξωτερικῷ· νὰ κέκτηται ἰδιοκτησίαν καὶ νὰ συλλέγῃ κεφάλαια· νὰ συνεργάζεται καὶ ἐνοῦται μετ' ἄλλων θρη-

σκευτικῶν σωμάτων ἐν τῷ ἐσωτερικῷ καὶ ἐν ἄλλαις χώραις, συμπεριλαμβανομένης καὶ τῆς ἐλευθερίας νὰ καλῇ ἢ ν' ἀποστέλλῃ προσωπικὸν ἐκείθεν τῶν ἐθνικῶν συνόρων καὶ νὰ παρέχῃ καὶ λαμβάνῃ οἰκονομικὴν ὑποστήριξιν· νὰ ποιῇται χρῆσιν τοιούτων εὐκολιῶν κοινῶν εἰς ὅλους τοὺς πολίτας ἢ ἐταιρείας, αἵτινες καθιστῶσι δυνατὴν τὴν ἐκπλήρωσιν θρησκευτικῶν σκοπῶν.

Ὅπως τὰ δίκαια ταῦτα πραγματοποιηθῶσιν ἐν τῇ κοινῳίᾳ, τὸ Κράτος δέον νὰ παράσχη εἰς τὰς θρησκευτικὰς Ὄργανώσεις καὶ τὰ μέλη αὐτῶν τὰ αὐτὰ δίκαια, τὰ ὅποια παρέχει εἰς ἄλλας ὀργανώσεις, συμπεριλαμβανομένου τοῦ δικαίου τῆς αὐτοδιοικήσεως, τῆς δημοσίας συνελεύσεως, τοῦ λόγου, τοῦ τύπου καὶ δημοσιεύσεως, τῆς κτήσεως ιδιοκτησίας, τῆς συλλογῆς κεφαλαίων, τοῦ ταξιδίου, τῆς εἰσόδου καὶ ἐξόδου καὶ γενικῶς τῆς διαχειρίσεως τῶν ἰδίων ὑποθέσεων.

Ἡ κοινότης ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ζητῇ ὑπακοὴν εἰς τοὺς μὴ διαστέλλοντας νόμους, τοὺς ψηφισθέντας ἐν τῷ συμφέροντι τῆς δημοσίας τάξεως καὶ εὐημερίας. Ἐν τῇ ἀσκήσει τῶν δικαίων αὐτῆς μία θρησκευτικὴ Ὄργανωσις ὀφείλει νὰ σέβεται τὰ δίκαια ἄλλων θρησκευτικῶν Ὄργανώσεων καὶ ὀφείλει νὰ διαφυλάξῃ τὰ σωματειακὰ καὶ ἀτομικὰ δίκαια τῆς ὅλης Κοινότητος.

---